

DIP ...autonomie...

109E JAARGANG — NO.: 181 ZATERDAG 8 AUGUSTUS 1992

AMIGOE

Prekè

November: royal island hopping

Amerikaans-Kuwaytse manoeuvres

■ *KUWAYTSTAD - Kuwaytse piloten zetten hun Puma- en Superpuma-helikopters neer op het vliegdek van het Amerikaanse oorlogsschip Tarawa. Het was een onderdeel van de gezamenlijke Amerikaans-Kuwaytse militaire oefeningen welke dezer dagen van start zijn gegaan.*

(AFP-satellietfoto)

Onthulling Kaya Godett

WILLEMSTAD —Een Straat op Pietermaai wordt vernoemd naar oud-Frente Obrero-leider Wilson, 'Papa', Godett. De straat gaat Kaya Godett heten.

De onthullingsplechtigheid vindt dinsdag plaats. Uit de uitnodiging van de Curaçaose overheid wordt niet duidelijk om welke weg het gaat. De gasten moeten zich op het Johan van Walbeeckplein, naast de voormalige openbare bibliotheek, verzamelen.

Al geruime tijd worden in bepaalde kringen stemmen gehoord om Godett, de voormalig vakbondsleider die een belangrijke rol speelde bij de mei 1969-opstand en kort daarop minister werd, eer te bewijzen. De ex-politicus was jarenlang leider van de Frente Obrero i Liberashon 30 mei en heeft in Staten en Eilandsraad zitting gehad. Enkele jaren geleden is hij om gezondheidsredenen uit de actieve politiek gestapt. Hij is al geruime tijd opgenomen in het verpleeghuis Betèsda.

Normaliter worden straten (of pleinen) pas vernoemd naar iemand als de persoon al overleden is. Er zijn uitzonderingen gemaakt met dien verstande dat de voornaam van de betrokkene niet opgenomen wordt in de straatnaam. Dat gebeurt pas na zijn overlijden.

Zoon Anthony Godett heeft het roer van zijn vader enige jaren geleden overgenomen. Niet zo lang geleden werd hij na een interne breuk leider van de FOL. Deze partij, die gedurende een paar jaar met de SI gefuseerd was, heeft maar 1 zetel in de eilandsraad. Deze zetel wordt door Godett jr. bekleed. In de Staten is de oppostiepartij niet vertegenwoordigd.

Volgens KGB-gegevens:

1471 Britten in SU-kampen omgekomen

LONDEN - Meer dan veertienhonderd Britse soldaten zijn omgekomen in Sovjetwerkkampen. Ze kwamen daar terecht nadat ze door het Rode Leger in 1945 uit Nazi-kampen waren bevrijd, aldus het Britse dagblad Evening Standard vrijdag.

De 1.471 militairen, voor het merendeel piloten, marine-officieren en technici, werden naar de Sovjetunie afgevoerd wegens hun kennis van "Westerse militaire inlichtingen en technologie". Deze informatie zou afkomstig zijn uit geheime archieven die onlangs ontdekt zijn door KGB-officieren, die de gegevens doorspeelden aan een Russische journalist. Het Britse ministerie van Defensie bestudeert de onthullingen, aldus een woordvoerder.

Leger Somalië: 'Soldaten VN zijn hier niet welkom'

BARDERA - Feestvierend met voldoende biefstuk en spaghetti zeiden Somalische strijdkrachten vrijdag dat zij mordicus tegen het plan van de Verenigde Naties (VN) zijn om een eenheid Blauwhelmen in te zetten voor de luchtbrug van voedsel en medicamenten voor miljoenen stervende Somaliërs.

"Wij kunnen hier geen gewapende vreemdelingen toestaan. Het binnenbrengen van vreemde troepen is een schending van de soevereiniteit van de bevolking van Somalia", aldus Mohamed Ahmed Noor, de rechterhand van de in Muqdisho gezeten krijgsheer Mohamed Farah Aideed.

"Het enige dat we nodig hebben is meer voedsel voor onze strijders, zodat die zorg kunnen dragen voor de veiligheid van de Somalische burgers. De Verenigde Naties (VN) hebben slechts een doel voor ogen: heel Somalia overspoelen met voedsel", aldus Noor. Terwijl Noor bij deze uitspraak bijval krijgt van zijn disgenoten, zijn op een steenworp afstand in een huis voor daklozen kinderen aan hun laatste levensuren begonnen. Uitgedroogd en uitgehongerd, liggend op stukken karton, zonder kleding. Ze sterven als vliegen.

Een medewerker van een hulporganisatie noemt de situatie "grimmig en volstrekt hopeloos". "Woensdag zagen we in een tijdsbestek van twintig minuten dertig mensen doodgaan", aldus de medewerker, die eraan toevoegt dat de mensen van Bardera evenals die van Muqdisho niets liever willen dan de komst van een VN-eenheid. "Zij zijn het slachtoffer geworden van bendes bandieten en rovers, die in hun strijd om de macht uiteraard tegen de komst zijn van VN-functionarissen in Somalia."

Volgens de functionaris verliezen de bandieten daarmee een belangrijk deel van hun inkomsten. Medewerkers van hulporganisaties zijn nu genoodzaakt gewapende Somaliërs in te huren om voedseltransporten veilig van de haven landinwaarts te brengen. De bendes van Somalia dwingen de hulporganisaties fikse prijzen te betalen voor hun humanitaire hulp.

Nog geen besluit over inzet militairen

VN-troepen in Bosnië: Meer mankracht en bevoegdheden

NEW YORK - De Veiligheidsraad (V-raad) van de Verenigde Naties heeft vrijdag besloten de vredesmacht in Joegoslavië met meer dan achthonderd man te versterken. Tevens wordt het mandaat van de Blauwhelmen verruimd, waardoor zij grenscontroles kunnen uitoefenen. Een Amerikaanse ontwerpresolutie om hulpkonvooien militair te beschermen stuitte echter op een Frans tegenvoorstel met dezelfde strekking, zo is in VN-kringen vernomen.

De meeste extra manschappen moeten de toegang controleren van burgers tot de VN-zones vanuit andere delen van Kroatië en omringende landen. Zij moeten helpen veranderingen in de etnische samenstelling van de VN-zones te voorkomen, die vooral ontstaan door de massale toestroom van Serviërs uit andere delen van Kroatië en uit Servië en Bosnië-Hercegovina. De vredesmacht krijgt er 838 mensen bij, onder wie politieagenten, douaniers en een juridische eenheid. Daarvan moeten er 487 ter plekke worden aangeworven. De versterking zal de eerste twee maanden 31 miljoen dollar (51 miljoen gulden) kosten, daarna zes miljoen per maand. De raad stemde unaniem in met de maatregel.

BEDENKINGEN

De VN neemt daarmee in de zone de douanetaken over van Kroatië, ondanks de bedenkingen van Boutros-Ghali. "De vredesmacht wordt zo betrokken bij quasi-gouvernementele functies die verder gaan dan de gewone vredeshandhaving." Dit kan leiden tot verzoeken om nog meer betrokkenheid van de VN, juist op een moment dat er van vele kanten een beroep wordt gedaan op de aandacht en de fondsen van de organisatie, aldus de secretaris-generaal. In een rapport over de toestand in het vroegere Joegoslavië stelde Boutros-Ghali dat Serviërs in de VN-zones steeds meer betrokken zijn bij de gevechten in het naburige Bosnië. Kroatie maakt zich ook zorgen over de smokkel van grondstoffen en zelfs ontmantelde industriële installaties uit de VN-zone naar Servië.

Een Amerikaanse voorstel om in een resolutie zowel staten als individuen verantwoordelijk te stellen voor oorlogsmisdaden en schendingen van de Geneefse conventie, zal begin volgende week worden behandeld. Na Washington heeft vrijdag ook Londen aangedrongen op een spoedbijeenkomst van de Mensenrechtencommissie van de VN om een onderzoek naar de Servische gevangenkampen in te stellen. De VS hadden vrijdagavond al bijna voldoende steun van staten voor een spoedbijeenkomst, namelijk 22, terwijl een gewone meerderheid van 27 van de 53 landen in de commissie nodig is voor het bijeenroepen ervan. Dit werd vernomen uit bronnen van de VN in Geneve.

Washington diende ook een ontwerpresolutie in om "alle noodzakelijke maatregelen" voor humanitaire hulpacties toe te staan, ook militaire bescherming door andere organisaties. Hoge NAVO-diplomaten hebben vrijdag alle NAVO-lidstaten een voorstel gestuurd voor het opzetten van militaire bescherming van humanitaire hulpkonvooien. De lidstaten hebben tot maandag de tijd gekregen om te reageren. In het voorstel gaat het niet om het instellen van "veiligheidszones" in Bosnië-Hercegovina, noch om het met geweld herstellen van de vrede, zeiden diplomaten in Brussel. Het idee is om het voorstel, na goedkeuring op maandag, door de V-raad te laten omzetten in een mandaat voor de NAVO of voor de CVSE. De CVSE, waarbij alle Oost- en Westeuropese landen plus de VS en Canada zijn aangesloten en dat het nieuwe Joegoslavië voorlopig heeft geschorst, kan dan weer formeel de NAVO vragen het karwei te klaren.

MEER OFFENSIEF

Hierdoor zou Boutros-Ghali de vijftienhonderd Blauwhelmen uit de vuurlinie in Sarajevo kunnen terugtrekken naar de VN-zones in Kroatië. Maar Frankrijk wil de VN-vredesmacht juist versterken, zodat ze ook kan toezien op de omstandigheden in de gevangenkampen in Bosnië. "De VN moeten een resolutie aannemen zodat we van louter zelfverdediging kunnen overgaan naar een meer offensieve houding", zei de Franse plaatsvervangend minister van Buitenlandse zaken, George Kiejman, in Parijs.

Ook de Nederlandse minister Hans van den Broek sprak zich uit voor het uitbreiden van het aantal VN-manschappen, maar dan alleen voor bescherming van hulpkonvooien. Hij hoopt dat een nieuw mandaat voor de Blauwhelmen voor de hervatting van de EG-vredesconferentie over Joegoslavië, eind deze maand in Londen, een feit zal zijn. Zijn Belgische collega Willy Claes wil dat de V-raad "meer doortastende actievormen" en "alle mogelijke vormen van interventie in Bosnië-Hercegovina onderzoekt".

Het Vaticaan heeft om "versterking" van de internationale bemoeienis met Joegoslavië gevraagd. Het Vaticaan beschouwt stilzwijgend toekijken zonder al het mogelijke te doen om de agressie tegen weerloze volkeren tot staan te brengen als "een zonde van de nalatigheid." Paus Johannes Paulus II heeft steeds de nutteloosheid van de broederstrijd en de schendingen van de mensenrechten in Bosnië-Hercegovina veroordeeld, aldus de verklaring. Hij is bijzonder getroffen door de berichten over het mishandelen en doden van weerloze vrouwen en kinderen en van priesters, religieuzen en leken.

Atlantis teruggekeerd

CAPE CANAVERAL -Het ruimteveer Atlantis is zaterdag met zijn zevenkoppige bemanning veilig teruggekeerd op de aarde na een verblijf van acht dagen in de ruimte.

Dat hebben functionarissen van de basis Cape Canaveral in Florida medegedeeld. De landing werd wegens het slechte weer met twee uur vertraagd.

Gorbatsjov voorziet explosie

LONDEN - Rusland bevindt zich "op de rand" van een sociale explosie, die de regering omver kan werpen en leiden tot een fascistische dictatuur, zo is vrijdag verklaard door de vroegere Sovjetpresident Michail Gorbatsjov in een vraaggesprek met BBC-tv.

Door de chaotische economische situatie kan deze omverwerping al snel plaatsvinden en daaruit kan alleen maar dictatuur voortkomen. "De route naar het fascisme zal beginnen door een sociale explosie, veroorzaakt door de verarming van de bevolking".

Vluchtelingen onder indruk

■ *DEN BOSCH - Bosnische vluchtelingen die in een kampement bij Den Bosch in Nederland zijn ondergebracht zagen op de tv een reportage over het gevangenenkamp Omarska in het noorden van Bosnië. Zij konden hun tranen niet bedwingen bij het zien van de ellendige omstandigheden waaronder de gevangenen moeten leven.*

(AFP-satellietfoto)

Ñapa

In ÑAPA, de weekendbijlage van de Amigoe van vandaag zaterdag 8 augustus 1992:

* CURAÇAO loopt zichzelf voorbij bij de economische en stedebouwkundige ontwikkeling van het eiland. Er wordt bij de planning te weinig rekening gehouden met het natuurlijke milieu. Dat is de mening van kunstenaar Jose Capricorne. Als stedebouwkundige die jarenlang bij de Dienst Ruimtelijke Ordening en Verkeersplanning heeft gewerkt, weet hij waarover hij praat. Een interview met Jeannette van Ditzhuijzen op pag.1

* IN DE 18de eeuw was St.Eustatius een welvarend eiland waar een levendige handel werd gedreven. Toen de joden 500 jaar geleden uit Spanje werden verjaagd, kwam een aantal van hen op dit Bovenwindse eiland terecht. Marius Bremmer verhaalt hoe het hun daarbij verging in een reportage op pag.3

* WINSTON LEEFLANG, een Surinaamse naam die de Nederlandse criticus en schrijver Michiel van Kempen aannam voor zijn bundel verhalen *'Landmeten'*. Jos de Roo sprak met Van Kempen die zegt dat er iets opvallends is in Suriname dat hem telkens weer tot schrijven inspireert. pag. 5

* VERDER in Napa van deze week: Jonge Cubanen die het moeilijk hebben onder het regime van Fidel, rubrieken over planten, gezondheid, schaken en lekkere hapjes. Een reportage over Colombia van Ronald Westerbeek en de Olympische Spelen nu eens kunstzinnig bekeken.

Abonnees van de Amigoe ontvangen de tien pagina's tellende bijlage gratis; in de losse verkoop kosten krant en Napa samen één gulden.

Surinaamse regeringscommissie:

Vrede vraagt hoge prijs: Amnestiewet

PARAMARIBO - "Voor vrede moet een hoge prijs worden betaald. De Surinaamse gemeenschap moet een nieuwe start maken. Met een schone lei beginnen". Dat zegt de vredescommissie van de regering. Ze heeft aan illegale groepen de garantie gegeven dat zij niet vervolgd worden voor criminele handelingen die vanaf 1 januari 1985 werden gepleegd.

Leden van die groepen en militairen krijgen op basis van politiek-maatschappelijke overwegingen amnestie. De garantie voor het uitblijven van vervolging is min of meer afgedwongen door de Tucajana-indianen en het Junglecommando. Hun leiders zouden anders niet bereid zijn het vredesakkoord te sluiten.

Maar het rechtsgevoel van de Organisatie voor gerechtigheid en vrede (OGV) is door de aangekondigde amnestieverlening niet bevredigd. De OGV zegt dat de regering "helemaal verkeerd bezig" is en wijst erop dat ze veel goodwill en steun uit binnen- en buitenland verspeelt.

De OGV vindt dat mensenrechtenschendingen onderzocht moeten worden en dat misdadigers moeten worden berecht. "Wij willen eraan herinneren dat eerst de schuld van een verdachte bewezen moet zijn voordat er amnestie verleend kan worden", aldus de OGV in een verklaring.

HOGER DOEL

De OGV ziet in het verlenen van amnestie zonder onderzoek en berechting een "even ernstige zaak als het gepleegde geweld". Het gaat volgens de organisatie nu slechts om vrede tussen de regering en de illegale groepen waar grote delen van de Surinaamse gemeenschap "beslist geen vrede" mee hebben.

De regering stelt hiertegenover dat een "hoger doel" gediend wordt, namelijk het bereiken van nationale verzoening en ontwikkeling als voorwaarden voor het realiseren van welzijn en welvaart. Daarvoor moeten volgens de regering "offers" worden gebracht.

Amnestieverlening was het grootste knelpunt tijdens het vredesoverleg in Leliedorp. Dat overleg heeft uiteindelijk geresulteerd in een concept-vredesakkoord dat vandaag officieel zou worden ondertekend.

Fundashon Mangusa in financiële problemen

'Elk kind dat niet kan lezen en schrijven is er een te veel'

WILLEMSTAD — Fundashon Mangusá van Banda Abou wil de prive sector warm krijgen om jongeren die door de stichting worden begeleid in dienst te nemen. Het gaat hierbij om simpele werkzaamheden als bijvoorbeeld schoonmaakwerk. Verder kampt de stichting ook met financiele problemen om haar projecten te realiseren. Binnenkort moet een groep kinderen van de stichting weer naar school en daarvoor is er kleding en schoolartikelen nodig. Mangusá draait op een beperkte subsidie van de overheid en moet het hebben van vrijwilligers en incidentele donaties van het bedrijfsleven. De stichting werkt nu met ongeveer honderdvijftig hulpbehoevende klienten.

In 1971 werd de stichting opgericht door mevrouw Beatrix Muzo-Francisco en haar man Edgar Muzo. Mevrouw Muzo is nog steeds de voorzitster van de stiching. Het begon vrij onschuldig met folkloristische danslessen aan jongeren uit de buurt van Flip en omgeving. "Wij waren net getrouwd en verhuisden naar Flip. Ik merkte al gauw dat er weinig te doen was voor de jongeren in de wijk. Na de eerste danslessen werd me al duidelijk dat er sprake was van een veel grotere probleem dan alleen gebrek aan vrijetijdsbesteding. Wij kwamen tot de ontdekking dat er een groep jongeren was, tussen de tien en de vijftien jaar die nooit naar school was gegeest. Die kinderen waren ook al weer te oud om opgenomen te worden in het normale schoolsysteem. Deze jongeren hadden al teveel tijd verloren en moesten snel geholpen worden. Mijn man en ik begonnen deze kinderen privé lessen te geven bij ons thuis opdat ze konden leren lezen en schrijven".

BEGELEIDING

Toen dit probleem werd gesignaleerd klopte de stichting meteen aan bij de overheid voor hulp. Maar het duurde zes jaar voordat er een leerkracht werd aangesteld door het Eilandgebied. Veel van deze jongeren zijn nu goede respectabele burgers met een leuke baan, aldus Muzo. "Wat men vaak vergeet is dat er velen zijn die het zelf kunnen redden maar er zijn ook anderen die het ook kunnen maar daarbij hulp en begeleiding nodig hebben en dat proberen wij te geven". Doel van Mangusá is om noodleidende personen en gezinnen moreel en zonodig financieel te begeleiden, en het bevorderen van aktiviteiten op het gebied van onderwijs, vrijetijdsbesteding en werkgelegenheid. De werkzaamheden van de stichting zijn vooral gericht op de bevolking van Banda Abou. Het bestuur bestaat uit zeven leden waaronder maatschappelijk werksters Beatrix Muzo en Gerda Josepha die door de Servisio Asuntunan di Hubentud worden uitgeleend en een betaalde leerkracht. Samen met vrijwilligers vormt het bestuur een werkteam dat de problemen van hun klienten aanpakt.

DROP-OUTS

Een tweede belangrijke doelgroep van Mangusá is de alleenstaande moeders van Banda Abou tussen de 15 en de 20 jaar. In 1989 stelden vrijwilligers van de stichting een groep van 75 jonge moeders samen die met hun schoolloopbaan hadden gekapt omdat ze in verwachting raakten. De zogenoemde 'drop-outs'. Ongeveer de helft van de groep was gemotiveerd en volgde een cursus van één jaar bij Mangusá waarna ze vervolgens werk kregen in het kader van het project 'Limpieza di kanti kaya' en 'Limpieza General'. De stichting zorgde voor opvang van hun kinderen en voor vervoer naar en van hun werkplaats. Het gaat voornamelijk om simpele werkzaamheden zoals schoonmaakwerk.

Fundashon Mangusa komt al 21 jaar op voor de belangen voor de hulpbehoevenden van Banda Abou. Mevrouw Muzo vindt wel dat de stichting veel werk heeft verricht maar op kleine schaal. Dit komt volgens haar omdat er teweinig geld beschikbaar is voor zulke projecten. "Iedereen vindt het wel een goed project maar niemand wil financieel bijdragen. Daarom zijn wij ook heel dankbaar aan de bedrijven die af en toe helpen." Tot nu toe wilde de stichting niet echt naar buiten komen omdat het gaat om heel delicate problemen binnen individuele gezinnen die ook prijs stellen op hun privacy. "Maar we kunnen echt niet meer. Wij hebben een speciale school op de sentro Sablika waar de moeilijk lerende kinderen naartoe gaan. Vorig jaar hebben wij een klaslokaal omgebouwd tot 'noodopvang huis Diana' omdat de situatie thuis van enkele van onze jongeren zo erg was dat ze daar niet meer konden blijven. Wij onderhouden deze jongeren op eigen kosten. Wij lopen al maanden achter Sociale Zaken aan voor hulp maar tevergeefs", aldus Muzo.

Volgens mevrouw Muzo is de tijd van praten voorbij. Nu moet dit probleem worden aangepakt. Een eiland zonder analfabeten komt ten goede aan de hele samenleving. Iedereen zou in feite moeten kunnen lezen en schrijven.

Donaties kunnen op de volgende giro- en bankrekeningen worden gestort: Maduro & Curiels Bank 396794, ABN/AMRO 420999, giro 523755.

■ *WILLEMSTAD — Op de foto van links naar rechts: Ewald Ong-A-Kwie, Gerda Josepha, Edgar Muzo, Beatrix Muzo en de meisjes van de dansgroep. Op de achtergrond prijkt het nieuwe gebouw van de stichting 'Sentro Sablika'.*

Grenzen Kabouterbos twistappel tussen DROV en Milieuraad

WILLEMSTAD — De Milieuraad is het niet eens met de grenzen die de dienst Ruimtelijke Ordening (DROV) rond het Kabouterbos getrokken heeft. De twee stukken grond die aan de hindoes en aan een vrouwenclub zijn toegezegd, vallen volgens de DROV net buiten het bos.

In het verleden heeft de Milieuraad gevraagd om het beheer over het Kabouterbos te krijgen. Na een positief advies hierover heeft het Bestuurscollege (BC) het beheer aan de Milieuraad overgedragen. Daarna pas is de DROV gaan inventariseren welke stukken al uitgegeven waren en welke delen voor wegverbreding of -verlegging waren gereserveerd. Op grond daarvan konden de grenzen worden getrokken.

Volgens hoofd van de dienst E. van der Horst zijn die grenzen destijds ook duidelijk met de leden van de milieuraad doorgesproken. "We zijn zelfs nog met hen ter plekke gaan kijken".

Bij de inventarisatie was gebleken dat een deel gereserveerd moest worden voor wegverbreding. Verder bestonden er plannen voor een artsenpraktijk achter het Pire College. Dat idee is niet doorgegaan, maar inmiddels waren er vergunningen voor clubgebouwen aangevraagd door de hindoes en een damesclub. De DROV stelde toen voor om van dat grote terrein als artsenpraktijk gereserveerd was twee kleinere kavels af te splitsen en die aan deze twee groepen ter beschikking te stellen.

De beslissing tot die afsplitsing werd genomen omdat het stuk toch al was gereserveerd en omdat de plannen van de twee aanvragers (clubhuis) geen onevenredige schade aan de natuur ter plekke zouden berokkenen. Het gaat hier volgens Van der Horst om een stuk grond dat naast een parkeerterrein ligt en waarop geen bomen stonden, uitsluitend laag struikgewas.

Dat struikgewas is inmiddels tot verdriet van de milieuraad gekapt. Gladys van Dal, voorzitter van de milieuraad, is nog steeds van mening dat de omstreden stukken grond ook bij het Kabouterbos horen. Zij baseert haar mening op een projectdossier met plannen dat de raad in het verleden aan het BC heeft aangeboden.

In dat rapport staan de grenzen en ideeën zoals de Milieuraad die wil zien. Bij overleg tussen de DROV en de Milieuraad bleek al gauw dat de raad het niet eens is met de plannen van de DROV. De raad houdt vol dat 'alles' aan haar is toegezegd, dus ook de stukken die voor wegen en voor de twee organisaties zijn gereserveerd.

Hoewel de milieuraad volgens de DROV geen recht kan doen gelden op het gebied buiten het eigenlijke bos, heeft het stafbureau aan het BC geadviseerd om de twee organisaties een ander stuk terrein aan te bieden. Als de organisaties dat voorstel accepteren, kan de milieuraad de beschikking krijgen over het deel dat officieel nog buiten het Kabouterbos ligt.

Overigens was er volgens Van der Horst nooit sprake van een tempel voor de hindoes. "Het ging om een clubgebouw. Ik denk niet dat een tempel binnen de bestemming van dat terrein valt. Bovendien hebben ze dan ongetwijfeld meer ruimte nodig".

Internationale ingrediënten

Pittig salsa-festival is licht verteerbare maaltijd

WILLEMSTAD — Ambiente, sfeer, salsagevoelens tot in het puntje van de tenen, een groot publiek en nog grotere namen op het podium kenmerken het Salsa-festival 1992.

Bob Harms, journalist en salsa-kenner bij uitstek liet zich tevreden uit over het verloop van de avond. De lokale bands Caribbean Band en Grupo ERA vormden het voorgerecht. De Caribbean Band kwam naar het oordeel van Harms, niet voldoende uit de verf. Grupo ERA scoorde buitengewoon goed.

De hoofdschotel was pittig. Marvin Santiago uit Puerto Rico begeleid door het orkest van Joy Hernandes. Hernandez zelf zong twee nummers die in de smaak vielen bij het publiek waaronder 'El agua de Belèn'. Santiago herinnerde met zijn vroegere hits eraan, waarom hij ook alweer recht heeft om ingrediënt te zijn in de salsa-schotel.

Orquesta Guayacan zorgde voor Colombiaanse accenten met de superhit 'Oiga, mire, vea': luister, kijk en zie.

CUBAANS DESSERT

Verandering van spijs doet eten. Op het menu van vandaag staat dan ook wat anders. Zoals de lokale krioyo-hap Orkesta 22 en ons aller Explosivos. Gevolgd door El Canario en de jonge hartebreker Louis Enrique. Als dessert: de Cubaanse dansgroep die momenteel op het eiland optreedt en gearangeerde composities van Doble R. ten gehore brengt aan ieder die vanavond een kaartje heeft of koopt bij het Curaçao festival Center.

Eet smakelijk.!

BH/JL.

Danstheate[r] Luxor ope[n] leuk, ande[rs]

WILLEMSTAD — Luxor is open, nieuwe danslo[kaal] anex theaterzaal a[an de] Caracasbaaiweg. terra cotta-zaal 'dance able music', mytholigische schilderingen, peerde gordijnen, spiegels, een muu[r] geluid en een al eerste avond vrij gebleken dansvloe[r]

Leuk is Luxor. En a[...] Rum Runner-man en naar Bert Evers ka[...] riseert: "Geen hous[e] en geen jongeren-disc[o] inrichting is een a[...] stijl. Misschien een b[...] decadent? In ieder [...] geen zwarte en do[...] inrichting zoals in a[...] discotheken gebrui[kelijk] is."

Het bordje aan ingang zegt: geen schoenen en minimu[m] tijd 21 jaar. Vrijdag werd daar vanwege d[...] ning niet al te mo[...] over gedaan.

Michele, zangeres, als openingspresent[...] nengevlogen. Volg[ende] week volgt Jules De[...]

Veel muziek, veel m[...] mensen, veel kijken bekeken worden en aanwinst voor het uit[gaans]leven in hartje Salin[...]

De portier kreeg eerste 'lousy tip'...

'Rijden op Saba is geen makkie'

ROTTERDAM/WILLEMSTAD — "Het is geen makkie op Saba. Je moet beslist wat voor je rijbewijs doen en bij mij valt niets te versieren". Dat citaat wordt toegeschreven aan de Sabaanse hoofdagent Sigfrid Maria. In een reportage van Pim Holthuis in de Autokrant van het "Algemeen Dagblad" maant hij de rijbewijstoeristen op zijn eiland de procedure niet te onderschatten.

In de bijna pagina-grote reportage wordt gewezen op de fatale datum van 1 januari, waarop het afgelopen zal zijn met de mogelijkheid op Saba een rijbewijs te halen. Dit jaar halen ongeveer 6000 Nederlanders nog vlot even een Antilliaans rijbewijs om dat in Nederland om te ruilen tegen het Nederlandse. Volgens een richtlijn van de Europese Gemeenschappen is het na nieuwjaar afgelopen met de mogelijkheid een leuk verblijf op het Bovenwindse eiland te combineren met het afrijden.

GEZAKT

De Nederlandse kandidaten op Saba blijken volgens de reportage allen hun eigen redenen te hebben voor de overtocht over de oceaan. De ene was in Nederland al vijf keer gezakt, een ander reed al 19 jaar zonder rijbewijs rond en vond het zo wel welletjes, een student uit Delft vond het halen van het Nederlandse papiertje wat te lang duren en een weduwe had er genoeg van dat haar dochter steeds in de auto van haar overleden man rondtoerde, omdat ma er toch niet mee kan rijden.

Alle kandidaten boekten hun rijbewijsreis bij "Saba Driving Organisation" in Rotterdam, in deze sector de grootste touroperator. De schrijver van de reportage had zichzelf voor het rijbewijs vrachtwagen opgegeven. Kosten van de reis, inclusief opleiding en examen 4100 gulden Nederlands. Hoofdagent Sigfrid Maria, streng maar rechtvaardig, is over "Saba Driving Organisation" niet zo te spreken. Volgens hem staat hun handboek voor alle rijbewijzen vol fouten en sturen ze ook mensen naar Saba die nog nooit hebben gereden. "Vorige week nog een gehandicapte die beslist niet in een auto zonder aanpassingen kon rijden en een Zeeuw die niet kon lezen of schrijven. Nou, die zaten snel weer in het vliegtuig naar huis".

ROTONDES

Het Algemeen Dagblad wijst er op dat hoofdagent Maria alle verkeerssituaties behandelt. Maar het eiland heeft geen voorrangsweg, geen verkeerslichten en geen rotondes. Alles wat daarmee te maken had, werd dus overgeslagen.

Holthuis beschrijft zowel het examen vrachtwagen als de medische keuring als een sinecure. Na zijn rijbewijs vrachtauto haalde hij de dag erop ook zijn rijbewijs bus en zijn motorrijbewijs. "Bij elkaar drie rijbewijzen in twintig minuten proefrijden".

Ook de theorie bleek geen onneembare hindernis. Maar niet alle kandidaten kwamen er zo goed af, vier kregen een herexamen theorie en één moest nog een keer afrijden voor zijn rijbewijs personenauto. Een bakker uit Amsterdam zakte opnieuw, maar kreeg als troostprijs een rijbewijs motor mee. De anderen slaagden en kunnen over een maand in Nederland hun Sabaanse rijbewijs inruilen voor een Nederlands, aldus het AD.

Tijdens werkbezoek Beatrix

Prinsen maken kennis met Antillen en Aruba

WILLEMSTAD/DEN HAAG Koningin Beatrix, prins Claus en hun drie zonen kroonprins Willem-Alexander, Johan Friso en Constantijn zullen tijdens een werkbezoek aan de Antillen en Aruba alle landen aandoen. Dat bezoek duurt van 9 tot en met 19 november. Curaçao komt als eerste en Aruba als laatste eiland aan de beurt. Zo blijkt uit de officiële bekendmaking van de RVD in Willemstad en de Rijksvoorlichtingsdienst in Den Haag.

Het bezoek heeft plaats op uitnodiging van de regeringen van de Antillen en Aruba naar aanleiding van het zilveren huwelijksjubileum van de koningin en prins in 1991, aldus het bericht. Voor de prinsen Johan Friso en Constantijn is het de eerste keer dat zij de Antillen en Aruba bezoeken. Prins Willem-Alexander is al eens eerder geweest. Hij vergezelde zijn ouders tijdens het vorige werkbezoek in 1987. (Hij is sindsdien nog verschillende malen incognito op Curaçao gesignaleerd waar hij de duiksport beoefent. Volgens niet bevestigde berichten laat de kroonprins op een eilandje in het Spaanse Water een huis bouwen, red.)

Het koninklijk gezelschap, dat zaterdag 7 november arriveert maar pas maandag 9 november met het officiële programma begint, blijft tot en met dinsdag 10 november op Curaçao. Op woensdag 11 november vertrekt men naar Bonaire, terwijl het gezelschap op donderdag 12 november naar St. Maarten reist. Op maandag 16 november wordt koers gezet naar St. Eustatius, gevolgd door een bezoek aan Saba op 17 november. Op woensdag 18 november vertrekt men naar Aruba.

De commissie Koninklijk Bezoek is sinds mei dit jaar bezig met de voorbereiding van het programma. Dat gebeurt in overleg met Nederlandse autoriteiten, die in verband hiermee meerdere malen de eilanden hebben bezocht. Het programma zal deze keer, deelde een RVD-functionaris mee, "pers- en publiekvriendelijk" zijn. Uiteraard zal het gezelschap slechts een beperkt aantal plaatsen kunnen bezoeken. Maar, zo werd meegedeeld, het publiek zou zoveel mogelijk in staat worden gesteld, het gezelschap van dichtbij te zien. Zodra het programma rond is, zal het bekend worden gemaakt, zo wordt in het gisteren gepubliceerde schrijven meegedeeld.

Agustin Diaz beëdigd

WILLEMSTAD — Agustin Diaz, ex-leider van de DP, is gistermiddag als Statenlid beëdigd en heeft zo weer zijn intrede gemaakt in het parlement. Hij legde de eed om drie uur af in handen van gouverneur Jaime Saleh, die weer in Willemstad verblijft, na een bezoek aan St. Maarten. Diaz' geloofsbrieven werden vorige week zonder problemen goedgekeurd door de Staten.

Diaz gaat de enige DP-zetel in de Staten bekleden die vrijkwam na het overlijden van Leslie Navarro, twee maanden geleden. Diaz zei zich te zullen opstellen als de 'echte Democraat'. Dit betekent in de prakijk dat er in de Staten een oppositielid bij komt.

Hij zal waarschijnlijk aanwezig zijn bij de bijeenkomst die vanmiddag plaatsvindt tussen premier Maria Liberia-Peters en de parlementaire fractieleiders. De ontmoeting wordt gehouden aan de vooravond van haar vertrek naar Nederland, waar ze met premier Ruud Lubbers de St. Maarten-maatregelen gaat bespreken.

Charters Key Air nu ook vanuit Curaçao

WILLEMSTAD — Maduro Travel heeft een overeenkomst gesloten met de Amerikaanse chartermaatschappij Key Air. De niet bezette zitplaatsen in de wekelijkse charter kunnen met Curaçaose passagiers opgevuld worden. Dat betekent dat Curaçao er een goedkope mogelijkheid bij heeft om op en neer naar de 'States' te vliegen.

Alle begin is moeilijk. Dat geldt ook voor Key Air. Sinds 4 juli vliegt deze maatschapppij elke zaterdag naar Curaçao. De kisten zijn echter nog niet vol. 128 Passagiers kunnen er aan boord. In de praktijk komen er elke week slechts zo'n 100 Amerikanen naar dit eiland. Om toch een honderd procent bezetting te krijgen laat Key Air ook mensen in de omgekeerde richting vliegen.

Voor de somma van fl. 699,- kan een retourtje geboekt worden naar een van de *Key Air*-bestemmingen: Boston, Newark, Chicago, Philadelphia, Washington DC, Baltimore en natuurlijk Savannah. De vluchten gaan vanuit Curaçao rechtstreeks naar Savannah (Georgia).

Daar staan andere *Key Air*-vliegtuigen klaar om de passagiers naar de overige bestemmingen te vervoeren. De overstap duurt meestal niet langer dan twee uur.

De aanbieding van Maduro geldt vanaf aanstaande zaterdag tot en met 8 december.

Problemen op Zee? Bellen!

WILLEMSTAD — Man overboord? Schip in nood? Visser vermist? Te late aankomst van bootjes en schepen? Ronddrijvende surfplanken? Wat te doen? Hier is het antwoord:

■ Aarzel niet: het kan om mensenlevens gaan.
■ Bel: 637900 of 637901.
■ Informeer onmiddelijk het Rescue Coördinatie Centrum (RCC).
■ Het RCC schakelt dan de reddingsorganisatie Citro in alsmede de havenautoriteiten, de waterpolitie en Radio Curaçao. Het RCC kan eventueel beschikken over twee Fokker Friendships van de luchtmacht en over assistentie van mariniers.
■ Knip dit bericht uit en bewaar de telefoonnummers.

Het RCC en de Citro kregen onlangs te maken met insinuaties dat zij niets gedaan zouden hebben toen een bootje met twee vissers stuurloos ronddobberde bij Pamper. Een van de mannen zwom naar de kant en haalde hulp. De tweede man sprong ook te water maar verdronk.

De twee reddingsorganisaties kunnen in korte tijd een reddingsploeg operationeel hebben, maar hebben in dit recente geval echter nooit een alarmbelletje gekregen van wie dan ook. Dat is jammer, laten ze weten.

Carlos Dip: Maatregelen missen wettelijke basis

ROTTERDAM/WILLEMSTAD — Volgens mr Carlos Dip, vice-voorzitter van de Antilliaanse Raad van State en voormalig hoofd van het departement juridische zaken, hebben de maatregelen die de koninkrijksregering 9 juli nam in verband met Sint Maarten, geen wettelijke basis. Noch in de Antilliaanse staatsregeling noch in de eilandregeling of het reglement van de gouverneur zijn bepalingen te vinden die de gouverneur de bevoegdheid geven ontwerp-besluiten op te vragen.

"Als de gezaghebber van Sint Maarten weigert ze naar Willemstad te sturen, werkt deze maatregel niet. Het eilandsbestuur blijkt formeel bevoegd om zonder tussenkomst van de gouverneur besluiten te nemen", verklaarde Dip in NRC-Handelsblad.

AANSLAG

Hij zegt het onbegrijpelijk te vinden dat een jurist van naam als mr Ernst Hirsch Ballin verantwoordelijkheid heeft genomen voor de maatregel van 9 juli. Door het besluit is de Antilliaanse regering zijns inziens "volledig gediskwalificeerd". "Ik vraag me af of dit niet een rechtstreekse aanslag is op de autonomie van de Antilliaanse eilanden die veel groter is dan die van Nederlandse gemeenten. Dip denkt dat het conflict Den Haag-Willemstad alleen door premier Ruud Lubbers kan worden opgelost "als hij zich wil laten overtuigen".

Volgens berichten in de Nederlandse media is Dip een van de deskundigen die premier Liberia vergezelt, wanneer ze morgen (of maandag) naar Nederland reist. De namen van haar adviseurs worden in Willemstad angstvallig geheim gehouden evenals de door Liberia te voeren 'strategie'.

Overigens was het gisteren nog niet bekend of Liberia behalve premier Lubbers ook minister Hirsch Ballin ontmoet. De vergadering is tentatief gepland voor woensdag. De Antilliaanse premier ontmoet vandaag in Willemstad de fractieleiders van de Antilliaanse Staten. Die vergadering vindt plaats op verzoek van de oppositieleden Don Martina (MAN) en Leo Chance (SPA).

VAKANTIE

Premier Maria Liberia-Peters zegt in NRC-Handelsblad dat niemand bij deze "crisis" tussen Nederland en de Antillen gebaat is. "We zullen volgende week de lucht moeten klaren en goed moeten afspreken hoe je bestuurlijk met elkaar hoort om te gaan". Ze benadrukt nog eens dat de Antilliaanse regering al druk bezig was met het orde op zaken stellen, omdat ook zij dat nodig vond. "Maar het Nederlandse kabinet wilde met vakantie en en men moest en zou dit afronden".

Ze wil volgende week in Den Haag aan de orde stellen dat Nederland en de Antillen weliswaar met elkaar getrouwd zijn, maar met dit soort stappen in de verhouding toch geen vrede heeft. "Ik had Hirsch Ballin duidelijk per telefoon uitgelegd hoe ver wij waren met bestuurlijke verbeteringen op Sint Maarten. Op 7 juli is dat in een brief vastgelegd. De minister had die op tijd. Ik zou ons beleid nader preciseren en er zou overleg volgen. Dan krijg je ineens dat besluit van 9 juli dat daar sterk van afwijkt en ons in het hart raakt".

VRAAGTEKENS

Volgens Maria Liberia kun je grote juridische vraagtekens zetten bij de maatregelen van het koninkrijkskabinet. De gang van zaken past niet in de koninkrijksverhouding. "Wat je ook doet, het is altijd wenselijk en vereist dat je het in gemeen overleg afspreekt".

Ze is terughoudend over de suggestie van Rufus McWilliam het conflict voor de Raad van State uit te vechten. "Mijn persoonlijke mening is dat we de Raad van State niet nodig hebben om aan te tonen dat het Haagse besluit niet correct is. In een rechtsstaat behoren de zaken op een bepaalde manier te lopen en zeker niet, zoals het hier gegaan is", zegt ze in NRC-Handelsblad. Ze vindt Nederland in dit opzicht ook inconsequent, omdat het de laatste twaalf jaar naar grotere verzelfstandiging van de Antillen heeft gestreefd.

Antillen: schuld bijna 1 miljard

WILLEMSTAD — De totale binnen- en buitenlandse schuld van de Antillen bedraagt in 1993 bijna een miljard gulden (988.8 miljoen). De totale rentelast is 47.2 miljoen, terwijl men aan aflossing 63.5 miljoen verschuldigd is. Dat is in totaal 31.6% van het Bruto National Produkt. De schuld aan binnenlandse instellingen is 351,5 miljoen gulden, gelijk aan 11.2% van het BNP. De binnenlandse rentelast bedraagt 29.2 miljoen, de aflossingsschuld: 30 miljoen. De totale schuld aan het buitenland beloopt 637,3 miljoen. Zo blijkt uit de toelichting bij de Landsbegroting 1993.

Van de buitenlandse schuld vormen de Meerjarenplanleningen en leningen van het kabinet van Nederlands Antilliaanse zaken het grootste deel met 612,3 miljoen gulden. De schulden van het eilandgebied Curaçao zijn daarbij inbegrepen. De resterende 25 miljoen betreft leningen van de EG. De rentelasten van de MJP, KabNA en EG-schulden zijn opgelopen tot 18 miljoen, terwijl met aflossing een schuld aan deze instanties een bedrag van 33.5 miljoen gemoeid is.

Bij een ongewijzigd beleid zal in 1993 het begrotingstekort van de Nederlandse Antillen 69,9 miljoen gulden bedragen. Dat is 56,1 miljoen meer dan het voor 1992 geraamde tekort. Dit blijkt uit de begroting voor 1993 van de Antilliaanse regering die vrijdag openbaar is geworden. Uit de toelichting bij de begroting blijkt verder dat het grootste deel van de uitgaven van de landsoverheid gaat naar financiering van de openbare orde (31.1%); 'Overig' legt beslag 25.1% van de uitgaven, gevolgd door algemeen bestuur (15.2%). Volgende op de lijst is onderwijs (10.1%), verkeer en communicatie (9.6%) en volksgezondheid (9.0%).

Uit de gegevens met betrekking tot lonen en sociale lasten blijkt het volgende: 54.2% gaat naar lonen en salarissen, 29.2% naar pensioenen, 'overig': 5.6%, overwerk: 5%, vakantie-uitkeringen: 3.3% en medische behandelingen 2.6%.

De schijf 'economische indeling uitgaven land 1993' laat de volgende cijfers zijn: lonen en sociale lasten 37.6%, overdrachten 19.%, overig 14.8%, goederen en diensten 11.4%, aflossingen 9.6% en rentelasten 7.7%.

De kerngegevens van de landsbegroting tonen aan dat de totale uitgaven 501.4 miljoen bedragen (=16% BNP), waarvan 387.9 miljoen op de gewone dienst (= 12.4% BNP) en 113.5 op de kapitaaldienst (= 3.6% BNP). De inkomsten bedragen 431.6 miljoen (gewone dienst) en 57.1 (kapitaaldienst). Het begrotingssaldo komt daardoor op min 69.9 miljoen (min 13.4 miljoen op de gewone dienst en min 56.5 miljoen op de kapitaaldienst).

In zijn toelichting zegt minister Gilbert de Paula van financien dat de regering zich van de ernst van de situatie bewust is. Voor een deel schrijft hij de stijging toe aan de in april gesloten overeenkomst met de vakbonden van ambtenaren voor een salarisaanpassing van 14 procent.

Om uit de financiële problemen te komen, heeft de regering in Willemstad een pakket saneringsmaatregelen opgesteld die gericht zijn op verhoging van de inkomsten en verlaging van de uitgaven. Belangrijke onderdelen daarvan zijn de invoering van omzetbelasting en verhoging van de winstbelasting voor lokale bedrijven.

Geld uit snack

WILLEMSTAD—Honderdvijftig gulden buit was het resultaat van een vliegensvlugge actie in een snack aan de Timorweg. Een getuige zag de man, L.M. genaamd, de snack uitrennen met de bankbiljetten in zijn hand. De politie verrichte buurtonderzoek, echter zonder resultaat.

Op heterdaad

WILLEMSTAD — Een inbraak door de 25-jarige L.B. te Heintje Kool werd gisteravond door de politie verijdeld. B. werd op heterdaad betrapt toen hij met een verlengsnoer en twee betonscharen uit een container kwam aanlopen. Hij werd ter plaatse aangehouden en aan de recherche overgedragen.

Juli:droog

WILLEMSTAD — Ook juli was een droge maand met slechts 19,7 mm neerslag. Dat is 35,6% beneden het gemiddelde. In totaal viel dit jaar 93,2mm regen: 50,5% minder dan normaal.

De zon scheen gemiddeld 8 uur en 40 minuten: iets minder dan het gemiddelde. De 'langste dag' was 16 juli toen de zon 11 uur en 48 minuten scheen.

Het gemiddelde maandtemperatuur was 28,3 graden C. Het maximum maandgemiddelde 31,8 graden C. Het absolute maximum werd op 31 juli 14.28 uur bereikt: 32,7 graden C, terwijl het minimummaandgemiddelde 26,1 graden C was. Het absoluut minimum werd bereikt op 7 juli 9 uur ' s morgens: 23.7 graden C.

De gemiddelde relatieve vochtigheid bedroeg in juli 78,4% en de absolute relatieve maximum vochtigheid wérd op 14 juli bereikt: 96,0%. Op 23 juli werd het absolute relatieve minimum vochtigheid bereikt: 53,0%

Het maandgemiddelde windsnelheid was 6,9 m/s 13,5-kt. Aldus gegevens van de Curaçaose meteo.

Bij het vertrek

AFSCHEID van een moeder en haar kind.
Ik kan wél het begin van je levenspad verlichten, maar daarna moet ik een stap terugdoen. Ik kan jouw levenspad niet voor je uitstippelen, want hoe kan ik weten, welke paden en zijpaden je misschien zult nemen. Zorg er wel voor, mijn kind, dat ieder pad verlicht zal zijn en geniet ervan.

* * *

VOOR DE achterblijvers.
Je kind verlaat het ouderlijke huis. Waarom treur je, of beter gezegd, hoe komt het, dat je wat verdrietig bent? Bekijk het eens, op de volgende manier:
Wees blij, dat je de mogelijkheid hebt gehad, om je innerlijk te volgen en je eigen kind zoveel mogelijk hebt kunnen voeden, zowel lichamelijk als geestelijk.

Zwaai hem na, als iemand, die het kind met vertrouwen kán laten uitvliegen. Het kind wil op eigen krachten verder en jij, die achterblijft, treurt niet, maar lacht, want de vleugels, die het kind heeft meegekregen zijn sterk.

Ooit komt hij zeker weer het oude nest opzoeken, want er is allicht een klein lichtje blijven branden.

EEN MOEDER

La Fama klopt Estrella

ORANJESTAD — Wilson Janga scoorde donderdagavond twee doelpunten en voerde daarmee zijn ploeg La Fama/Island Finance naar een 2-1 voetbalzege op koploper Estrella /Dinico's. De rust ging in met de gelijke stand 1-1 op doelpunten van Janga en de gelijkmaker voor Estrella door Juju Rasmijn. In de tweede helft scoorde Wilson Janga zijn tweede goal, hetgeen ook het winnende doelpunt bleek te zijn. Zaterdagavond komen Dakota / D'Orsy's en San Luis Deportivo in San Nicolas Sports Park tegen elkaar uit.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

WACHTREGELING DOKTOREN (zaterdag+zondag) (van 09.00-10.00/17.00-18.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter Alders via hospitaal, tel.:24300.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter Zaandam via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833 of Alarmcentrum 115.

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: del Pueblo, Caya B. Croes 48, Tel.: 21253.
Pariba di brug: San Nicolaas, B. v/d Veen Zeppenveldtstraat (San Nicolas), tel.: 45712.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Geopend op dinsdag, woensdag en donderdag van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720.

Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 12.00 25e Olympische Spelen 1992; 18.00 Small Wonder; 18.30 Nos cu Nos; 19.30 25e Olympische Spelen 1992 te Barcelona (Spanje); 24.00 Sluiting.
ZONDAG: 16.00 25e Olympische Spelen 1992; 18.00 Studio Sport; 19.00 Closure Ceremony 25e Olympische Spelen 1992 te Barcelona (Spanje); 24.00 Sluiting.

****

ZATERDAG
DIVERSEN
VOETBAL
20.00 uur Dakota vs San Luis - L.S.P.

ZONDAG
DIVERSEN
VOETBAL
18.00 uur Bubali vs Estrella - R.C.A.

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche)
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

****

Rechter in beledigingszaak Oduber contra Croes:

'Kritiek van OLA-leider op MEP-partij niet beledigend'

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber heeft bij rechterlijk vonnis van mr. Ch. Heeregrave zijn eis tot rectificatie van de uitlatingen door OLA-leider Glenbert Croes niet toegewezen gekregen. De rechter is van mening dat de uitlatingen niet beledigend zijn. De vordering is afgewezen en de proceskosten zijn voor Oduber's rekening. De premier heeft inmiddels laten weten dat hij hoger beroep aantekent tegen dit vonnis.

Oduber, bijgestaan door mr. A. Bikker, spande een kort geding aan tegen Glenbert Croes, bijgestaan door mr. J. P. Sjiem Fat. De premier eiste rectificatie van uitlatingen door Croes waarin de regering Oduber en consorten werden beschuldigd van corruptie en dat aanhangers van Oduber een beledigend pamflet tegen Croes en de familie Mansur hadden laten verspreiden. Voorts gaf Croes de premier de raad 'in plaats van zijn mond beter eerst zijn hersenen te gebruiken'. Oduber vond dat allemaal beledigend, zowel persoonlijk als voor zijn regering en MEP-partij.

Na zorgvuldige lezing van de door Oduber gewraakte artikelen en mede gelet op de door Croes gegeven toelichting kwam de rechter tot een duidelijke conclusie. "Glenbert Croes wil dat er een grondig onderzoek wordt ingesteld naar een aantal zaken, waarover de afgelopen tijd door politici, door de nieuwsmedia en door het Arubaanse publiek uitvoerig is gesproken". Het gaat daarbij met name om door Croes als volgt omschreven items: diefstal in het Arubahuis; aspecten van de hotelgaranties; het geschenk van 250 miljoen dollar aan Exxon; verlies van 126 miljoen winstbelasting van Exxon; verkoop van afgekeurde overheidswagens tegen de prijs van een 'bord kippesoep' en de kwestie TeleAruba.

Croes is van oordeel dat Aruba door deze zaken in een kwaad daglicht wordt gesteld en houdt daarvoor het kabinet Oduber verantwoordelijk. Gezien de hoeveelheid corruptie meent Croes dat een grondig onderzoek noodzakelijk is.

De OLA-leider lichtte nog enige andere zaken toe zoals de verhuur van V-wagens; onbehoorlijke inmenging van de minister van Justitie, Hendrik Croes, in strafzaken en de sociale steunfraude door Statenlid Hernandez in Nederland.

Naar het voorlopig oordeel van de rechter heeft Croes zich niet beledigend uitgelaten tegenover Oduber. "Hij heeft op geen enkele wijze aangegeven dat Oduber of één of meerdere leden van zijn kabinet iemand zouden hebben omgekocht of zelf zouden zijn omgekocht dan wel zichzelf op een of andere wijze zouden hebben bevoordeeld. Het gaat om beschuldiging ten aanzien van personen. Croes heeft slechts handelingen genoemd, die door hem in het kader van de politieke strijd als corrupt worden aangeduid. De kennelijke strekking daarvan is dat het gaat om handelingen die naar de mening van Croes niet door de beugel kunnen en waarnaar hij een grondig onderzoek wil instellen", aldus de rechter.

Volgens mr.Heeregrave moeten de uitlatingen worden beoordeeld in het kader van de politieke strijd. "De grenzen van acceptabele kritiek zijn voor een politicus ruimer dan die voor individuen. Hoewel een politicus eveneens recht heeft op de bescherming van zijn reputatie, moet deze worden afgewogen tegen de belangen van een open discussie over politieke aangelegenheden. Uit de inhoud van de gewraakte artikelen blijkt dat Croes geen enkele minister persoonlijk aanspreekt over corruptie. Hij heeft alleen gezegd dat als uit onderzoek mocht blijken dat een of meer bestuurders zich schuldig hebben gemaakt, zij daaruit de consequenties moeten trekken".

Wat het 'smerig pamflet' betreft vindt de rechter het eerste gedeelte geenszins beledigend. Daarin wordt gesteld dat het de hoogste tijd wordt dat de bestuurders van Aruba verantwoording over hun onverantwoordelijke daden moeten afleggen. "Wanneer een politicus meent dat een regering onverantwoordelijk handelt, mag hij publiekelijk zeggen dat die regering daarover verantwoording moet afleggen. Ook het tweede gedeelte kan voor Oduber niet als beledigend worden aangemerkt", aldus mr.Heeregrave.

Croes heeft daarbij het oog op karikaturen in de door hem als MEP-krant aangeduide *Arubiano* en communiqués van de MEP, waarin Croes ervan wordt beschuldigd te zijn omgekocht door de familie Mansur. Croes en de Mansurs worden uitgemaakt voor 'mafioso's', 'druggebruikers', 'drugshandelaren' en 'witwassers van gelden, afkomstig van criminele bronnen'. Dergelijke karikaturen en communiqué's 'smerig ' noemen is volgens de rechter toelaatbaar.

"Croes heeft niet gezegd dat de pamfletten van Oduber persoonlijk afkomstig zijn. Zij zouden slechts zijn verspreid door aanhangers van Oduber". Ook dat is toelaatbaar, nu het immers gaat om pamfletten van de MEP, waarvan Oduber de politiek leider is.

Professor Leach gehuldigd

ORANJESTAD — In Harbourtown vond de huldiging plaats van professor John Leach. Hij is verbonden aan de Universiteit van Connecticut in Storrs en bezocht voor de tiende maal Aruba. Leach doceert talen aan de universiteit en heeft in de loop der jaren gevorderde studenten naar Aruba gebracht om taal en geschiedenis van het eiland te bestuderen. Na terugkeer moet verslag van de bevindingen worden uitgebracht. Volgens de professor is Aruba hiervoor een dankbaar onderwerp. Hij kreeg de onderscheiding van 'Gewaardeerde gast' uitgereikt door Jerusha Rasmijn van de Directie Toerisme in tegenwoordigheid van Remco Boersma, assistent-manager van Harbourtown, en Silvio Emerencia en drs.Ralph van Breet van de Directie Onderwijs, waarvan professor Leach van begin af aan alle medewerking kreeg.

Statenverkiezing op 8 januari

ORANJESTAD — De juiste datum voor de Statenverkiezing is vrijdag 8 januari 1993. Overeenkomstig de wet is 8 januari de uiterste datum om deze verkiezing te houden, zo verklaarde premier Nelson Oduber. Volgens de minister-president is een eerdere datum alleen mogelijk als er een regeringscrisis ontstaat.

Hij zei, dat in oktober 1988 ongeschikt gebruik werd gemaakt van de Staatsregeling toen de regering de Staten ontbond terwijl er geen crisis was, en daarbij nieuwe verkiezingen uitschreef op 6 januari 1989.

Parkeerplaats voor buurthuis

ORANJESTAD — Met de moker in de hand gaf minister van Publieke werken, Charro Kelly, het startsein voor de aanleg van een parkeerplaats met toegangsweg naar Centro di Barrio Brazil. Statenlid Booshi Wever gaf de minister de helpende hand. De parkeerplaats wordt door Arubaanse Wegenbouw aangelegd voor een bedrag van ruim 309.000 florin. Het projekt beslaat 6000 vierkante meter en moet binnen drie maanden worden opgeleverd.

Opening historisch archief

ORANJESTAD — Er worden voorbereidingen getroffen om per november aanstaande in de voormalige Rialto bioscoop aan de Steenweg in Oranjestad het Nationale Historische Archief van Aruba officieel te openen.

In april werd het departement Historisch Nationaal Archief Aruba onofficieel door de regering opgericht. De voornaamste taak is om alle oude stukken van de archieven bijeen te brengen zodat deze ook aan het publiek getoond kunnen worden. Hieronder valt de genealogie, leer van de ontwikkeling en verwantschappen van families. Binnenkort zal het archief meer vertellen over de verschillende afdelingen, die hierin worden ondergebracht.

Het publiek en onderzoekers kunnen in het Nationaal Archief, zoals in andere landen, alles te weten komen over de historie van Aruba en alles wat daarmee verband houdt. Voorts is er in het Nationaal Archief plaats voor het onderbrengen van particuliere archieven die te maken hebben met gebeurtenissen in het verleden. Dit gedeelte wordt alleen ter inzage gegeven met toestemming van personen die hun archief aan het Nationaal Archief ter bewaring hebben gegeven.

Voor meer inlichtingen kan men zich wenden tot Tochi Kock, die de public relations van het archief voor zijn rekening neemt.

Echtgenote op vrije voeten

Geen licht in moordzaak Arubaanse treinmachinist

AMSTERDAM/ORANJESTAD — De officier van justitie in Amsterdam heeft na ruim twee jaar het gerechtelijk vooronderzoek naar de moord op de Arubaan Gregory St. Aubyn afgesloten. De 39-jarige treinmachinist uit Almere werd in februari 1990 op de Struikhei in Bussum onthoofd aangetroffen. Zijn lijk bleek in stukken te zijn gesneden en was verdeeld over twee plastic zakken in de struiken langs de hei gedeponeerd. De Colombiaanse echtgenote van St. Aubyn is vrijgelaten. Dat was 102 dagen na haar aanhouding en vlak voordat de Officier van Justitie haar volgens de wet voor de rechtbank moest dagen.

De verdachte Colombiaanse heeft steeds tegengesproken iets te weten van de gruwelijke dood van haar man. Zij had overal een passende verklaring voor. Volgens hoofdinspecteur De Haan van de Bussumse recherche is er wel eens gesuggereerd dat St. Aubyn vermoord zou zijn, omdat hij teveel wist van een cocaïnebende. "Daarvan is ons niets gebleken. Maar er zijn aan dit misdrijf veel vragen blijven kleven. Dat heeft ook een rol gespeeld bij de beslissing van het Openbaar Ministerie om de vrouw te laten gaan. Mogelijk heeft zij alleen maar van het misdrijf afgeweten, want het is onwaarschijnlijk dat een vrouw zo'n moord in haar eentje kan hebben gepleegd", zegt De Haan in *De Telegraaf*.

Het ochtendblad geeft een pagina-grote reconstructie van de zaak-St. Aubyn. De op Aruba geboren machinist kwam op 26 februari 1990 niet opdagen voor zijn werk "op de bok" van de trein Lelystad-Amsterdam. De volgende ochtend was de gruwelijke vondst op de Bussumse heide. De vraag waar hij de middag van 26 februari was gebleven, is nooit beantwoord. Onderzoek in het huis van Aubyn in Almere en bloedsporen in zijn auto wezen beschuldigend in de richting van zijn echtgenote. Volgens hoofdinspecteur De Haan had St. Aubyn vermoedelijk die maandagmiddag helemaal geen afspraak elders, zoals tijdens de verhoren werd gesuggereerd, maar is hij in of om het huis om het leven gebracht, in stukken gesneden en vervolgens in zakken naar de hei bij Bussum getransporteerd. Verschillende feiten en aanwijzingen geven voedsel aan die theorie. De kinderen van het slachtoffer werden die middag naar de bioscoop gestuurd in Amsterdam.

Op het sanitair in huis, maar ook op de kleding van de Colombiaanse werden bloedsporen aangetroffen van de machinist. In de Almeerse woning vond de recherche vuilniszakken die identiek waren aan die, welke op hei bij Bussum waren aangetroffen. Maar de verdachte Colombiaanse heeft steeds fel ontkend iets te weten over de dood van haar man, van wie ze zou gaan scheiden.

Spantenbier bij Maduro Aruba

ORANJESTAD — Bij Maduro and Sons Aruba ging vrijdagmiddag de vlag in top omdat Arends Construction het hoogste punt bereikte. Hierbij waren directieleden van Maduro, onder leiding van Hans Henriquez, aannemer Karel Arends, B. Kamsteeg van Associated Architects en Mito Martis van Sun Development aanwezig.

Gezien de uitbreiding van zaken en de benodigde opslagruimte laat Maduro een 'Prefabricated steel building' plaatsen waardoor de beschikking over 750 vierkante meter wordt verkregen. Het gebouw wordt door Maduro geleverd als agente van American Buildings Company. Het geheel vergt een investering van ruim drie ton en wordt eind september opgeleverd.

ORANJESTAD — De directrice van de Nationale Bibliotheek, Alice van Romondt, nam van Raju Melwani enige boeken over de Hatha-Yoga filosofie van Swami Jyotirmayananda in ontvangst. Twee jaar geleden maakte de bibliotheek kennis met Swami toen hij enige boeken aan de bibliotheek persoonlijk kwam schenken. Tijdens het bezoek van Swami aan Miami werden weer enige boeken voor de Nationale Bibliotheek in het Spaans en Engels overhandigd. De boeken komen spoedig in de uitleen- circulatie.

Yoga-boeken voor bieb

'Mira Flores' geen nachtclub

ORANJESTAD — Volgens minister-president Nelson Oduber zal er geen vergunning worden gegeven voor de vestiging van een nachtclub in de omgeving van kerk en scholen. Hij doelt op het voormalige woonhuis 'Mira Flores' van de erven Henny Arends, gelegen op de hoek Dominicanessenstraat/Miraflorweg.

Het huis is, geheel in de oude stijl, tweemaal zo groot geworden door verbouwingen door de nieuwe eigenaar Mike Gomez. Het is een van de mooiste 'oude' panden van Oranjestad geworden en bewijst dat de regering een mooie kans heeft laten lopen om het huis van de erven dr. Eloy Arends voor verval te behoeden. Zoals bekend was de Centrale Bank, van plan zich daar te vestigen.

Het plan van Gomez om een nachtclub te beginnen vindt geen doorgang omdat, zoals premier Oduber vertelde, hier geen vergunning voor wordt verleend. Hiermee wordt gehoor gegeven aan het protest van omwonenden die herhaalde malen tegen vestiging van een nachtclub ter plaatse protesteerden. Vermoedelijk komt er wel een restaurant in het gebouw.

Nu het gebouw bijna klaar is, komt de premier met de opmerking dat de eigenaar geen bouwvergunning heeft en dat de minister van Openbare Werken toezegde hiertegen zonder uitstel te zullen optreden.

Schatkist promessen

ORANJESTAD — Op maandag aanstaande verschijnt een bekendmaking in de lokale kranten waarin wordt aangekondigd dat op 14 augustus 1992 de schatkistpromessen aan toonder zullen worden uitgegeven tot een bedrag van twaalf miljoen florin. Deze schatkistpromessen zullen worden afgelost op 13 november 1992.

Volgens minister Nicolaas na luchthaven-onderzoek:

'Twaalf ambtenaren hebben geen van allen strafblad'

ORANJESTAD — "De twaalf ambtenaren van de luchthavenbeveiliging hebben geen van allen een strafrechtelijke antecedent", zo verklaarde minister Elio Nicolaas gisteren te hebben vernomen van de Procureur-Generaal. Nicolaas verzocht de PG een onderzoek te laten instellen naar het strafrechtelijke antecedent van de luchthaven-ambtenaren die betrokken zouden zijn bij drugsverhandeling.

Nicolaas zei, dat ook de ambtenaar die volgens een douane-rechercheur een drugsveroordeling heeft, geen strafrechterlijke antecedent bleek te hebben. Het betreft een ambtenaar die acht jaar in Nederland heeft gewoond, niet zo lang geleden naar Aruba terugkeerde, en die veel gelijkenis vertoont met een andere persoon die wél voor drugspraktijken werd veroordeeld. De douane-rechercheur had vermoedelijk deze laatste persoon in gedachte toen hij zich, 'à titre personnel', in het bijzijn van zijn chef luchthavenbeveiliging afvroeg hoe zo'n persoon in dienst kon worden genomen.

Volgens de minister heeft de AVP deze luchthavenchaos gecreëerd om de aandacht af te leiden van de hotelgarantieproblemen en de verworvenheden van premier Oduber in deze. Nicolaas neemt het de nieuwsmedia kwalijk dat zij de stukken die zij beschikbaar stelden, niet goed genoeg hadden doorgenomen.

Voor de minister is het een kwalijke zaak dat de media en anderen zich laten gebruiken in deze luchthavenaffaire. "Er zijn zelfs geestelijken bij die de huizen rondgaan om de mensen te vertellen dat wanneer er iets gebeurt met luchthavenmeester Mike Nicolaas, zij in aktie moeten komen", aldus de bewindsman.

Premier Nelson Oduber gaf te kennen, dat nu de PG verklaard heeft, dat de twaalf ambtenaren geen strafrechterlijke antecedent hebben, voor hem deze ambtenaren onschuldig zijn. Hij verwacht dat AVP-leider Henny Eman, die de ambtenaren beschuldigde van het onderhouden van een drugslijn naar België en Nederland, zijn verontschuldiging zal aanbieden. De premier zei te hopen, dat de PG aan de AVP-leider meer informatie zal vragen over die drugslijn.

Op de vraag of er maatregelen komen tegen luchthavenmeester Mike Nicolaas, antwoordde de minister dat een gezagsdrager die zichzelf serieus neemt, met maatregelen moet komen tegen de actie die de luchthavenmeester met zijn persconferentie gestart heeft. "Iedereen zal begrijpen dat er disciplinaire maatregelen zullen komen tegen de luchthavenmeester. Als wij niet optreden, dan heeft deze regering geen geloofwaardigheid meer", aldus minister Nicolaas.

Geen geld van Italipianti voor afbouw Plantation Bay

ORANJESTAD — De hoop van de regering dat Italipianti zes miljoen dollar zou inbrengen voor de afbouw van Plantation Beach Resort is verdwenen. "Een maand na mijn verblijf in Nederland en gevoerde besprekingen met de commissie in Italië heeft Aruba nog geen dollar van de zes miljoen gezien", zo gaf premier Nelson Oduber gisteren te kennen.

Oduber zal op 18 augustus in Nederland weer proberen tot een eindbeslissing te komen voor het Plantation Bay resort en uit welke nieuwe bron de zes miljoen dollar moet komen. De Nederlandse Investerings Bank (NIB) heeft via haar dochteronderneming Nederlands Antilliaanse Participatie Maatschappij (NAPM) een grote 'say' in Plantation Bay met een participatie van 49 procent en de opening van de zes miljoen dollar zal op de een of andere wijze gedekt moeten worden.

Ten aanzien van het Beta Hotel zei de premier dat de eigenaren bereid zijn de aandelen aan de overheid over te dragen. Het contract in deze moet echter nog worden opgesteld.

Zeer moeilijk noemde de premier het geval met Eagle Beach n.v, eigenaar van het hotel dat door Ramada Renaissance beheerd zal worden. Eagle Beach heeft veel schulden en gebrek aan ernst. "De regering heeft deze mensen benaderd voor onderhandelingen, maar zij willen niet meewerken", aldus de premier. Hij is zeer teleurgesteld in de medewerkers van Eagle Beach n.v.

Premier Oduber heeft vrijdagmiddag een gesprek met vice-president William Spidel, van de Radisson hotelketen, over overname en aankoop van het Golden Tulip Hotel. Er ligt een voorstel op tafel, dat Radisson eerst het hotel beheert en dat daarna het scenario van aankoop begint.

Radisson wil het hotel zelf gaan runnen en niet via een franchise aan de Greenworth Group, hetgeen ook voor de regering een voorkeur is. De premier verwacht dat voor het einde van deze maand alles geregeld zal zijn.

Buitengewone agenten

ORANJESTAD — Voor de directeur van de Dienst Openbare Orde en Veiligheid (DOOV), Roland Peterson, werden Arend Giel, Alejandro Tromp, Enrique Maduro, Robert Croes, Eugene Hassell en Lucio Geerman beëdigd tot buitengewoon agent van politie. Zij zijn werkzaam bij de Dienst Technische Inspectie (DTI) en hebben een opleiding gevolgd om op te treden tegen personen die zich niet aan de arbeidswetten houden. Dit houdt in dat zij bij overtredingen een procesverbaal kunnen opmaken. Bij de beëdiging waren waarnemend hoofd van de DTI, Mario Croes, en Ligia Koolman van de DOOV aanwezig.

Monzon benoemd in Washington

ORANJESTAD — Tijdens de vrijdagmorgen gehouden wekelijkse regeringspersconferentie maakte premier Nelson Oduber bekend dat mr. Tabaré Monzon met ingang van 1 september aanstaande is benoemd tot gevolmachtigd minister van Aruba bij de Nederlandse ambassade in Washingthon. Hij volgt in deze functie mr. Roy Wever op, die naar Aruba terugkeert als directeur van de afdeling Algemene en Juridische Zaken.

Nicolaas leverancie[r] van geheime papie[ren]

ORANJESTAD — Minister van Vervoer en Communicatie, Elio Nicolaas, blijft geheime briefwisselingen tussen de regering en de luchthavenmeester Mike Nicolaas in de publiciteit brengen.

Overhandigde Nicolaas een paar weken geleden persoonlijk een pakket geheime briefwisseling tussen zijn persoon en de luchthavenmeester voor publicatie aan de nieuwsmedia, gisteren gaf hij te kennen ook de geheime briefwisseling van enkele jaren geleden tussen ex-minister mr. Angel Bermudez en luchthavenmeester Nicolaas aan zijn partijleider Benny Nisbet voor publicatie te hebben gegeven.

Zoals bekend stelde Nisbet vorige week tijdens de persconferentie van de PPA deze geheime briefwisseling Bermudez-Nicolaas ter publikatie in handen van de nieuwsmedia. Minister Nicolaas: "Ik verstrekte de briefwisseling aan de PPA-leider om het politieke spel met politiek te beantwoorden om de AVP tegen te spreken". Hij erkende, dat wat hij gedaan heeft, niet goed is, maar dat elke regering probeert zichzelf te verdedigen. "Alles is geheim. Het ene is echter meer geheim ... andere', zo liet de ... horen.

Aruba naar ... jeugdvoetbal ... in Cuba

ORANJESTAD — ... neemt deel aan ... cacaf jeugdvoetb... nooi onder 17 ja... van 12 tot 23 augu... Cuba, in de steden ... namo en Santia... Cuba, zal plaatsvin...

Aruba is ingedeeld in ... B, samen met J... Mexico en Costa R... speelt de eerste wed... 13 augustus om 16... tegen Jamaica, ... Rekortan stadion te S... de Cuba. De ander... strijden zijn op 15 a... om 16.00 tegen Co... en op 17 augustus o... uur tegen Mexico ... zelfde stadion. Er w... halve competitie ges... winnaars van de ... epen en de numm... geklasseerden gaan ... finale-ronde. De team... de finale op de eer... plaatsen eindigen, ga... het wereldkampioens... Japan.

Flitsend spel van vorig seizoen nog afwezig

Ajax verliest na strafschoppen openingsduel Amsterdam-toernooi

AMSTERDAM - Ajax heeft het bij de officieuze opening van het seizoen, op het eigen toernooi van Amsterdam, moeilijk gehad met de Duitse topclub Borussia Dortmund. Met 1-1 na 90 minuten kwamen de Amsterdammers redelijk goed weg. Dat Dortmund won na strafschoppen was niet geheel ten onrechte.

Verrassingen kende het aangepaste Ajax niet bij de eerste kennismaking met het thuispubliek. Op de plaats van Winter speelde Vink, op die van Van 't Schip stond de Deen Petersen, later vervangen door aankoop Overmars. Voor het overige heeft Van Gaal de succesformatie van vorig seizoen intact gelaten, zij het dat vrijdagavond Groenendijk speelde op de plaats van Kreek.

Flitsend als in het vorige seizoen waren de Amsterdammers nog niet. In hoeverre dat te maken heeft met het vertrek van Winter en Van 't Schip is vooralsnog onmogelijk te zeggen. Bergkamp en Jonk (als middenvelder) deden soms fraaie dingen, Pettersson pikte zijn kansjes mee maar miste die en Ajax had als altijd aanvallende bedoelingen. Borussia Dortmund daarentegen kreeg de beste mogelijkheden.

Bij rust leidde Ajax, dankzij een treffer van - uiteraard - Bergkamp. Na de hervatting zette de nummer twee van Duitsland was krachtiger aan met een imponerende spitsenduo Chapuisat en de Deense EK-ster Povlsen. Het leidde in de 55ste minuut tot de gelijkmaker, ingekopt door Chapuisat, Zwitser van geboorte, topschutter van Dortmund. Dezelfde speler had even eerder een welhaast unieke kans gemist. Hij schoot naast voor leeg doel.

Na het Duitse doelpunt bleef het aardige duel op en neer gaan. Ajax drong aan, maar was niet scherp, Dortmund counterde, maar maakte niet af. Strafschoppen werden daardoor noodzakelijk. In de reeks van vijf maakten de Duitsers geen fout, bij Ajax schoot De Boer wat nonchalant tegen de paal. Dat was het verschil.

AJAX TEGEN PSV

Het resultaat had tot gevolg dat Ajax zondagavond het toernooi afsluit met de wedstrijd tegen PSV. Eerder op de dag Spelen as roma en borussia dortmund tegen elkaar.

Technisch directeur Van Gaal liet zich naderhand kritisch uit over het spel van Ajax. "Het was niet best. Ajax heeft niet als ploeg gevoetbald. We hebben de tegenstander te veel de kans gegeven uit te breken."

Van Gaal is gedurende de voorbereiding op het standpunt gebleven dat de vervanging van Van 't Schip en Winter voornamelijk uit de eigen gelederen dient te komen. De aanwinsten Litmanen -hij verschijnt maandag in Amsterdam- en Overmars lijken in eerste instantie versterkingen in de breedte. Al deed Overmars het vrijdag verdienstelijk als invaller voor Petersen.

De strijd voor de positie van rechtermiddenvelder gaat tussen Vink en Alflen. Van Gaal zei er nog niet uit te zijn. Zondag krijgt Alflen een kans, zoals ook al vaststaat dat Kreek tegen PSV terugkeert in de ploeg op de plaats van Groenendijk.

Van Gaal had liever niet tegen PSV gespeeld. "Sportief gezien maakt het me niet zoveel uit, maar commercieel is het niet zo verstandig. Op 6 september spelen we alweer tegen elkaar. Bovendien is een toernooi als dit interessant voor de internationale contacten."

Ajax kan vooralsnog niet over de geopereerde Van Loen beschikken, zoals PSV ook zondag nog zonder Kieft speelt. De Amsterdamse aanvaller van de Eindhovense ploeg verklaarde echter dat zijn knie herstellende is. "Ik hoop volgende week woensdag, in de wedstrijd om de Super Cup tegen Feyenoord, te kunnen spelen." Kieft kwam tot nu toe in de voorbereiding nog nauwelijks in actie.

■*SERGEI BOEBKA: geen gouden medaille*

Wereldrecordhouder zorgt voor sensatie

Boebka haalt aanvangshoogte niet bij polsstokhoogspringen

BARCELONA - Het ontstekingsmechanisme van de astronaut van de atletiek werkte niet. Serge Boebka, de polsstokhoogspringer van de eeuw, haalde vrijdagavond bij de Olympische Spelen de aanvangshoogte niet.

Na drie pogingen, twee op 5.70 meter, een op 5,75 meter was het gedaan met de springer uit Donetsk, die opgroeide onder de perestroika van Gorbatsjov en in Berlijn het (Sport)kapitalisme gretig omarmde.

De naam van Boebka staat voor polsstokhoogspringen. In acht jaar vestigde de rus dertig wereldrecords, waarvan 14 in de open lucht en 16 indoor. Vanwege de financiële beloning voegde hij meestal een centimeter per keer aan zijn recordhoogte toe. Toen hij naar Barcelona kwam, stond zijn openluchtrecord op 6.11 meter en zijn indoorrecord zelfs op 6.13 meter.

Boebka, die vrijwel nooit verloor, overkwam het zelden dat hij de aanvangshoogte niet haalde. Een van de weinige keren dat het hem gebeurde was twee jaar geleden in Hengelo bij de APM-games.

De vlagerige wind, die door het Montjuic-stadion dwarrelde, bezorgde de man, die van het springen zijn beroep heeft gemaakt, grote moeilijkheden. Soms draaide had met hem mee, soms ineens tegen. Het had voor hem een waarschuwing moeten zijn, dat Timothy Bright, winnaar van de Amerikaanse selectie-wedstrijden al op 5,60 meter afsprong.

Boebka leek nerveus. Hij gebruikte voor zijn voorbereiding meer tijd dan normaal. "Misschien speelden mijn zenuwen op. Maar het leek alsof de klok harder liep dan anders." De grootste fout maakte Boebka bij zijn derde poging. De man, die de stijfste stok kan buigen, greep naar een polsstok, die teveel veerde.

Imponerende machtsgreep Afrikaanse atleten

Bij steeple-chase alleen Kenyanen op erepodium

BARCELONA - De tijden dat de Kenyanen alleen maar hard liepen en de tactiek vergaten zijn voorbij. De geboren lopers uit Afrika leren snel. De finalisten van de 3000 meter steeple chase ondervonden het. William Mutwol, Patrick Sang en Matthew Birir liepen gezamenlijk het gehele veld letterlijk aan flarden.

Mutwol had de taak met een hoog tempo de Italiaan Alessandro Lambruschini en de Marokkaan Azzedine Brahmi, de gevaarlijkste concurrenten, met een hoog tempo kapot te maken. Zijn twee landgenoten volgden op korte afstand. De Marokkaan Khattabi ondernam nog even een poging door tussen de Kenyanen te kruipen maar moest al snel ervaren dat het tempo voor hem veel te hoog lag.

Met nog vier ronden waren de Afrikanen onder elkaar. Sang, vorig jaar bij het WK in Tokyo tweede achter landgenoot Moses kiptanui, loste de moegestreden Mutwol af en kreeg meteen de pas negentien jaar oude Birir mee.

Achter het drietal volgde alleen Lambruschini, die echter volkomen kansloos was om nog op de steeds sneller rijdende Afrikaanse trein te springen. Mutwol legde zich neer bij het brons maar Sang en Birir vochten het duel om het goud en zilver uit. De jongste, die in de vierde ronde bijna een spike verloor, won in de beste wereldseizoentijd van 8.08,8.

HEIKE DRECHSLER

Heike Drechsler bevestigde haar toonaangevende positie op de wereldranglijst bij het verspringen. De Duitse, die een jaar geleden bij het WK in Tokyo de eer moest laten aan Jackie Joyner, nam nu revanche op de Olympische kampioene zevenkamp. In de voortdurendewisselendewindsterkte liet de voormalige Oostduitse in haar vierde poging met 0,7 meter tegenwind 7,14 meter noteren.

Zij verdrong daarmee Inessa Kravets, die in haar eerste sprong tot 7,12 meter was gekomen van de leiding en passeerde meteen ook Joyner, die geopend had met 7,07 meter. Drechsler wist zich voor haar laatste sprong zeker van het goud, dat zij opdroeg aan haar tweeëneenhalf jaar oude zoontje Tony.

In de strijd van de zwaargewichten bij het kogelstoten van de vrouwen greep GOS-atlete Svetlana Kriveljeva het goud. De Russin had haar beste pogingen tot het eind bewaard. De Chinese wereldkampioene Zhihong Huang, die bij haar derde poging met 20,47 meter aan de leiding was gekomen, moest tenslotte 59 centimeter toegeven op Kriveljeva. De Duitse Kathrin Neimke verzekerde zich met 19,78 meter van het brons. Kriveljeva was dit seizoen de eerste atlete de grens van 21 meter met de vier kilo kogel passeerde.

Schorsing nu niet te ontlopen

Krabbe en teamgenoten erkennen gebruik dope

NEUBRANDENBURG - Een dag na de schuldbekentenis van trainer Thomas Springstein hebben Katrin Krabbe en haar teamgenoten Breuer en Derr de Duitse sportbond (DLV) officieel op de hoogte gesteld van hun dope-gebruik.

Het betrapte trio gaf schriftelijk toe het verboden middel Clenbuterol te hebben geslikt. Het drietal beloofde volledige medewerking in het onderzoek van de DLV.

De drie atletes bevestigden, dat ze vanaf 16 april het medicijn Spiropent hebben ingenomen. Het middel, dat in principe bestemd is voor asthmapatiënten, bevat Clenbuterol. Die anabole stof helpt onder meer bij de omzetting van vet in spieren.

Rudiger Nickel, de dopinggedelegeerde van de DLV, maakte vrijdag bekend, dat bij Derr geen sporen van Clenbuterol in de urine waren aangetroffen. De Europese jeugdkampioene heeft zichzelf vrijwillig gemeld als doping-zondaar. Bij Krabbe en Breuer werd in alle urinestalen, die tijdens vier testen in juli waren afgenomen, het verboden middel gevonden. Na de Zomerspelen wordt de contra-expertise uitgevoerd. Voor het trio wacht een schorsing voor vier jaar.

De DLV-official benadrukte, dat geen enkel excuus voor het gebruik van Clenbuterol zal worden geaccepteerd. Eerder deze week liet de omstreden coach Springstein weten, dat hij het middel aan zijn atletes had gegeven in de veronderstelling dat het niet op de dopinglijst voorkwam. "Die uitleg zal in geen geval tot een mildere straf leiden" verzekerde Nickel.

Krabbe en Breuer moeten overigens op zoek naar een nieuwe advocaat. Reinhard Rauball, de jurist die het duo in het eerste schandaal rond de vermeende fraude met urinestalen succesvol verdedigde, heeft de opdracht geweigerd.

"Ik zal nooit meer een dopingzaak behandelen", verklaarde de Duitser. "De eerste kwestie heeft ruim vier maanden geduurd. De strijd heeft bloed, zweet en tranen gekost. Doping is echter nu alweer terug op de agenda. Ik heb geen zin in een nieuwe lijdensweg."

Racistische uitspraken Gwen Torrence en beschuldigingen onderzocht door IAAF

BARCELONA - De internationaleamateur-atletiekfederatie (IAAF) stelt een onderzoek in naar uitspraken van Gwen Torrance.

De Amerikaanse, winnares van de Olympische 200 meter, beschuldigde zaterdag na haar vierde plaats op de 100 meter een aantal collega-atletes ervan ongeoorloofde middelen te hebben gebruikt. De IAAF vraagt in een brief aan William Hybl, de voorzitter van het Olympisch Comité van de Verenigde Staten, om opheldering.

Torrance zorgde zaterdag voor opschudding door te verklaren dat twee van de drie medaille-winnaressen op het kortste sprintnummer dope zouden hebben gebruikt. Volgens de Jamaicaanse Julie Cuthbert, als tweede geëindigd, doelde Torrance op landgenote Gail Devers (goud) en de GOS-atlete Irina Privalova (brons).

Bob Kersee, trainer van onder anderen Devers, sprak de beschuldigingen van Gwen Torrance onmiddellijk tegen.

De man van zevenkampster Jacky Joyner-Kersee: "Men kan mijn atletes 24 uur per dag en 365 dagen per jaar komen controleren. Gail Devers houdt zich aan de regels."

Devers had, volgens Kersee, geen commentaar. "Omdat daar geen enkele aanleiding toe is", aldus de coach.

Na haar overwinning op de 200 meter herhaalde Torrance haar woorden. "na mijn vierde plaats in de finale van de 100 meter kon ik misschien als slechte verliezer worden uitgelegd."

VOLDOENING

De Amerikaanse sprintster werd deze week ook bevestigd in haar twijfels omtrent de 'schoonheid' van Katrin Krabbe. "Het brengt me voldoening dat ik in haar geval gelijk heb gekregen. Ik vond haar al vanaf het begin verdacht."

Bij de wereldkampioenschappen in Tokyo in 1991 eindigde Torrance zowel op de 100 als 200 meter als tweede achter de nu op dopegebruik betrapte Duitse. "Toen ik haar moest feliciteren, voelde ik me beroerd. Ze moeten toen al dope hebben gebruikt. Niemand wint eerst goud bij een WK en grijpt daarna pas naar verboden middelen."

De opmerking van Torrence donderdag na haar gouden race dat katrin krabbe de hoop van de blanken was is door een aantal officials van de IAAF als een racistische opmerking opgevat. De Amerikaanse ploegleiding heeft torrence verzocht zich in de toekomst te onthouden van provocerende opmerkingen.

UITSPRAKEN AFGEZWAKT

Gwen Torrence heeft later echter haar uitspraken over gebruik van doping door haar rivalen afgezwakt. Dat deed de Olympische kampioene op de 200 meter vrijdag na de aankondiging van de IAAF een onderzoek in te stellen.

"In mijn gedrevenheid het gebruik van verboden middelen te bestrijden, heb ik me wellicht te sterk uitgedrukt", zei de sprintster.

"Ik heb nooit de bedoeling gehad collega's persoonlijk te beschuldigen. Ik heb in het algemeen gesproken. En dat is hard aangekomen en verkeerd geïnterpreteerd. Ik bied mijn excuses aan als mensen zich persoonlijk aangesproken voelen door mijn opmerkingen. In het bijzonder aan Amerikaanse ploeggenoten", daarmee doelend op Gail Devers die op de 100 meter het goud pakte.

"In Barcelona zullen jullie niets meer van me horen. Ik houd mijn mond over andere atleten. Maar ik blijf het gebruik van drugs bestrijden. Op mijn eigen manier. En ik zal de jeugd blijven waarschuwen voor de afschuwelijke gevolgen van drugsgebruik."

Voetbal-brons voor Ghana

BARCELONA - Het voetbalteam van Ghana heeft bij de Olympische Spelen de eerste medaille voor hun land gewonnen.

In de strijd om het brons versloeg de Afrikaanse formatie Australië met 1-0. In stadion Nou Camp keken 15.000 mensen toe.

Het doelpunt kwam in de achttiende minuut op naam van Asare. Hij scoorde uit een vrije trap van 22 meter afstand. Drie minuten eerder had Okon namens Australië een strafschop gemist. De doelman van Ghana bracht redding.

De Afrikaanse ploeg beëindigde het teleurstellende duel met tien man. Twee minuten voor tijd kreeg Qaye zijn tweede gele kaart wegens tijdrekken.

Snelwandelaar loopt in bijna vier uur naar gouden medaille

BARCELONA - Harold van Beek is vrijdagmorgen in de 50 kilometer snelwandelen door diepe dalen gegaan. De computerprogrammeur uit Waddinxveen haalde uiteindelijk als 31ste in 4.25.18 de finish in het stadion op de montjuic.

Hij was de voorlaatste van de 32 deelnemers die werden geklasseerd. Drie deelnemers staakten de strijd, zeven werden gediskwalificeerd.

Tot de laatste groep behoorde ook de Pool Robert Korzenoiwski, die vlak voor de tunnel, die toegang geeft tot het stadion, werd uitgesloten. De Pool lag op dat moment op de tweede plaats achter de GOS-wandelaar Andrej Perlov, die de loodzware opgave won in 3 uur 50 minuten 13 seconden.

In 1936 bij de Spelen in Berlijn had Nederland voor de laatste maal een deelnemer op de 50 kilometer snelwandelen met Anton Toscani. Hij eindigde destijds als tiende in 4.43.00, zoals de druipende Van Beek wist te melden.

Andrej Perlov (GOS), vorig jaar tweede bij het WK in Tokyo waar hij gezamenlijk met zijn no gediskwalificeerde landgenoot Potasjov over de eindstreep kwam. Perlov met 3.37.41 houder van de beste wereldprestatie op het langste atletiek onderdeel, bleef dertien minuten van die toptijd verwijderd.

Ook hij had het bijzonder moeilijk gehad op het zware parkoers. "Mijn beslissing om na 40 km het tempo te verhogen, was de juist. Mijn maand voorbereiding in kirgizie heeft de doorslag gegeven."

AS Roma verliest in Amsterdam

PSV rustig van start tegen Italianen: 1-0

AMSTERDAM - Met spel zonder opwinding hebben PSV en AS Roma vrijdagavond het Amsterdam 717-toernooi geopend. Een snel doelpunt besliste de stijd in Eindhovens voordeel, 1-0. Verder gebeurde weinig opzienbarends.

Voor PSV scoorde Thomas Thorninger na 16 minuten. De jeugdige Deen verving de geblesseerde Kieft. Hij was een van de twee nieuwelingen in de ploeg van de landskampioen. De andere, de officieel nog niet door FC Twente vrijgegeven Numan, speelde aan de linkerkant.

Westerhof heeft gekozen voor een systeem met twee spelverdelers. Naast Numan (links) is dat de toch gebleven Vanenburg aan de andere kant. "Een spelverdeler is gemakkelijker af te stoppen. Daarom deze oplossing. Twee creatieve mensen op de flanken", zei de van Groningen gekomen Westerhof.

De opvolger van Robson heeft de samenstelling van zijn ploeg ongeveer rond. Kieft en Romario zijn voorin uiteraard vaste keus, de defensie (Van Aerle, Popescu, Van Tiggelen, Heintze) ligt voor de hand, alleen voor de twee centrale posities in het midden heeft hij drie man (Ellerman, Koeman, Linskens). Dat is dus één te veel.

Voorlopig staat Linskens buiten de ploeg. Koeman is de defensieve factor op het middenveld, Ellerman de aanvallende. De laatste was onder Robson vaak reserve. "Ik vind Juul een ongelooflijk ondergewaardeerde speler", zei Westerhof, die daarmee impliciet zijn voorkeur voor de lichtgewicht liet blijken.

Tevreden over PSV tegen AS Roma -met de nieuwelingen Benedetti (Fiorentina), Mihaijlovic (Rode Ster) en Caniggia (Atalanta)- was Westerhof niet. Vooral in het laatste kwartier had hij zijn ploeg onnodig in problemen zien komen.

"Toen bleek dat we niet de kracht hadden voorin nog een doelpunt te maken, hadden we in de slotfase voor zekerheid moeten kiezen. We hebben nu echter veel te veel risico's genomen. Voor hetzelfde geld had Roma een paar keer gescoord. We hebben vel te veel kansen weggegeven."

■*MICHAEL STICH en BORIS BECKER bekijken nieuwsgierig hoe een gouden Olympische medaille er uit ziet*

Olympische Spelen Barcelona '92

Delibas met geblesseerde hand in boksfinale tegen Cubaan

BARCELONA - In zijn enthousiasme ging premier Lubbers te ver. De eerste burger van Nederland schudde Orhan Delibas na zijn overwinning op de Brit Robin Reid in de halve finales van het zwaarweltergewicht krachtig de hand. Natuurlijk greep hij Delibas' rechter, waar de bokser al het hele toernooi last van heeft.

Het maakte Delibas op dat moment niet veel uit. Nadat hij zijn bezwete lichaam had losgemaakt uit de innige omhelzing van de premier realiseerde hij zich dat zilver in Barcelona in elk geval zijn deel is. Met de mogelijkheid dat eremetaal nog te veranderen in goud. Als hij zondagochtend de sterke Cubaan Juan Carlos Lemus verslaat.

Delibas bokste vrijdag tegen Reid een bekeken partij. Hij zette het duel voorzichtig in. "Hij heeft een harde stoot, fysiek is het een sterke jongen", verwoordde Delibas zijn kalme start. De Nederlander fladderde om zijn tegenstander heen, bedachtzaam zoekend naar een gaatje om te scoren en zelf zo weinig mogelijk te incasseren.

"Ik heb nog tegen hem gezegd: in 110 partijen heb je één keer acht tellen rust gehad. Houd dat voor ogen. Je hebt in al die partijen maar weinig tikken gekregen", stelde begeleider Van Bemmel zijn lievelingspupil gerust.

De 'tweede vader' van Delibas kreeg pas vlak voor de Spelen zekerheid over zijn verblijf in Barcelona. Met behulp van Andre Bolhuis, chef de mission van de Nederlandse ploeg, werden de benodigde financiën gevonden.

VERTROUWENSBAND

De aanwezigheid van Van Bemmel heeft een rustgevende uitwerking op de bokser. De vertrouwensband is nodig voor succes. Delibas heeft het hele toernooi al last van zijn geblesseerde rechterhand, Van Bemmel zorgt ervoor dat hij nauwelijks aan het gevoelige stootwapen denkt. "Het zit natuurlijk wel in zijn hoofd, maar tijdens de hele partij heb ik hem niet over de blessure horen praten."

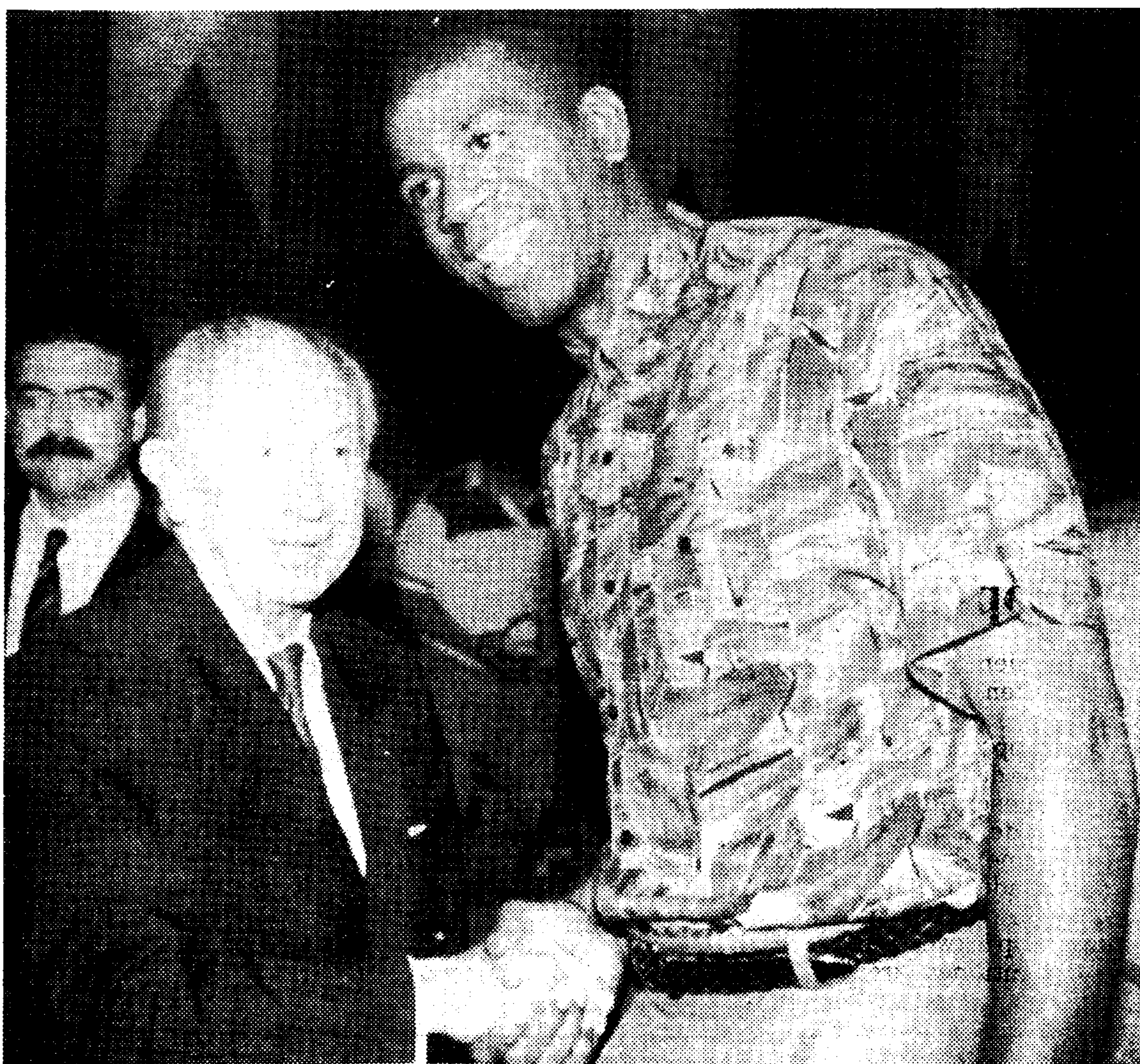
De jury zag Delibas in de eerste en tweede ronde twee keer treffen, Reid in totaal drie keer. Het minimale verschil zorgde voor spanning, die pas wegviel toen de eindstand op het scorebord verscheen: 8-3 in het voordeel van de Nederlander. Bezorgd keek hij na de felicitaties naar zijn gezwollen rechterhand. "Het is erger geworden", stelde hij met een sip gezicht vast. "Ik kan geen vuist meer maken."

Delibas, van Turkse afkomst, bokst in Barcelona alle frustaties van zich af. Getalenteerd als hij is, werd hij op grote titeltoernooien steeds in de aanvangsfase met grote namen geconfronteerd. Succes bleef uit, tot zijn optreden bij de Olympische Spelen. "Hier heb ik alles voor aan de kant gezet. Ik ben blij voor Turkije, Nederland en mijn ouders", stamelde hij. "Van Nederland heb ik een paspoort gekregen en ze hebben me hier naar toe gestuurd", klonk het zielsgelukkig.

IN HET IJS

De gehavende rechterhand verdwijnt tot zondagmorgen in het ijs. Tegen de Cubaan Lemus zal hij de vuist hard nodig hebben. "Lemus is een van de sterksten, die veel gebruik maakt van lange hoeken en opstoten", wist Delibas, die in elk geval nog een jaar amateur blijft. In Bursa wil hij volgend jaar, voor de ogen van zijn voormalige landgenoten, de Europese titel veroveren.

De video moet de komende dagen meer over de Cubaan aan het licht brengen. Van Bemmel heeft alles bij zich. "Ik ben zo'n idioot die voortdurend een koffer met banden met zich meesleept. Vrijdagmorgen hebben we Reid ook nog uitgebreid bekeken. Orhan had hem in het kwalificatietoernooi voor Barcelona in de halve finales verslagen. We hebben hetzelfde strijdplan gebruikt. Voor Lemus bedenken we de komende dagen ook wel een tactisch plan."

■*Magic Johnson (rechts) schudt uit dankbaarheid voor de geboden hulp door het IOC Samaranch de hand*

Ruzie in GOS-ploeg

Wereldkampioen mag niet meedoen

BARCELONA - De sporters uit Toerkmenistan zullen zondag de sluitingsceremonie van de Olympische Spelen boycotten.

De in Barcelona tot het team van de Gemenebest van Onafhankelijke Staten behorende deelnemers willen daarmee protesteren tegen de uitsluiting van Altymarat Orasdoerdiejev.

De gewichtheffer, wereldkampioen in het halfzwaargewicht, kreeg een kwartier voor de weging van zijn eigen coach Aleksejev horen dat hij niet mocht meedoen. Hij zou een te grote bedreiging vormen voor een andere gewichtheffer uit het GOS-gezelschap, Samadov. De Rus moest overigens genoegen nemen met de bronzen medaille.

Ook de afvaardiging van de kersverse republiek Bosnië-Hercegovina zullen zondag de sluitingsceremonie missen. De ex-Joegoslaven, tien in getal, zitten dan al in het vliegtuig naar huis.

Zij aan zij met de Kroaten.

Magic Johnson kan rekenen op steun IOC bij aids-campagne

BARCELONA - Earvin 'Magic' Johnson kan in zijn aids-campagne rekenen op de steun van het IOC.

Voorzitter Samaranch beloofde de Amerikaanse basketbalvedette, die in november bekende besmet te zijn met het HIV-virus dat tot de dodelijke ziekte kan leiden, alle mogelijke hulp van zijn organisatie.

"Op welke manieren moeten we echter nog bezien", verklaarde de mondiale sportleider vrijdag tijdens een gezamenlijke persconferentie met de voormalige publiekstrekker van de Los Angeles Lakers.

De 32-jarige ster bedankte Samaranch uitvoerig voor zijn openlijke bijval. "Ik stel de steun van het IOC zeer op prijs. Het komt uit het hart. De strijd tegen aids kan alleen succesvol zijn als steeds meer mensen zich aansluiten en inzetten. We hadden een belangrijke stem nodig, met een groot bereik. Samaranch is de ideale persoon."

Johnson benadrukte, dat hij het IOC niet om geld had gevraagd. "Ik ben onder meer naar Barcelona gekomen om aandacht te vragen voor mijn actie. Het gaat niet om financiële zaken. Ik wil het aidsvraagstuk wereldwijd aan de orde stellen. De jeugd moet op de gevaren van het virus worden gewezen. Het IOC is in staat heel veel mensen te bereiken. Kijk maar hoeveel atleten in Barcelona zijn. Het IOC raakt miljoenen mensen in hun leven."

Johnson was het IOC tevens dankbaar voor zijn toelating tot het Olympisch toernooi. "Tijdens de Zomerspelen zijn we in staat de wereld duidelijk te maken, dat het leven van een HIV-patiënt hoe dan ook doorgaat. Spelen en aanraken kan echt geen kwaad. Al die mensen die mij de hand hebben geschud en op mijn schouders hebben geslagen, zullen heus gezond blijven."

Johnson, die een rentree in de Amerikaanse competitie overweegt, had nog een boodschap voor zijn lotgenoten. "Probeer niet depressief te zijn. Zet je leven voort. Tover een lach op je gezicht. Er is nog zoveel te beleven."

Medaille-verdeling

BARCELONA - medaille-verdeling na ... wedstrijden van vrijd... ziet er als volgt uit:

1. GOS	42 35
2. Ver. Staten	31 32
3. Duitsland	24 19
4. China	16 22
5. Spanje	11
6. Hongarije	10 11
7. Zuid Korea	10 5
8. Frankrijk	8 5
9. Australië	6
10. Canada	6
11. Cuba	7
12. Italië	5
13. Gr. Brittannie	5
14. Roemenië	4
15. Japan	3 7
16. Polen	3
17. Tsj. Slowakije	3
18. Noord Korea	3
19. Bulgarije	2
20. Nederland	2
21. Kenia	2
22. Turkije	2
23. Indonesië	2
24. Noorwegen	2
25. Griekenland	2
26. Zweden	1
27. Nw Zeeland	1 4
28. Finland	1 1
29. Brazilië	1 1
30. Denemarken	1 0
31. Ethiopië	1 0
32. Estland	1 0
33. Litouwen	1 0
34. Marokko	1 0
35. Jamaica	0
36. Namibië	0
37. Oostenrijk	0
38. Zuid Afrika	0
39. België	0 1
40. Iran	0 1
41. IOD	0 1
42. Israel	0 1
43. Letland	0 1
44. Mexico	0 1
45. Peru	0 1
46. Taiwan	0 1
47. Slovenië	0 0
48. Argentinië	0 0
49. Bahamas	0 0
50. Colombia	0 0
51. Kroatië	0 0
52. Malaysia	0 0
53. Mongolië	0 0
54. Suriname	0 0

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 ...
dinsdag- en donderdagmorgen geslo...

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, ...
geopend op woensdag van 14.00-1... uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zat... van 13.00-17.00 uur en zondag van 09... 12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubi...
openingstijden: maandag t/m donde... van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zate... van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zon... vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur ge... genheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Barlo Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 ... schaakles en -training voor de jeugd ... 7 tot 23 jaar.

SCHAKEN
(Capablanca)
Marlon Jeandor Memoriam
18.00-19.00 uur vierde ronde open ... schaaktoernooi; 19.15-20.15 uur ... ronde; 20.30-21.30 uur zesde ronde; 21... 22.45 uur zevende ronde; 23.00 uur p... uitreiking - Schaakclub Capablanca, ...tersrust 5.

ZONDAG
VOETBAL
(F.F.K.)
17.00 uur Scherpenheuvel vs Ce... Barber; 17.00 uur Centro Dominguito ... Jong Colombia - Stadion Antoine Madu...

SCHERMWEDSTRIJDEN
09.30 uur Kopa Ralph Sammy, ... -Mgr. Zwijssencollege.

****

Eerste zilveren medaille Zuid-Afrika

Capriati verrassend naar goud ten koste van Graf

■*JENNIFER CAPRIATI: goud ten koste van Steffi Graf*

BARCELONA - Piet Norval en Wayne Ferreira koesterden hun zilveren medaille. De eerste Zuidafrikaanse bij de Spelen van Barcelona.

"Wij hebben deze prijs voor ons land gewonnen. Dit is heel anders dan een toernooi uit het circuit, dat speel je bijna iedere week, maar Olympische Spelen komen maar een keer in de vier jaar voor en voor ons maar eens in de 32 jaar", glunderde Norwal.

Hun tegenstanders, de twee oud-Wimbledonkampioenen uit Duitsland, hadden het moeilijk, al hadden beide "spannen" (zoals Norwal het noemde) een even sterk nationaal gevoel. Becker en Stich lieten dat na hun overwinning in vier sets ook heel duidelijk merken.

De eerste finaledag bracht, na de winst van Becker en Stich op de Zuidafrikanen, ook een echte verrassing. In de zestien jaren van haar leven had Jennifer Capriati nog nooit een grand slamtoernooi gewonnen, nimmer Steffie Graf verslagen. Vrijdag werd zij, na ruim twee uur, met goud beloond voor een partij tennis waarin onverzettelijkheid meer betekende dan ervaring.

In vijftien Olympische singles was Steffi Graf ongeslagen gebleven, had zij drie sets afgestaan, in Barcelona maakten haar tegenstanders in vijf wedstrijden zeventien games, in de zesde Capriati vijftien. Graf sloeg zich stuk op de bewegende Amerikaanse muur op de achterlijn aan de andere kant van het net, 6-3 3-6 3-6, een nederlaag die vooral op rekening van haar fouten geschreven kan worden.

Steffi Graf kwam niet aan 'het sterk nationaal gevoel' toe. Omdat Capriati ("Ik heb goed gespeeld, maar het was niet de beste partij uit mijn loopbaan") nagenoeg alles haalde, moest Graf de lijnen zoeken. Capriati dwong daardoor fouten af en het aantal groeide naarmate de slopende hitte de krachten meer aantastte.

Graf werd voortdurend op haar verdedigende backhand aangevallen en doorstond die confrontatie niet omdat de Amerikaanse tiener harder sloeg, van de achterlijn de druk op peil kon houden en ballen haalde die Steffi Graf tegen iedere andere vrouw een punt zouden hebben opgeleverd.

Baantje voor Orhan Delibas

BARCELONA/ ARNHEM - Orhan Delibas heeft van de gemeentepolitie van Arnhem het verzoek gekregen een sollicitatiebriefje te schrijven.

In een vraaggesprek had de succesvolle bokser te kennen gegeven een baan als agent van politie te ambiëren.

De 21-jarige Delibas, die zich vrijdag voor de Olympische finale in het zwaarweltergewicht plaatste, woont in Arnhem. Hij is lid van de boksvereniging De Gong in Apeldoorn.

In een uitzending van Radio Gelderland nodigde commissaris Andre de Vries van de Arnhemse gemeentepolitie Delibas uit te schrijven.

Selinger: 'Tegenstanders vallen als domino-stenen'

Nederlandse volleyers groeien op juiste moment naar grote hoogte

BARCELONA - Ron Zwerver huilde. Wel een kwartier lang na Nederland - Cuba. Hij rilde van emotie. Eerst in de armen van aanvoerder en vriend voor het leven Avital Selinger, later bij vriendin Jacky. Zijn Olympische Spelen zijn verzilverd. "Nu moet ik mijn kop omturnen naar goud." De kleur die hij zes jaar koesterde in zijn hoofd. In zijn hart, in zijn knieën.

Bijna niemand kon slapen in de nacht voor de confrontatie met Cuba. Martin Teffer zat om 03.00 uur rechtop in bed. Hij stak een sigaret op. Nog geen twaalf uur later was Cuba met 3-0 geveegd, was Nederland Olympisch finalist tegen Brazilië. Zwerver omhelsde arts Peter Vergouwen en Hans Hoekstra, de fysiotherapeut. Voor de tweede keer hadden ze zijn tegen het GOS geblesseerd geraakte linkervoet geprepareerd. Met spuiten en verband. "Nog één keer", zei Hoekstra. De finale is zondag. De staf zette Zwerver weer op zijn voeten.

Als laatste verliet de Amsterdammer de sporthal. Hij liep een beetje mank, minder dan na Italië in de kwartfinales. De voet was stijfjes, maar hij had geen pijn gevoeld. De fiets ging mee in de bus. Hij en Blange, die niet meer zal meedoen vanwege een kapotte enkel, lopen geen meter te veel in het dorp.

Na Italië, wereldkampioen, ging Cuba, de nummer twee van het WK, uit het toernooi. "De tegenstanders vallen als dominostenen", constateerde Arie Selinger. De drie nederlagen in de groep zijn meer dan uitgewist. Zoals het is gelopen, had de bondscoach het immers bedacht. Weliswaar waren niet alle spelers het meteen eens geweest, maar hij had ze weten te overtuigen dat in de groep krachten en emotie gespaard dienden te worden voor de laatste drie duels.

STERKERE POULE

Edwin Benne: "Het toernooi duurt acht wedstrijden. Het was onmogelijk er van het begin keihard in te gaan. Bovendien is ontegenzeggenlijk bewezen, dat onze poule veel sterker was. Drie van de vier halve finalisten zaten in onze groep. Nee, wij weten onderhand wel hoe een toernooi te spelen."

Dergelijke uitspraken mogen nu. Dat de laatste bal tegen Italië juist goed viel, is vergeten. De route klopt. "Nu wil ik goud", zei Arie Selinger, terwijl hij met de vuist in zijn handpalm sloeg. Hij heeft al zilver, behaald met de Amerikaanse vrouwenploeg in 1984.

Eigenlijk kon Nederland de finale niet missen. Het vertrouwen na de zege op Italië was levensgroot. Arie Selinger vertelde in zijn praatje vooraf dat zijn oogappels konden ontspannen. "Ik zei ze dat ze niets te verliezen hadden. Eenvoudig omdat ze nog niets hadden."

Edwin Benne was een twijfelaar, iemand die nogal eens op beslissende momenten faalde. Vrijdag was hij groots in al zijn 208 centimeters. Aanvallend, passend, blokkerend. Net als Posthuma, de gigant uit Dokkum. Benne: "Ik riep steeds tegen die Cubanen: Het is jammer voor jullie. Dit is mijn wedstrijd, dit wordt onze gouden plak. Ze verstonden het niet, maar daar ging het niet om. Arie heeft ons de weg gewezen. Hij gaf ons krediet en vertrouwen, ook in mindere tijden. Zijn droom, zijn verwachting, is geprojecteerd op het team."

De Caribiërs waren radeloos. Net als Nederland dachten ze jaren aan Olympisch goud. Misschien wel het langst van allemaal. De springveren misten twee Spelen vanwege boycots. Ze behielden internationaal contact door tal van wedstrijden, over de hele wereld. Soms speelden ze wel acht keer in een jaar tegen Nederland.

Worstelaar weigert zilveren medaille

BARCELONA - Worstelaar Elmadi Jabraijlov heeft vrijdag de zilveren medaille geweigerd. De sportman uit het GOS protesteerde daarmee tegen de beslissing van de scheidsrechters.

Jabraijlov verloor in de verlenging (6.54 minuten) met 0-1 de finale in de klasse tot 82 kg van de Amerikaan Kevin Jackson. Tijdens de reguliere tijd had hij onmiskenbaar een punt gescoord, maar de jury dacht daar anders over.

Jabraijlov was zo boos o... de beslissing dat hij niet ... het podium wilde v... schijnen. Huilend versch... hij toch, maar eenmaal ... het ereschavot weigerde ... de medaille.

Vorige week wierp lan... genoot Samadov uit teleur... stelling over zijn derde plaats bij het gewichthef... de bronzen plak op de grond. Hij verliet de huldiging voordat het volkslied werd gespeeld. Het IOC nam hem de medaille af en de internationale bond schorste hem levenslang.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur, dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE (Bonaire Animal Shelter Foundation, Lagunweg 26. Tel.: 8080): **openingstijden** maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

Deze week in discotheater Luxor

Podiumartiest Jules Deelder: humor en poëzie als uppercut

WILLEMSTAD — De dichter, auteur, tekstschrijver, journalist, jazzdrummer en podiumartiest Jules Deelder is afgelopen week aangekomen op de Nederlandse Antillen. Na enkele optredens op St. Maarten vliegt hij op 10 augustus door naar Curaçao. In het gloednieuwe discotheater Luxor verzorgt hij een gala-avond op woensdag 12 augustus, gevolgd door shows op donderdag 13, zaterdag 15 en mogelijk zondag 16 augustus.

Wat Jules Deelder, die zichzelf bij voorkeur J.A. Deelder noemt, sinds zijn eerste theatershow (*Deelder spreekt*, 1985) op de planken heeft gezet, laat zich niet eenvoudig omschrijven. Een bonte mengeling van poëzie, literatuur, jazz en conference. Die pas Deelderiaans wordt dank zij een zeer directe en persoonlijke recht-voor-zijn-raap-humor. Hij werd voor die eerste show overigens bekroond met de Zilveren CJP.

Hij noemt zichzelf 'aucteur': een auteur die zijn eigen teksten als een waar acteur over het voetlicht brengt. Een geheel nieuwe naam voor een betrekkelijk nieuw fenomeen. Want er zijn wel meer schrijvers en dichters die voorlezen uit hun eigen werk, maar Deelder (geb. 1944) wist dat uit te bouwen tot een ware kunst.

Bij hem geen gestamel of gemurmel van onverstaanbare teksten, geen gehannes met spiekbriefjes op het toneel, maar een spervuur van verhalen, gedichten, meningen, ideeën en moppen, direct uit het hoofd, met een bijzondere dictie en een onweerstaanbaar Rotterdams accent. Daarmee wist hij een reputatie op te bouwen die hem volle zalen opleverde. Omdat de meeste shows ook nog eens op televisie werden uitgezonden en op plaat, cassette en cd werden gezet, bereikte hij een voor Nederlandse dichters ongewoon groot publiek.

Wat Jules Deelder op grond van de kwaliteit van zijn poëzie ook zeker verdient. Vanaf de eerste van zijn dozijn dichtbundels (*Gloria Satoria*, 1969) plaatste hij zichzelf direct in de traditie van het nieuwe realisme. Zijn geboortestad en vaste woonplaats Rotterdam werd daarbij een soort rode draad. In zijn eigen woorden: "Keihard, maar duidelijk. Helder, hoekig, klaar. Echt. Niks gezellig, God bewaar me." In 1984 wijdde hij zelfs een hele bundel aan 'Rotjeknor': met foto's van Vincent Mentzel (*Stadslicht*).

Ook de nachtelijke, de 'neon'-kant van de stad schuwde hij bepaald niet. Hij presenteerde zichzelf uitdrukkelijk als een neonrealist, een neonromanticus en een neonkomiek en liet zich met genoegen de 'in de volksmond ontstane' eretitel Nachtburgemeester van Rotterdam aanleunen.

Profiterend van een groeiende belangstelling voor podiumdichters in Nederland, genoot Deelder een grote populariteit en trad hij veelvuldig op in talkshows. Van het circuit van jeugdhonken en buurthuizen maakte hij de overstap naar de theaters. Daar kreeg zijn liefde voor de jazz ook op het podium gestalte. Met zichzelf op drums, René Vallentgoed op bas en Ger van Voorden op saxofoon werd menig muzikaal intermezzo ingebouwd. Sinds zijn laatste show maakt ook Aad van Pijlen deel uit van deze begeleidingsgroep, die hem ook op de komende tournee door de Antillen vergezelt.

OORLOGSWINTER

De voornaamste thema's in Deelders tamelijk anekdotische poëzie: Rotterdam, jazz, het nachtleven, drugs en niet te vergeten Deelder zelf (zoals de ervaringen van zes weken in een Britse gevangenisscel). In *Sturm und drang* (1980) en *Junkers 88* (1983) duiken ook thema's op als geweld, en het Duitsland van tijdens en voor de laatste wereldoorlog. Niet zo verwonderlijk voor een dichter die in de laatste oorlogswinter werd geboren.

Ook in het proza van Deelder hebben deze thema's hun sporen nagelaten. En ook hier manifesteert zich die humoristische mengeling van Rotterdamse nuchterheid en overstatement. Uitgebeeld met een trefzeker en spaarzaam woordgebruik. Hoewel hij al in 1968 begon met het schrijven van korte (tot zeer korte) verhalen, werd zijn eerste verhalenbundel, *Proza*, pas in 1976 uitgegeven. In 1982 werd die heruitgebracht als *Schöne Welt*, aangevuld met een zestal nieuwe verhalen.

Anders van opzet werd *Modern Passé* (1984), vijf verhalen die aanzienlijk langer waren en in één geval ook aanmerkelijk complexer en gelaagder (*Fun in Verdun*). De zinsmelodie doet het karakteristieke stemgeluid van Deelder voortdurend uit het boek opklinken. Het adembenemende tempo en het ritme doen nog het meest aan jazz denken. Ook van zijn proza duiken hele stukken op in zijn theaterprogramma's, dank zij een trefzeker geheugen dat kennelijk nog niet heeft geleden onder het leefpatroon van de aucteur wiens adagium nog altijd luidt: *het is beter op te branden dan uit te doven.*

In 1980 publiceerde Deelder een biografie van de dit voorjaar overleden Rotterdamse bokshelde Bep van Klaveren. In 1986 verscheen zijn eerste roman: *Gemengde gevoelens* en een jaar later was er al weer een verhalenbundel die heel toepasselijk *Drukke dagen* heet. Daarin komen ook zijn ervaringen aan bod met het verslaan van een boksmatch in de VS en het volgen van het spoor van een gele roos, vanaf de veiling in Aalsmeer tot een nazi-graf in Beieren. Het prijzencircus ging hem niet voorbij: in 1988 kreeg hij de Anna Blamanprijs voor zijn gehele oeuvre. Dit voorjaar verscheen nog *Jazz*, een bundel verhalen en gedichten over een van zijn geliefdste onderwerpen.

Een wapenfeit apart vormde Deelders presentatie van acht afleveringen van het VPRO-televisiemagazine *Neon*. Met daarin de beroemd geworden scène van Deelder die met een spuitbus de onuitwisbare mededeling 'Beter maf dan mof' op de Berlijnse Muur vastlegde.

Met de theatershows *Deelder spreekt*, *JA Deelder*, *Kiezen of Deelder* en *Deelder draait door*, die hij op basis van zijn literaire werk maakte, was hij niet alleen succesvol in Nederland en België. Met hoogtepunten uit die shows - waarin de improvisatie een steeds grotere rol bleek te gaan spelen - verzorgde hij in het Nederlands en in het Engels optredens in Indonesië, Amerika, Canada, Duitsland en Frankrijk. Voor januari 1993 staat de nieuwe theatershow *Deelder Denkt* op het programma. Het ligt in de lijn der verwachting dat Curaçao daar in Luxor (voorheen disco Escape) de nodige voorproefjes van krijgt voorgeschoteld. De voorstellingen in Luxor beginnen telkens om 20.30 uur.

■'Aucteur' zoals hij zichzelf noemt, Jules Deelder. (foto: A.M.C. Fok)

Bentoera om de tafel met ambulancedienst

WILLEMSTAD — Het personeel van de ambulancedienst gaat volgende week met gedeputeerde R. Bentoera praten. Onderwerp van gesprek zijn personele en materiële kwesties. Het gesprek vindt plaats naar aanleiding van een ultimatum dat het personeel stelde.

Tijdens een vergadering eerder deze week werd een commissie gevormd die met een variant op de actie van de politie 'Nu is het meer dan genoeg' heet. Reden voor de gevoelens van ontevredenheid zijn kwesties in de personele sfeer, als uitbetaling van overtijd en gelijktrekking van salarissen.

Daarnaast is er grote onvrede over het materiaal dat er niet is en over de bureaucratie waar men doorheen moet, voordat men bij voorbeeld aan een brancard kan komen.

Als voorbeeld wordt door de commissie weer het gebrek aan ambulances genoemd. Die staan voortdurend bij DOW. Niet omdat DOW niets doet, maar omdat er voor reparaties boven de vijfhonderd gulden x-formulieren moeten worden ingevuld. Die moeten naar een x-aantal bureau's waar ze door idem zoveel mensen moeten worden ondertekend voordat er een onderdeel kan worden aangeschaft.

Het personeel heeft er schoon genoeg van dat zij er door het publiek op aangekeken wordt als ze te laat is of niet voldoende materiaal heeft. Ze worden uitgescholden en soms zelfs bedreigd.

De commissie spreekt tegen dat Bentoera een afspraak met de commissie zou hebben afgezegd. Zij heeft een ultimatum gesteld. Bentoera zou deze week naar Atlanta gaan en heeft daarom een gesprek voor volgende week beloofd. Geruchten als zou het personeel hierover verbolgen zijn, blijken niet te kloppen.

Wel heeft de commissie sterk het vermoeden dat een of twee personen voortdurend bezig zijn om onware verhalen naar de pers te brengen.

Gestolen bankjes

WILLEMSTAD — Een man die 72 gulden en vijftig cent betaalde voor een paar zitbankjes is die verplaatsbare tribune weer kwijt.

Een medewerker van de dienst sportzaken Sedreko zag de bankjes in de tuin van de man staan te San Souci. Aangezien Sedreko de rechtmatige eigenaar is schakelde hij de politie in. De onrechtmatige eigenaar vertelde dat hij de bankjes van iemand anders had overgenomen. Dat hielp niet. Hij moest mee naar het bureau. De bankjes ook.

Fikse straffen voor grote coke-smokkel

HAARLEM — Officier van justitie mr. C. van Spierenburg heeft bij de Haarlemse rechtbank gevangenisstraffen van twaalf en zestien jaar geëist tegen twee Grieken die betrokken zouden zijn geweest bij de smokkel van 955 kilo cocaïne naar Nederland. Een van hen zou bovendien een geldboete van 100.000 gulden moeten betalen. Een rechercheteam deed 18 januari dit jaar een inval in een loods in Zwaanshoek in de gemeente Haarlemmermeer. Op dit adres en in een garage in Amsterdam werd bijna 820 kilo cocaïne in beslag genomen. De rest van de drugszending zou al zijn verkocht. Het transport was de op een na grootste cocaïnevangst ooit in Nederland gedaan. De waarde van de totale partij wordt op zo'n anderhalf miljard gulden geschat. Er werden in totaal zeven arrestaties verricht.

De rechtbank in Haarlem heeft drie dagen uitgetrokken voor het proces tegen de drugsbende. Behalve de cocaïnezending is de meeste verdachten ook deelname aan een criminele organisatie ten laste gelegd. De partij cocaïne zat verborgen in 35 loden vaten met een gewicht van elk 2500 kilo. De vaten werden vorig jaar zomer in Venezuela verscheept en via Engeland naar Griekenland vervoerd. Van daar uit is de zending naar de haven in Rotterdam verscheept.

Iran: Geen troepen naar het zuiden

TEHERAN - De Iraanse ambassadeur bij de Verenigde Naties (VN) Kamal Kharazi heeft "categorisch" een Iraakse beschuldiging tegengesproken dat Iran vierduizend man troepen heeft gezonden naar de moerassen in zuid-Irak om daar "sabotage-acties" uit te voeren.

Dat heeft het Iraanse persbureau IRNA vrijdag gemeld. VN-ambassadeur Kharazi deelde de ontkenning donderdagnacht mee aan de secretaris-generaal van de VN, Boutros Boutros-Ghali, zo meldde IRNA. In het gesprek bracht Kharazi de secretaris-generaal ook een boodschap over van minister van Buitenlandse zaken Ali Akbar velayati over de toestand in Bosnië-Hercegovina.

Op bankiers-lunch

De Paula doet financieel plaatje uit de doeken

WILLEMSTAD —Curaçao wacht met spanning de boodschap af die minister Gilbert de Paula van Financiën zal verkondigen tijdens de lunchbijeenkomst van de Curaçao Bankers Association (CBA). De bewindsman is de spreker tijdens de tweede Mid Year Lunch die de bankiersvereniging de volgende week vrijdag houdt in de Exhibition Hall van het I.T.C.

Het financiële beleid in de publieke sector is in de afgelopen weken meermalen mikpunt van kritiek geweest uit de gemeenschap. De lokale bankiers hebben in de voorbije dagen publiekelijk hun instemming betuigd met de restricties die de Centrale Bank in overleg met hen en met de overheden afgekondigd heeft voor wat betreft additionele leningen aan de overheid.

Minister De Paula, die in het kabinet-Liberia is belast met de belangrijke post van Financiën, heeft tijdens ontmoetingen met de pers bevestigd dat deze ingreep zeer zeker gevolgen zal hebben voor de overheid om aan de benodigde financiële middelen te komen. Wellicht heeft de minister nog niet het achterste van zijn tong laten zien.

De bewindsman krijgt een unieke gelegenheid om het financiële plaatje haarfijn uit de doeken te doen. Hij hoeft zich daarbij niet te beperken tot de rol van overheid in de algehele financieel-economische en monetaire ontwikkelingen, maar hij kan de kans te baat nemen om de rol van de private sector en meer in het bijzonder die van de financiële sector kritisch tegen het licht te houden.

Minister De Paula had weinig bedenktijd nodig toen hem het verzoek bereikte van het CBA-bestuur om de toespraak te verzorgen tijdens de Mid Year Lunch die volgende week vrijdag (14 augustus) in het ITC wordt gehouden. De bijeenkomst begint om 12 uur 's middags. Via de commerciële banken worden kaarten voor dit bijzondere evenement verkocht à 100 gulden per persoon. Belangstellenden kunnen voor kaarten ook aankloppen bij Mevrouw Edith de Greeft op telefoonnummer 661118 (bij de Maduro & Curiel's Bank).

Vanavond naar Marcultura

Weer twee schildpadden van Nederland naar de tropen

KRALENDIJK — Vandaag zaterdag 8 augustus zorgt de Turtle Club Bonaire er opnieuw voor dat twee schildpadden terug kunnen keren naar de tropen. Dit keer gaat het om één karet schildpad en één soepschildpad. Aankomst van de dieren wordt verwacht rond 17.05 uur op Flamingo Airport te Bonaire, waarna ze direct zullen worden getransporteerd naar Marcultura te Sorobon.

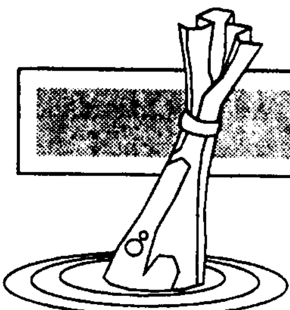
Daar zijn de dieren vanaf maandag 10 augustus, met hun maten Toon en Herman te bewonderen tijdens de gebruikelijke rondeleidingen (om 10.00 uur en 13.30 uur). Naast de schildpadden zijn dan ook de meeste andere dieren te zien: garnalen, vissen, kreeften en doopvontschelpen.

Vorig jaar op 21 september kwamen voor de eerste maal twee zeeschildpadden vanuit Nederland naar Bonaire, namelijk de twee karetschildpadden Toon en Herman. Na veertig jaar gevangenschap in twee Nederlandse dierentuinen kregen de dieren een gratis KLM vlucht en worden sindsdien door biologen van Fundashon Marcultura in een van de kweekvijvers voorbereid op de weg terug naar zee. Dit mede tot genoegen van de vele toeristen die Marcultura een bezoek brengen. Initiator van deze reis was de Turtle Club Bonaire.

Poëzieboek 'Florecita te koop'

■WILLEMSTAD — Onlangs bezocht de Boneriaanse schrijver Elvio Cicilia, Curaçao om zijn poëzieboek 'Floresita' te promoten. Bij deze gelegenheid overhandigde Cicilia een kopie van zijn boek aan het hoofd van de dienst Asuntu Kultural, Pacheco Domacasse. Het boek is heel mooi afgewerkt met een natuur tekening van de bekende Boneriaanse schilder Arnold Thielman. Cicilia heeft zijn boek opgedragen aan zijn moeder Maria Ines Cicilia. 'Floresita' is te koop in alle boekhandels op Curaçao en Bonaire. Op de foto momenten waarop Elvio Cicilia (links) zijn boek overhandigt aan Pacheco Domacasse.

Lief voor elkaar

DONDERDAG jl. stond er in dit blad een ingezonden artikel, waarin de schrijver het feit dat een telefoniste van onze "Banko Amigoe" hem begroette met "Bon Siman", belachelijk maakte.

Nu zal de nuchtere lezer zich misschien afvragen: "O ja? En wat dan nog!" Maar er zit mijns inziens toch meer aan vast. Immers, hoe vaak hoor je tegenwoordig niet, dat de service in veel zaken allerbelabberdst is, dat iemand aan de telefoon wordt afgesnauwd, dat er in het intermenselijk verkeer te weinig medegevoel, sympathie is.

We moeten weer aardiger tegen elkaar worden. De wereld zou een veel fijnere plaats zijn om te leven, als we met zijn allen de liefde en het respekt voor onze naaste bewust voorop zouden stellen.

Voor mij is daarom de handelwijze van bedoelde telefoniste juist zeer positief, omdat ze deel uitmaakt van een filosofie van Verbeter de wereld, begin bij jezelf.

En als iemand aardig tegen u is, breek haar dan niet af ("Ze meent er geen bal van!"), maak haar niet belachelijk; geef haar een compliment. En al zou ze het niet menen, dan nog gooit u met zo'n compliment hete kolen over haar hoofd en gaat ze in leder geval eerder nadenken.

En als ze het wel meent?... Dan hebt u haar een goede dag bezorgd. Verbeter de wereld — met positivisme.

JULES MARCHENA
Curaçao

***

Het fondsvermogen van het NMB Dutch Fund is in het eerste halfjaar gestegen met f 26,9 miljoen tot f 139,5 miljoen. De intrinsieke waarde per aandeel steeg van f 39,44 tot f 44,10 ofwel 12 procent.

'Brand is fataal voor winkels op Jan Noorduynweg'

WILLEMSTAD — Als er in het winkelcentrum aan de Jan Noorduynweg brand ontstaat hebben de eigenaren het nakijken. Er is geen open water en geen enkele brandput in de omgeving.

De brandweer heeft onvoldoende watertanks voor grote branden en vreest voor vuur op plaatsen waar niet goed geblust kan worden. Afgezien van het feit dat de waterdruk in het waterleiding net soms te laag is, zijn er op bepaalde belangrijke plaatsen geen voorzieningen. De afdeling preventie van de brandweer heeft dit al bij het BC en bij Kodela aangekaart. Spoedmaatregelen zijn voorzover bekend bij de brandweer niet genomen.

De belangrijkste probleemgebieden zijn:

* Jan Noorduynweg
* Delen van Zeelandia
* Curintaloodsen te Brievengat
* Delen van Saliña

De genoemde gebieden hebben of geen of slechtwerkende voorzieningen of brandputten en open water die te ver uit de buurt liggen om alle uithoeken van het terrein te bereiken.

De vraag is wie er voor de aanleg van brandputten moet zorgen: de overheid of de projectontwikkelaars.

Tsjernobyl lekt nog steeds

MOSKOU - De kernreactor Tsjernobyl in Oekraine, waaruit in 1986 na een ongeluk grote hoeveelheden radioactiviteit ontsnapten, lekt opnieuw.
Dat heeft het persbureau Interfax zaterdag bekendgemaakt. De directeur die toeziet op de herstelwerkzaamheden voor de betonnen mantel die de kerreactor moet afdekken heeft gezegd dat de mantel vanaf het begin niet helemaal dicht is geweest. Bovendien wordt de betonlaag van binnenuit door radioactiviteit en van buiten door het weer aangetast, aldus de directeur. Hij voegde er echter aan toe dat de lekkende radioactiviteit niet boven de maximaal toegestane normen uitstijgt.

Onethische foto:

In Jakarta tijdschriften verboden

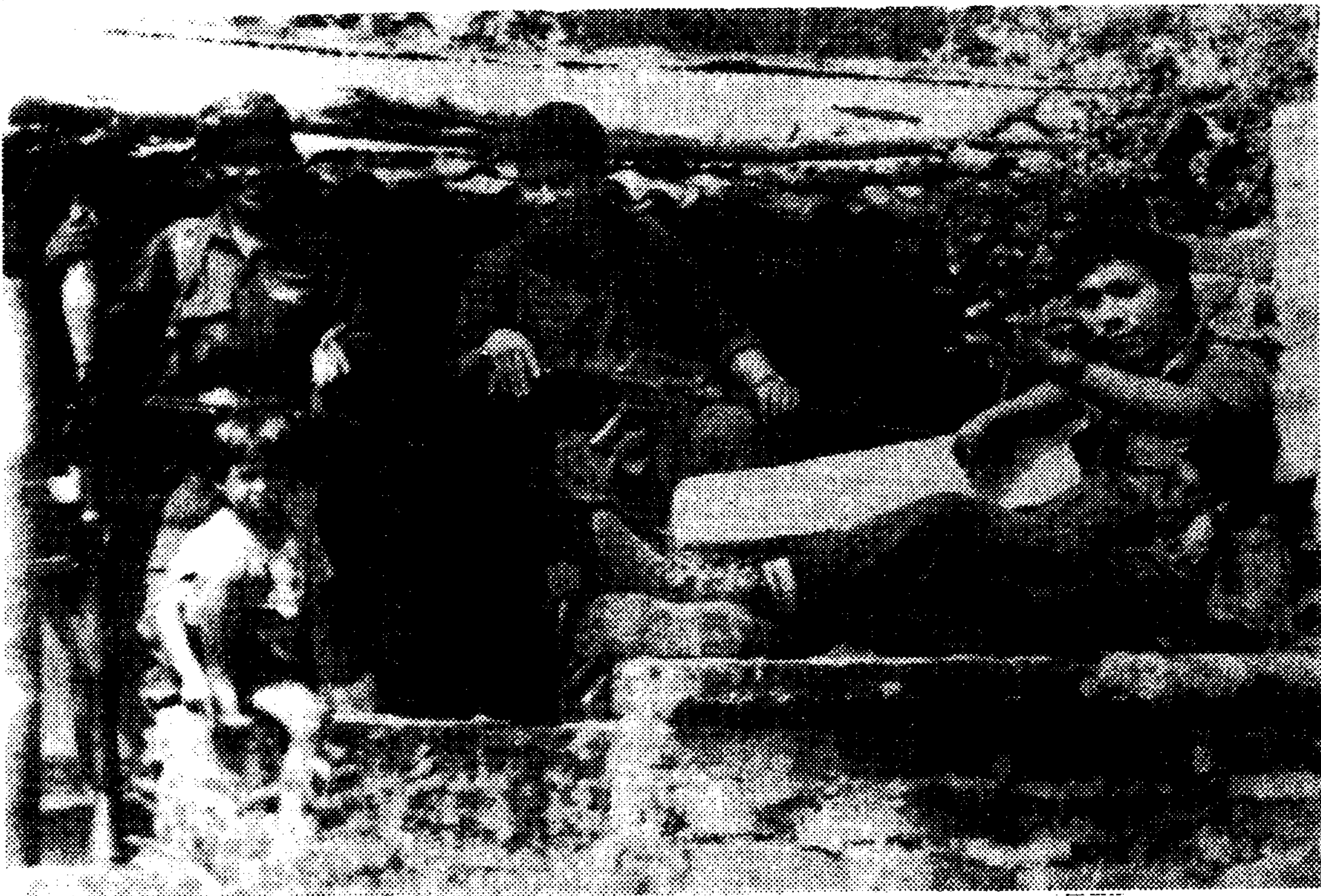
JAKARTA - De verspreiding van de Asian Wall Street Journal en de International Herald Tribune in Indonesië is vrijdag stopgezet, nadat de regering verontschuldigingen van beide kranten had geëist voor de publikatie van een "onethische advertentie".
De internationale koeriersfirma DHL, bood woensdag al haar verontschuldiging aan voor de advertentie, waarin portretten van vijf Aziatische leiders zijn afgebeeld met de Indonesische president Suharto naast die van DHL-werknemers. De Indonesische minister van Informatie, Harmoko, veroordeelde de advertentie als "onethisch" en zei dat de regering actie gaat ondernemen indien de kranten en hun lokale distributeur niet snel excuses aanbieden.

Boipatong-getuige:

Kind door blanke mishandeld

JOHANNESBURG - Een van de slachtoffers van het bloedbad in de Zuid-afrikaanse zwarte stad Boipatong in juni was een meisje van drie jaar. Een blanke man met een bivakmuts hakte in op haar hoofd, zo vertelde een overlevende vrijdag.
Florence Molefe verklaarde tegen de onafhankelijke commissie die een onderzoek instelt naar de slachting, die het land in een politieke crisis stortte, dat zij getuige was van de aanslag op haar nichtje. Molefe zei dat zij wist dat de aanvaller blank was omdat zij iets van zijn gezicht kon zien door gaten in de bivakmuts en omdat hij Zulu sprak met een 'blank' accent.

Salvadoraanse guerrilla demobiliseert niet

AGUACAYO - *Een groep Salvadoraanse guerrillastrijders op een controlepost bij de Guazapa-berg op 55 kilometer van de hoofdstad San Salvador. De Salvadoraanse guerrilla heeft de ontmanteling van het tweede contingent van zijn strijdkrachten opgeschort uit protest tegen wat men noemt de onwilligheid van de regering om het vredesakkoord in zijn totaliteit na te komen. Tot heden toe is twintig procent van de guerrilla gedemobiliseerd.*
(AFP-satellietfoto)

Oproep van Iraanse ayatollah:

Islamitisch leger moet Bosnië gaan bevrijden

TEHERAN - Een belangrijke Iraanse geestelijke heeft in Teheran de Islamitische landen opgeroepen een verenigd-Islamitisch leger te vormen voor de "bevrijding" van Bosnië-Hercegovina.
Ayatollah Mohamed Emami-Kashani deed dat tijdens het traditionele vrijdagsgebed op de campus van de universiteit in Teheran voor een gehoor van duizenden gelovigen. Onder hen was de bezoekende Bosnische minister van Buitenlandse zaken Haris Silajdzic.
Emami-Kashani, die lid is van de belangrijke Iraanse raad van wachters noemde de Serviërs "wilden" die de Moslims van Bosnië-Hercegovina "afslachten". Hij meende dat het een plicht was van de Islamitische landen in deze situatie een Islamitisch leger op te richten dat Bosnië-Hercegovina kan bevrijden. De ayatollah hekelde de wat hij noemde "dodelijke stilte" die de internationale organisaties ten toon spreiden.

Ontwapeningsconferentie met ontwerpverdrag:

Volledig verbod C-wapens

GENEVE - De onderhandelingen over een verdrag inzake een totaal verbod op chemische wapens (C-wapens) zijn vrijdag in Geneve afgesloten met een ontwerptekst, die nu ter bestudering aan de verschillende landen wordt voorgelegd.
"Wij hebben het belangrijkste deel van de onderhandelingen beëindigd", aldus Amerikaanse diplomatieke bronnen. Afgevaardigden van verscheidene ontwikkelingslanden zeiden dat zij nog zullen proberen wijzigingen in de ontwerptekst door te voeren, maar de Duitse voorzitter van de onderhandelingen Adolf von Wagner verklaarde dat de besprekingen over de hoofdzaken afgerond zijn. "Er is geen sprake van verdere onderhandelingen", aldus een diplomaat van een geïndustrialiseerd land. In het verdrag wordt het gebruik en in bezit hebben van chemische wapens verboden.

TOT 26 AUGUSTUS
In kringen van de conferentie werd vernomen dat de deelnemende landen nu tot 26 augustus de tijd hebben om eventuele bezwaren kenbaar te maken over de tekst, waarover tien jaar is onderhandeld. Vooral China en Pakistan zouden het nog niet overal mee eens zijn. Er moet nog een aantal hordes genomen worden voordat, naar verwachting eind dit jaar of begin volgend jaar, premiers en presidenten in Parijs het akkoord plechtig kunnen ondertekenen.
Het ad hoc comite moet verslag uitbrengen aan de overkoepelende organisatie, de 39 lidstaten tellende ontwapeningsconferentie die zetelt in Geneve. Die stuurt het ontwerp door naar een comite van de Algemene Vergadering van de VN en uiteindelijk naar de Algemene vergadering. Het ad hoc comite en de ontwapeningsconferentie werken op basis van consensus en in theorie kunnen landen zoals Pakistan goedkeuring in Geneve dwarsbomen. Maar Westerse diplomaten hebben duidelijk gemaakt dat zij dan de huidige ontwerptekst aan de Algemene vergadering van de VN voorleggen, waar zij een voldoende meerderheid van de lidstaten achter zich weten.
De conventie staat inspecteurs veel grotere bevoegdheden toe dan in enig ander multilateraal wapenverdrag. Zij stoelt op het concept dat de toenmalige Amerikaanse vice-president George Bush in 1984 op de ontwapeningsconferentie introduceerde dat inspecteurs overal en te allen tijde onderzoek mogen doen, zonder dat de ondertekenaars van het verdrag kunnen weigeren. De Amerikaanse regering is, onder leiding van president Bush, enigszins teruggekomen op het oorspronkelijke voorstel om enige bescherming voor geheime chemische installaties toe te laten die niets met wapens te maken hebben.
De Nederlandse regering verwelkomt de in Geneve bereikte overeenstemming over de inhoud van een chemisch wapenverdrag. Een "lang verwachte doorbraak", zo staat in een reactie van het ministerie van buitenlandse zaken vrijdagavond. Het verdrag stelt een wereldwijd, alomvattend en verifieerbaar verbod in op ontwikkeling, productie, bezit en gebruik van chemische wapens.

Woordenstrijd Sudan en Egypte laait verder op

Caïro: Khartum samen met Iran uit op destabiliseren en chaos

CAIRO - De relatie tussen Egypte en zijn zuidelijke buurland Sudan is verder verslechterd na nieuwe beschuldigingen over en weer. Egyptische kranten meldden vrijdag dat de Egyptische vice-premier en minister van Landbouw Yussef Wali Sudan ervan heeft beschuldigd dat het Egypte, in samenwerking met Iran, wil destabiliseren door wapens te smokkelen en militair trainingen te verstrekken aan Moslim-fundamentalisten.
Wali maakte zijn opmerkingen tijdens een bijeenkomst in de zuidelijk stad Qena. Volgens de krant Al Gumhuriyya zei de vice-premier dat Egypte zeventien regeringshandelaars heeft aangehouden, die door Sudan "in samenwerking met Iran" waren betaald om "chaos te verspreiden in Egypte". De minister meldde eveneens dat Sudan er nabij de grens opleidingskampen op na houdt, waar het militaire trainingen verstrekt aan Moslim-extremisten. Hij waarschuwde dat Egypte met kracht zal terugslaan als er sprake is van terreuraanslagen op zijn grondgebied.
Wali maakte zijn opmerkingen op dezelfde dag dat een Sudanese functionaris in Khartum Egypte ervan beschuldigde dat het het Zuidsudanese Volksbevrijdingsleger (SPLA) steunt. Deze beschuldiging werd vrijdag verontwaardigd door de Egyptische minister van Buitenlandse zaken Amr Moussa van de hand gewezen.
De relaties tussen de beide landen zijn koel sinds het aantreden van de Islamitische georienteerde regering van Kamal Hassan El Beshir in Sudan in 1989. Ze verslechterden verder in 1990 als gevolg van Sudans pro-Iraakse standpunten tijdens de Golfcrisis. Maar sinds december verleden jaar is er sprake van een soort crisissfeer, doordat Sudan aan een oliemaatschappij een concessie heeft verstrekt in een omstreden grensgebied.

HULP OPGESCHORT
In verband met de toenemende gevechten rond de stad heeft de Lutherse Wereldfederatie het transport van voedsel via de lucht van Nairobi naar de Zuidsudanese stad Juba opgeschort. Dat heeft de diaconie van de Evangelische kerk in Duitsland (EKD) meegedeeld. Op dit moment kunnen alleen de noodgebieden buiten Juba van levensmiddelen en medicijnen worden voorzien. De kerken in Juba hebben in wanhoop het buitenland om hulp gevraagd. De levensmiddelenvoorraden zijn uitgeput en de 450.000 inwoners worden bedreigd door de hongerdood

Iraanse protestzanger vermoord

BONN - Fereydun Farokhzad, de bekende Iraanse protestzanger die in Duitsland in ballingschap leeft, is deze week in zijn woning door messteken om het leven gebracht. Dat heeft de politie zaterdag meegedeeld.
De politie onderzoekt de moord op Farokhzad (48). Zijn lichaam werd vrijdag gevonden nadat zijn buren de politie hadden ingeschakeld, omdat Farokhzads honden al lange tijd blaften. Farokhzad was in Iraanse oppositiekringen een graag geziene gast wegens zijn strijd tegen het regime van fanatieke Islamitische geestelijken in Teheran. Voor de Islamitische revolutie in 1979, trad hij op in populaire nachtclubs in de Iraanse hoofdstad.

INGEZONDEN

Service of niet?

SOMS GEBEUREN er dingen waar je bij stilstaat en denkt van, dit kan niet waar zijn! Een echtpaar met twee kinderen, dat hier op vakantie was, besloot om met het hotelbusje terug te gaan na een ochtend winkelen.
Nou heeft ons gouvernement een prachtige bushalte bij het Riffort neergezet, zodat onze toeristen in de schaduw kunnen wachten. De kinderen rennen naar de bushalte en ploffen verlicht neer op het bankje om daarna gillend tot de ontdekking te komen, dat het bankje pas geverfd is en hun kleren en handen helemaal onder de verf zitten!
De noeste schilder was net klaar en stond met grote ogen te kijken, hoe dat zich allemaal voor zijn ogen afspeelde. Op de vraag waarom hij geen bordje had geplaatst kwam als antwoord, dat zijn chef hem geen bordje had meegegeven! Op de vraag of hij misschien wat verdunner bij zich had kwam ook het antwoord, dat hij dat niet mee had gekregen en dus de kinderen niet van hun rare kleur kon verlossen!
Aangekomen in het hotel werd door de balie naar de onderhoudsdienst gebeld voor een beetje verdunner. Aangezien het iets te lang duurde voordat het gebracht werd, besloot de gast met gestreepte kinderen zelf naar de onderhoudsdienst te gaan. Onderweg liep hij langs het zwembad en vroeg de "Poolboy" om een lap. Hij pakt (servicebewust) een gloednieuwe handdoek en scheurt die parmantig in tweeën! Meneer krijgt wat verdunner bij de onderhoudsdienst en de kinderen worden van hun kleur verlost!
Het gezinnetje gaat naar de kamer toe om daar de ontdekking te komen, dat de onderhoudsdienst in haar ijver een plastic bakje met verdunner heeft achtergelaten op de televisie!
Daar plastic oplost in verdunner als boter voor de zon, zat de hele televisie in de verdunner. Maar .... televisie is ook van plastic, dus binnen de kortste tijd staan de ingewanden bloot en kruipt er rook uit de televisie! Wanhopig belt men eer de balie op en die stuurt de onderhoudsman erop af. Alles wordt direct opgeruimd, waarna de onderhoudsman met een glimlach op zijn gezicht zegt: "Als ik u was, zou ik nou geen sigaret opsteken!"
Ik wil nou iemand die beweert, dat de mensen in de hotels geen service kunnen geven!

ARTHUR DON...

Wall Street raakt flinke winst in ommezien kwijt

EW YORK - De effectenbeurs van New York heeft vrijdag een merkwaardig verloop gehad. Een maximale winst van 29 punten vloeg in enkele minuten om in een verlies van omstreeks acht punten. De Dow Jones-index van de dertig toonaangevende fondsen sloot uiteindelijk op 3332,18 punten en dat is 8,38 punten lager dan op donderdag. De omzet kwam uit op 189 miljoen aandelen tegen 180 miljoen op de voorgaande dag.

De beurs begon de dag redelijk goedgemutst. De eerder op de dag bekendgemaakte werkloosheidsgegevens van de VS maakten een indruk, ook al waren ze niet slecht. Op de obligatiemarkt werden ze echter negatief ontvangen en dat leidde daar tot een koersstijging. De aandelenkoersen lieten zich daardoor wel meetrekken. Een fors lager bijgestelde winstverwachting van Hewlett-Packard voor het derde kwartaal liet de handel koud. De termijnnoteringen noodden eveneens tot aankopen van aandelen.

Toen de obligatiekoersen hun hoogste punt hadden gehad bleven de aandelenkoersen stijgen. Ruim een half uur voor het einde van de handel trad er plotseling een sterke daling op. De computers gaven het sein tot omvangrijke verkopen, waarvoor de handelaren geen verklaring wisten te geven. Sommigen zeiden dat de dividenduitkering van bijvoorbeeld ibm het niet langer noodzakelijk maakten de aandelen van de computergigant vast te houden.

Voor de dollar werd tegen het einde van de handel op de wisselmarkt van New York een koers opgegeven van f 1,6535 na f 1,6655 op donderdag. De daling trad in door de op de wisselmarkt als teleurstellend ervaren werkloosheidscijfers. Op een gegeven moment zat de koers onder de f 1,65. De Amerikaanse centrale banken gingen onverwacht over tot interventies, waardoor de dollarkoers weer wat kon aantrekken. In Amsterdam zakte de koers met bijna anderhalve cent tot f 1,6575.

Financieel Nieuws

Damrak 'behoorlijk beroerd'

AMSTERDAM - "Behoorlijk beroerd", zo typeerde **vrijdag een handelaar de stemming waarin de Amsterdamse effectenbeurs de week beëindigde. Goede kwartaalcijfers van Unilever werden volledig overtroefd door de malaise in Londen, waar de FTSE-index voor 100 aandelen 27,5 punten lager sloot op 2355,1 punten. In Amsterdam sloot de koersindex 1,60 lager op 197,0, terwijl de door de professie veelal gebezigde EOE-index twee punten toegaf op 289,04.**

Ook de Amerikaanse werkloosheidscijfers konden beleggers niet imponeren. De bijna 200.000 banen die er in juli bijkwamen bezorgden zelfs de dollarkoers een nieuwe klap. De Amerikaanse munteenheid verloor 1,5 cent op 1,6575.

In Amsterdam leden vooral de internationals onder de val van de "greenback". Unilever, die in het tweede kwartaal een winst per aandeel behaalde van f 3,70 (f 3,55 vorig jaar), weerde zich kranig. De levensmiddelenprocent steeg dwars tegen het marktsentiment in met f 1 tot f 184 bij een omzet van f 73 miljoen.

De andere internationals raakten in de verdrukking. Zo moest Philips nog eens zes dubbeltjes verder terug tot f 23,70. Het elektronicafonds is daarmee nog maar twintig cent verwijderd van het laagste peil dit jaar (f 23,50 van 31 juli). Akzo werd f 1,70 lichter op f 147,30 en Koninklijke Olie f 2,30 op f 142,70. Verder deed de nieuwe tarievenslag op de transatlantische routes KLM veertig cent afkalven op f 31,30.

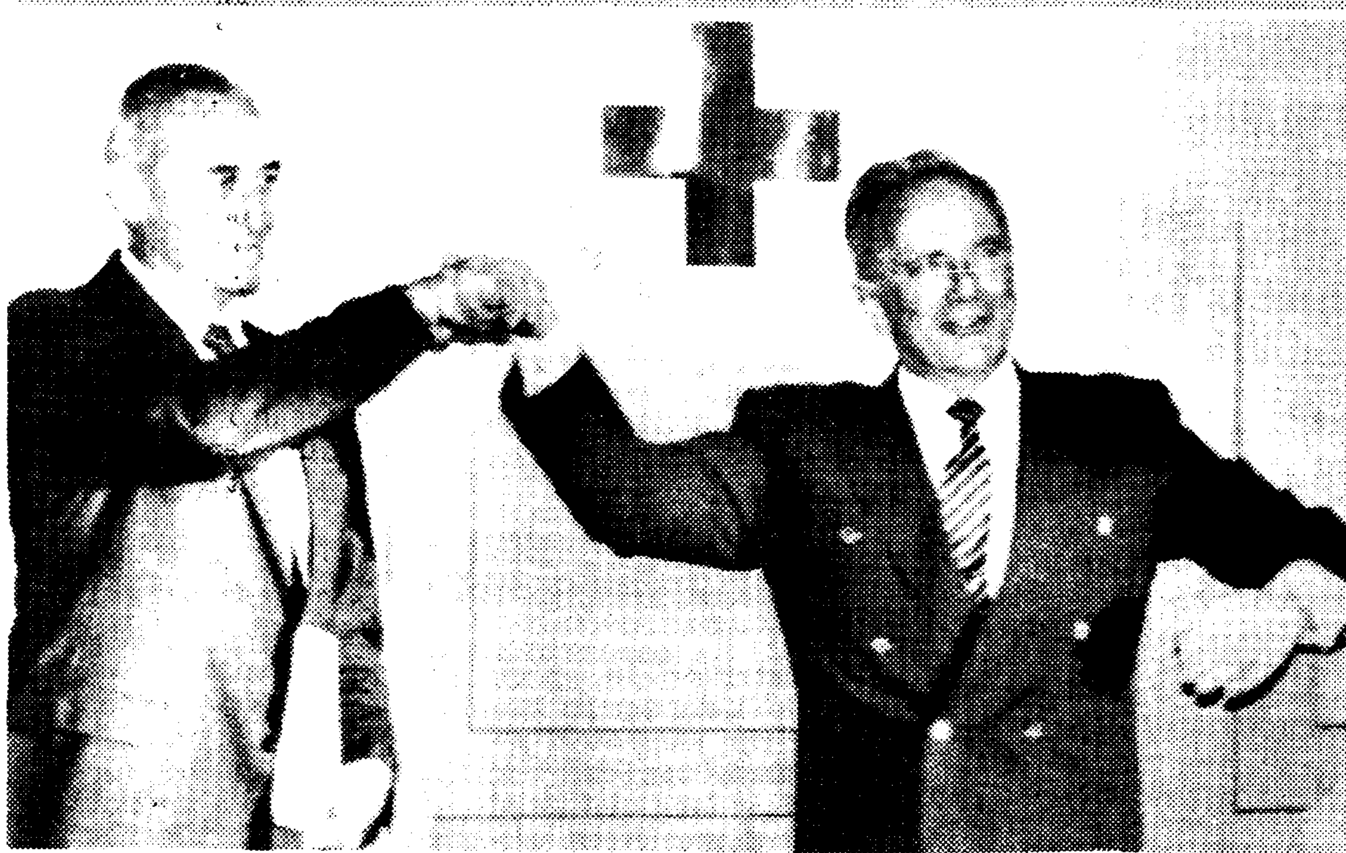
Hoogovens was vrijdag het zwarte schaap. De staal- en aluminiumproducent verloor f 2,90 op f 40,10, een reductie van 6,7 procent die leidde tot de laagste koers tot nu toe dit jaar. Het verlies hing volgens een handelaar samen met angst voor de halfjaarcijfers, die volgende week dinsdag worden gepresenteerd.

De stemming op de lokale markt was flauw. Grootste verliezer was drukkerij De Boer, die f 12 inleverde op f 215. Daarentegen profiteerde Van Dorp van de winststijging met 6 procent in de eerste helft van het jaar. Het aandeel van de kantoorinrichter veerde 5,4 procent op tot f 39.

Uitschieters op de parallelmarkt waren de Hightechbedrijven LCI en Rood Technology. LCI klom twintig cent tot f 3,40 in reactie op het bericht dat de onderneming eigen aandelen wil gaan inkopen. Rood Technology, dat zijn personeelssterkte met 150 man gaat verminderen, brokkelde twintig cent af op f 4,40.

Drukke handel op de optiebeurs was er in Hoogovens, waarin 5.300 opties van eigenaar verwisselden. De totale omzet bedroeg 37.000 contracten.

Uitwisseling gevangenen bezegeld

■ BUDAPEST - *Minister-president Milan Panic (rechts) van Joegoslavië en zijn Kroatische ambtgenoot Franjo Greguric hebben een overeenkomst bereikt over het uitwisselen van ruim vijftien-honderd krijgsgevangenen. Deze uitwisseling zal medio augustus zijn beslag moeten krijgen.*

(AFP-satellietfoto)

Duits handelsoverschot meer dan verdubbeld

WIESBADEN - Het overschot op de Duitse handelsbalans is in de eerste helft van dit jaar ten opzichte van dezelfde periode van 1991 meer dan verdubbeld van 5,9 miljard mark tot 12,7 miljard mark, zo blijkt uit vrijdag gepubliceerde cijfers van het Duitse bureau voor statistiek. Het surplus blijft echter nog ver achter bij de enorme bedragen die in de tweede helft van de jaren tachtig werden geregistreerd.

In 1989 leverde het eerste halfjaar nog een handelsoverschot op van ongeveer 70 miljard mark en in 1990 was dat 65 miljard mark.

Vorig jaar nam het surplus sterk af onder invloed van de economische gevolgen van de Duitse hereniging, maar dit jaar is er dus weer een opgaande lijn.

De Duitse import groeide in de eerste zes maanden van dit jaar met 0,5 procent tot 323,8 miljard mark, terwijl de export met 2,6 procent toenam tot 336,4 miljard mark. In juni was er een overschot op de handelsbalans van 2,01 miljard mark tegen 1,13 miljard mark in mei en 395 miljoen mark in juni 1991.

De lopende rekening van de Duitse betalingsbalans vertoont volgens voorlopige cijfers van de Bundesbank over juni een tekort van 4,3 miljard mark in vergelijking met een negatief saldo van 4,0 miljard mark in mei en eenzelfde bedrag in juni vorig jaar. De lopende rekening omvat naast de goederenhandel ook het dienstenverkeer en financiële transacties als overboeking van winst, dividend en rente, overmakingen door gastarbeiders en bijdragen aan internationale organisaties. Het tekort over de eerste zes maanden van het jaar is met negentien miljard mark even groot als in 1991.

Kruiswoordpuzzel Ñapa

BIJ DE KRUISWOORDPUZZEL in de Ñapa van vandaag staat de verkeerde tekst. De juiste omschrijvingen volgen hieronder:

HORIZONTAAL: 1. Kleur; 4. Plaats in Zwitserland; 8. Worm; 11. Europeaan; 13. Soort; 14. Hemellichaam; 16. Bijwoord; 19. Toiletartikel; 21. Boom; 22. Sportterm; 24. Vuur; 26. Rookgerei; 29. Slot; 30. Donderpreek; 33. Menig; 34. Woestijnschip; 36. Verstikken; 37. Voegwoord; 38. Afwezig; 39. Gang; 40. Gerucht; 41. Zelfonderzoek; 45. Vrome vrouw; 47. Deel van het breviergebed; 52. Moeizaam gedoe; 53. Spaanse koningin; 54. Pigmentloos iemand; 55. Deel van een schip; 56. Soort soep; 58. Munt; 59. Een zekere; 60. Gesteente; 62. Slot; 65. Bijbelse figuur; 66. Mannelijk dier; 67. Griezelig; 69. Bloeiwijze; 71. Zuivelprodukt; 72. Dwingend vragen; 73. Communicatiemiddel.

VERTIKAAL: 2. Oude lengtemaat; 3. Vernis; 5. Slee; 6. Indisch gerecht; 7. Boom; 8. Speelgoed; 9. Voorzetsel; 10. Grap; 12. Familielid; 14. Persoonlijk voornaamwoord; 15. Loopstok; 17. Vroeger; 18. Hoogvlakte in Kaapland; 20. Familielid; 21. Persoonlijk voornaamwoord; 22. Jaap; 23. Paradijs; 25. Paljas; 27. Lopen; 28. Steeds; 29. Rivier in Duitsland; 31. Deel van een breuk; 32. Geweldig; 34. Som van iemands daden in zijn opeenvolgende existenties; 35. Loofbomen; 41. Ypsilon; 42. Soort verlichting; 43. Vrucht; 44. Europa; 46. Plotseling; 48. Ziekte; 49. Telwoord; 50. Heiligennaam; 51. Vruchten; 56. Muzieknoot; 57. Voorzetsel; 60. Jong dier; 61. Bijwoord; 63. Voorzetsel; 64. Aanwijzend voornaamwoord; 66. Muzieknoot; 67. Zuivelprodukt; 68. Persoonlijk voornaamwoord; 70. Deel van een schip.

Dollar zakt bijna anderhalve cent

AMSTERDAM - De koers van de dollar is vrijdag op de Europese wisselmarkten flink gezakt. In Amsterdam noteerde de Amerikaanse munteenheid een slotkoers van f 1,6575, bijna anderhalve cent lager dan het slot van f 1,6715 op donderdag.

De koers, die vrijdagmorgen bij de opening van de handel al een halve cent lager lag, gleed snel weg na de bekendmaking van het werkloosheidspercentage en het aantal nieuwe banen in juli in de Verenigde Staten. Het aantal Amerikanen zonder baan daalde van 7,8 tot 7,7 procent van de beroepsbevolking terwijl het aantal nieuwe banen, de landbouwsector niet meegerekend, uitkwam op 198.000.

Analisten zagen in de cijfers tekenen dat de economie in de Verenigde Staten slechts met een slakkegang vooruitgaat. Het aantal nieuwe banen is daardoor niet voldoende om de groei van de beroepsbevolking bij te houden, zo luidde hun conclusie. Bovendien werd het aantal nieuwe banen opgefleurd door een regeringsprogramma voor zomerwerk dat 75.000 arbeidsplaatsen creëerde.

Even na de scherpe daling als reactie op de cijfers uit Washington trok de dollar weer iets aan. Handelaren verklaarden deze opleving met de angst voor een mogelijke interventie van centrale banken.

In Turkije: Doden bij acties Kurden

ANKARA - Bij een botsing tussen het Turkse leger en opstandige Kurden van de Kurdische arbeiderspartij PKK zijn zeven Kurden en twee militairen gedood.

Zo meldden de Turkse autoriteiten vrijdag. De schietpartij begon, aldus het bericht, nadat PKK-leden donderdagnacht het vuur openden op de troepen vanuit een huis in Oyuklu in de provincie Diyarbakir. PKK-strijders vielen ook het huis aan van de voorganger van een moskee in het dorp Bellitas in dezelfde provincie. De voorganger, zijn vrouw en zijn twee kinderen werden daarbij gewond.

Werkloosheid VS iets afgenomen

WASHINGTON - Het percentage werklozen onder de Amerikaanse beroepsbevolking, dat in juni op het hoogste niveau in ruim acht jaar was gekomen, is de afgelopen maand gedaald van 7,8 tot 7,7. Het aantal arbeidsplaatsen, exclusief de landbouw, steeg flink met 198.000. De vermindering van het aantal banen in de voorgaande maand is herzien van 117.000 tot 63.000, zo blijkt uit vrijdag gepubliceerde cijfers van het Amerikaanse ministerie van arbeid.

De daling van het werkloosheidspercentage was door economen verwacht, maar de groei van de werkgelegenheid was sterker dan voorzien. Daarbij moet wel worden aangetekend dat de groei voor een belangrijk deel was te danken aan een regeringsprogramma voor zomerbanen voor jongeren. Volgens een analist van het ministerie van arbeid werden daardoor in juli naar schatting 75.000 arbeidsplaatsen geschapen. Verder was er een sterke groei van de werkgelegenheid in de dienstverlening. Andere sectoren van de economie lieten weinig verandering zien.

***

Het Zweedse telecommunicatieconcern ERICSSON en het Japanse elektronicaconcern Toshiba zijn een joint venture aangegaan op het gebied van telecommunicatie in Japan. De Zweden worden voor 60 procent eigenaar van het nieuwe bedrijf dat een omzet van 250 miljoen dollar in 1994 verwacht. De joint venture draagt de naam Ericsson Toshiba Telecommunications Systems. Het hoofdkantoor komt in Yokohama.

***

De Amerikaanse luchtvaartmaatschappij SOUTHWEST Airlines koopt 34 nieuwe Boeings van het type 737-300. Met de order is een bedrag van 1,2 miljard dollar gemoeid. Het is de grootste order die luchtvaartmaatsschappij uit Dallas ooit heeft geplaatst. De koop is opmerkelijk gezien de moordende concurrentie in de luchtvaartindustrie, die inmiddels verscheidene maatschappijen diep in de problemen heeft gebracht. Daardoor werden ze gedwongen eerder geplaatste orders alsnog af te zeggen.

Generaals bij Tamil-actie gedood

COLOMBO - In Sri Lanka zijn zeker negen hoge militairen op het eiland Kayts om het leven gekomen, onder wie een opperbevelhebber voor het noorden van Sri Lanka, toen hun auto op een landmijn van Tamiltijgers reed. Dat heeft een legerwoordvoerder zaterdag in Colombo meegedeeld.

Brigade-generaal Wijaya Wimalaratne, bevelhebber op het schiereiland Jaffna kwam bij de actie om het leven. Mohan Jayamaha, die het bevel voert over de marine in de regio, en drie hoge officieren vonden eveneens hierbij de dood. Hetzelfde lot trof generaal-majoor Denzil Kobbekaduwa, die opperbevelhebber is van alle militaire acties in het noorden van Sri Lanka.

Stockmarket-NEWS

NEW YORK	PREV.	7-8	FRANKFURT	PREV.	7-8	AMSTERDAM	PREV	7-8
DOW JONES	3340	3332	DAX INDEX	1621	1609	EOE INDEX	291.30	289.04
AM.EXP.	22.13	22.13	ASKO	750.00	745.00	ABN-AMRO	46.10	46.10
ANHEUSER B	54.00	54.13	BASF	228.00	225.00	AEGON	61.30	60.80
ATT	43.88	43.63	BMW	558.50	557.50	AHOLD	81.50	81.60
BORDEN	28.38	28.38	COMMERZBANK	240.20	240.20	AMEV	54.40	53.90
CAMPBELL S	37.50	37.88	DAIMLER BENZ	666.50	662.20	AKZO	149.00	147.30
CHRYSLER	21.38	20.63	DEUTSCHE BANK	630.80	628.00	BOLS	44.80	44.80
CITICORP	19.88	19.63	HOECHST	243.30	243.00	BUHR.TET.	42.80	42.50
COASTAL CO	28.63	28.25	KAUFHOF	507.00	507.00	DAF	19.80	39.60
COCA COLA	42.63	42.63	MAN	326.20	325.50	DSM	103.40	102.40
DIGITAL	38.63	37.25	PREUSSAG	376.00	372.50	ELSEVIER	107.90	108.20
DUPONT	53.38	53.00	SIEMENS	630.00	625.60	FOKKER	25.90	25.30
EAST.KODAK	43.88	43.75	VW	356.00	354.60	GIST BROC.	35.30	35.50
EXXON	63.88	63.50				HAGEMEYER	135.00	135.10
FORD	41.00	40.63				HEINEKEN	172.00	171.00
GEN.ELECT.	75.50	75.38	LONDON			HOOGOVENS	43.00	40.10
GEN.MOTORS	37.13	37.00				HUNT.DOUGLAS	63.50	63.00
HEINZ	39.75	39.88	FT-100 INDEX	2377	2350	ING	46.90	46.80
HOMESTAKE	14.25	14.13				KLM	31.70	31.30
IBM	88.25	87.13	ARGYLL	3.48	3.36	KNP	42.00	42.14
KELLOGG	67.13	67.25	BARCLAYS BANK	3.33	3.22	NEDLLOYD	43.80	42.00
MC DONALDS	42.38	42.25	BASS	5.30	5.15	PHILIPS	24.30	23.70
MERCK	52.00	52.13	BRITISH STEEL	0.56	0.55	ROBECO	90.50	90.30
MINNES.MNG	100.50	100.25	BRITISH TEL	3.38	3.33	ROLINCO	88.70	88.40
MOBIL CORP	64.50	64.25	BTR	4.10	4.14	RORENTO	73.90	73.80
PFIZER	80.88	80.38	CADBURY	4.65	4.63	RODAMCO	42.70	42.70
P.MORRIS	81.00	80.13	CABLE & WIRE	5.25	5.14	ROYAL DUTCH	145.00	142.70
QUAKER	59.25	58.50	GRAND MET	4.09	4.15	UNILEVER	183.00	184.00
SEARS	40.13	40.38	MARKS & SPENCER	3.08	3.03	VMF STORK	40.50	39.60
UP JOHN	35.00	34.88	REDLAND	4.14	4.09	VNU	76.40	76.20
WOOLWORTH	29.00	28.88	TATE & LYLE	2.98	2.96	WESSANEN	89.90	88.00
GOLD	349.20	351.00	TOKYO			TORONTO		
SILVER	3.91	3.97	NIKKEI DOW IND.	15926	15518	TSE 300	3398	3406
CRUDE OIL	21.30	21.41	BRIDGESTONE	1140	1120	ALCAN	19.63	19.50
			CANON	1250	1240	BELL	46.13	46.38
US$/Yen	127.65	127.65	DAI ICHI KANGYO	1350	1340	BANK OF NS	22.75	22.63
			DAIWA SEC.	730	707	CAN.PAC.	17.13	17.00
US$/DMARK	1.48	1.47	HITACHI	758	740	IMASCO	36.00	36.00
			HONDA MOT.	1310	1280	LAIDLAW	10.50	10.13
GBP/US$	190.85	192.40	JAPAN AIRLINES	640	612	MOORE	21.25	21.13
			NOMURA SEC.	1310	1280	NORANDA	19.38	19.38
US$/NLG	1.67	1.66	NIPPON STEEL	266	264	PLACER DOME	12.75	12.88
ECU/US$	137.60	138.95	MAZDA	448	440	POWER CORP.	15.75	16.00
CAN/US$	84.29	84.51	SONY	4020	3910	ROYAL BANK	25.00	25.13

Internationaal instituut stragegische studies:

Grootste gevaar: opstand in Kosovo

LONDEN - Na de burgeroorlog in Bosnië-Hercegovina is de volgende catastrofe die op de Balkan dreigt een mogelijke opstand van de Albanezen in Kosovo. De gevolgen daarvan zullen tot ver buiten de grenzen van Servië en Albanië worden gevoeld. Dat is de waarschuwing in de jongste publicatie van het Internationale instituut voor strategische studies (IISS) in Londen.

"De wereld hield eerst de blik gericht op Slovenie en Kroatië, vervolgens op Servië en tenslotte Bosnië, zonder te merken dat het grootste gevaar van allemaal uitgaat van de situatie van de Albanezen", zegt John Allcock van de universiteit van Bradford, die de studie in opdracht van het IISS heeft verricht.

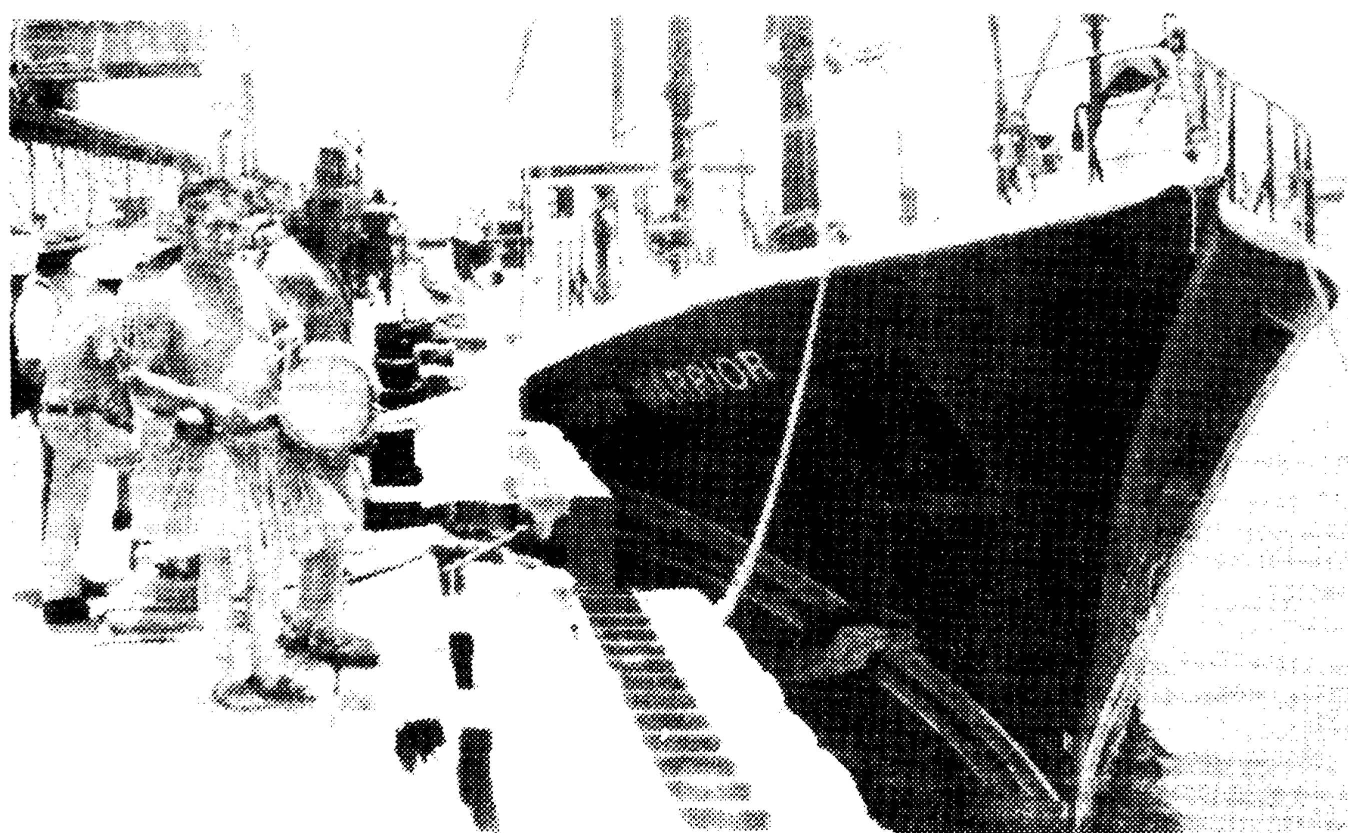
De Albanezen die negentig procent uitmaken van de bevolking van Kosovo, voelen zich bedreigd door de plannen van de Servische leider Slobodan Milosevic voor een groot-Servië, zo meldt de studie. De autonomie van hun provincie is er al voor een deel door buiten werking gesteld. Zij bereiden een gewapende opstand voor die door de Serviërs niet alleen wordt verwacht, maar mogelijk ook zal worden uitgelokt. Op die manier hebben de Serviërs namelijk een excuus om de Albanezen militair te verslaan en vervolgens te verdrijven naar het buurland Albanie.

Albanie zou in die situatie gedwongen zijn om militair in te grijpen. En zo'n militair conflict tussen Servië en Albanie zou, zo zegt de studie, "grote consequenties hebben voor de veiligheid van Griekenland, Italië, Turkije en Bulgarije".

Marko Milivojic, Balkan-specialist en auteur van de studie, voegt hieraan toe dat de situatie in Albanie uiterst gespannen is. Voedsel is er schaars en de armoede wijd en zijd verbreid. De criminaliteit is er mede door de voedselschaarste sterk gestegen. "Het is duidelijk dat de wereld zijn onverschilligheid ten aanzien van Albanie en de Albanezen moet afleggen en een constructievere en effectievere rol moet spelen, teneinde te voorkomen dat zich op de Balkan straks een nieuwe tragedie voordoet," aldus het IISS.

De Japanse regering zal een bedrag van 700 miljoen dollar verstrekken voor de levering van pijpen aan het Russische bedrijf GAZ PROM. Het bedrag is het eerste deel van een pakket van 1,8 miljard dollar ter bevordering van de handel waarvoor Tokyo zich oktober vorig jaar garant heeft gesteld.

MENSEN

■ *PUERTO ACAJUTLA - Indianen bekijken de Rainbow Warrior, het vlaggeschip van de milieuorganisatie Greenpeace, dat twee weken geleden van Willemstad afvoer naar het Middenamerikaanse El Salvador. Het bezoek is bedoeld om de landen in de regio te waarschuwen tegen het importeren van afval en giftige produkten uit de geïndustrialiseerde wereld.*

Bowie

Regisseur Oliver Stone (van 'JFK') heeft plannen om rockster **David Bowie** te engageren voor de hoofdrol in een film over de Spaanse Burgeroorlog. Stone wil zijn scenario baseren op George Orwell's verslag uit 1938 *Hommage to Catalonia.* De regisseur: "Ik geloof dat dit het juiste moment is om zo'n film te maken nu er nog genoeg overlevenden van die episode over zijn.'

Pvda wil bescherming journalisten op nieuwe telefoonrekening.

De minister van justitie moet ervoor zorgen dat PTT Telecom geen gegevens over **telefoongesprekken van journalisten** met hun bronnen aan het Openbaar Ministerie verstrekt, als mediavertegenwoordigers te kennen hebben gegeven niet op gespecificeerde telefoonrekeningen van anderen vermeld te willen worden.

Het PvdA-kamerlid Jurgens doet dit beroep vrijdag op Hirsch Ballin omdat hij bang is dat officieren van justitie in de toekomst via die nieuwe telefoonrekeningen anonieme bronnen van journalisten willen traceren.

Jurgens wil van de bewindsman inzage krijgen in de schriftelijke afspraken tussen PTT Telecom en het openbaar ministerie over de verstrekking van gegevens van telefoonabonnees. Hij vraagt zich af hoe de PTT de bevoegdheid kan hebben om dergelijke gegevens zonder rechterlijk bevel aan justitie te geven, zelfs als abonnees hebben aangegeven dat hun gesprekken niet op nota's van anderen mogen voorkomen.

Over enige tijd krijgen telefoonabonnees de mogelijkheid om rekeningen te ontvangen waarop elk gesprek staat dat zij hebben gevoerd. Voor journalisten kan dat vervelende gevolgen hebben, redeneert de PvdA'er. Als justitie de bron wil achterhalen van een publikatie of uitzending, kan zij dat met PTT Telecom regelen. Dat gaat de PvdA te ver.

***

De nettowinst van het Brits-Franse bedrijf GEC-ALSTHOM is het afgelopen boekjaar, dat in maart eindigde, gestegen met 14 procent tot 282 miljoen ecu (f 649 miljoen). Gec-Alsthom, de producent van de Franse supersnelle trein TGV, ontving nieuwe orders voor een bedrag van ruim 7,7 miljard ecu (f 17,8 milard). Dat is ruim 8 procent minder dan in het boekjaar 1990/91 toen Gec Alsthom omgerekend f 19,4 miljard aan orders binnenhaalde.

Zieke Belgen naar Nederland

Zieke Belgen mogen naar Nederlands ziekenhuis. Zieke mensen uit het **Belgische plaatsje Essen** mogen voortaan in dringende gevallen naar het ziekenhuis in het Nederlandse Roosendaal worden gebracht. Dat heeft het Essense gemeenteraadslid Helmut Jaspers vrijdag bekendgemaakt. Over die zaak heeft Essen jarenlang gevochten met het Belgische ministerie van Volksgezondheid.

Zo'n vijftien jaar geleden werd het Sint-Jozefziekenhuis in Essen omgevormd tot een psycho-geriatrische inrichting. Zieken konden toen niet meer terecht in hun eigen Essens ziekenhuis. Mensen die dringend hulp nodig hadden moesten van dat moment af naar Kapellen of Brasschaat worden gebracht. Dat was wettelijk verplicht.

Maar daarbij ging het om afstanden van ruim twintig kilometer, terwijl er op nauwelijks tien kilometer afstand, in Roosendaal, een goed uitgerust ziekenhuis aanwezig is. Nu Essen eindelijk een akkoord met het ministerie heeft weten te bereiken zullen zieke Essenaars binnenkort naar Roosendaal kunnen.

Mariaverschijningen kosten Amerikaans stadje tienduizenden dollars. Het bestuur en de politie van het **stadje Marlboro** in de Amerikaanse staat New Jersey krijgen hoofdpijn van de verschijningen van Maria.

Sinds Maria eens per maand verschijnt aan Joseph Januszkiewicz, trekken duizenden gelovigen naar diens huis in Marlboro. Zij belagen de achtertuin en de directe omgeving van het huis. Tijdens een weekeinde moesten 7.000 mensen in bedwang worden gehouden die de tuinen van de buren dreigden te bezetten en straten dreigden te blokkeren.

Behalve 74 politieagenten waren vrijwilligers in de weer om verkeerslichten te plaatsen en de openbare orde te handhaven. De komst van de pelgrims brengt hoge kosten met zich: per Mariaverschijning 15.000 tot 20.000 dollar. "Dat is meer dan een politiewagen kost", zegt het hoofd Financiën van Marlboro, Robert Albertson. "Zoveel geven wij normaliter voor een middelzware sneeuwstorm uit". Medische voorzieningen en het plaatsen van openbare toiletten zullen het tekort op de begroting van 14 miljoen dollar nog vergroten. "Als wij die hier neerzetten, kunnen wij gelijk ook rozenkransen verkopen", is het laconieke commentaar van een plaatselijke politieagent.

Maria heeft weinig medelijden met de gekwelde stadsbestuurders. Januszkiewicz heeft haar gevraagd of zij niet ergens anders zou willen verschijnen. Haar antwoord was kort en bondig: "neen".

■ *MOSKOU - Een groep Kozakken bespreekt de politieke situatie in Rusland tijdens een congres, waar afgevaardigden van twaalf kozakken-strijdkrachten uit heel Rusland elkaar ontmoeten. Het is hun bedoeling om het kozakkendom weer nieuw leven in te blazen. Het ministerie van Defensie heeft ondertussen het plan gelanceerd om eenheden van de kozakken op te nemen in het Russische leger.*

Gemeenten huisvesten gevluchte Joegoslaven

Geen oproep VNG (vereniging van Nederlandse Gemeenten) voor opvang van vluchtelingen uit voormalig Joegoslavie.

De VNG zal geen oproep aan gemeenten doen om huisvesting voor vluchtelingen uit het voormalige Joegoslavië te realiseren. "H prima als gemeenten actie ondernemen, ma meesten hebben al hui weinig en moeite geno aan de opvang van asi kers te voldoen", aldu woordvoerster.

Zo lang de cen opvang nog vold ruimte biedt, zal de VN gemeenten niet vragen extra huisvesting te zo De gemeente Leiden lie derdag weten dat zij b de rijksregeling om, name vluchtelingen Bosnië wil opvangen. O gemeenten hebben ve woordelijkheid voor opvang, vindt Leiden. een huis gereserveerd 25 ontheemden in te zouden kunnen. A gemeenten wordt gev hetzelfde te doen.

Het ministerie van is blij met het Leidse i tief. "We bestuderen h kijken of het past in de ling voor centrale op aldus een woordvoerder. gemeenten zich betr voelen, verdient een onthaal. Tot voor kort sten we nog tegen een op voor de opvang van zoekers." Bij WVC zijn, het Leidse initiatief, aanbiedingen gemeenten binnengek die bij voorbeeld schol beschikking willen stel

De centrale opvang die nu ter beschikking bieden volgens WVC m huidige instroom van 130 ex-Joegoslaven per ruimte tot november.

Problemen met proefschrift

De assistenten in opleiding (aio's), die aan de universiteit zijn aangesteld om een proefschrift te schrijven, slagen daar lang niet altijd in. Eenderde promoveert helemaal niet en eenderde doet er te lang over. Minister Ritzen vindt dat de universiteiten hier iets aan moeten doen.

Uit de cijfers, die werden verzameld door het Leidse Bureau Research voor Beleid en die vrijdag werden gepubliceerd, blijkt dat veel aio's een jaar langer over hun promotie doen dan de voorgeschreven vier jaar en dat de universiteiten hen dat uitstel altijd wel geven.

Minister Ritzen heeft in een eerste reactie laten weten dat dat niet de bedoeling is: de universiteiten moeten ervoor zorgen dat de aio's hun proefschrift op tijd afmaken.

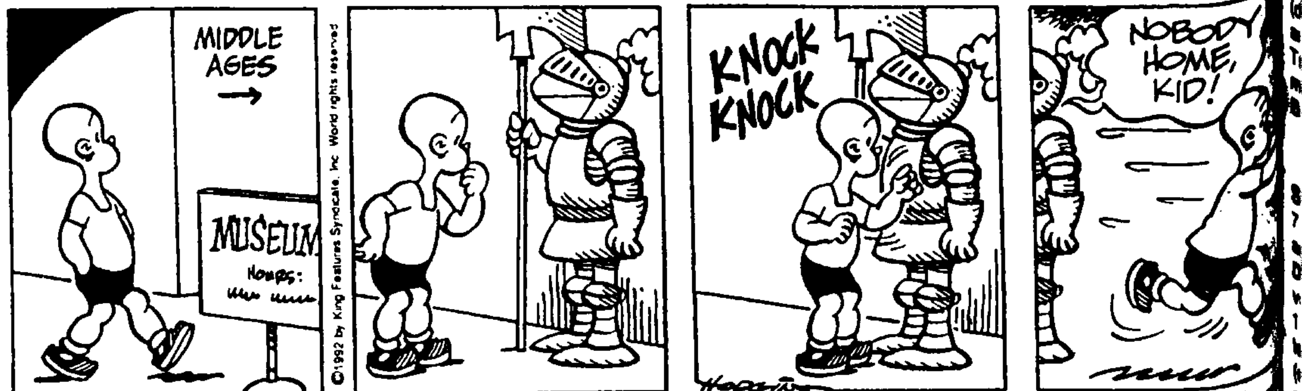
Het aantal aio's dat inmiddels bij de universiteiten werkt, voldoet wel aan de verwachtingen. Vorig jaar waren er bijna vijfduizend en dat was bij de introductie van dit personeelssoort ook ongeveer het streefgetal.

Wat ver achterblijft is het aantal 'ontwerpers in opleiding' die een tweejarige cursus volgen. De (Technische) universiteiten hadden nu minstens 500 van deze ontwerpers in dienst moeten hebben, maar het zijn er maar 335. Over de financiering van deze ontwerpersopleiding ligt minister Ritzen al geruime tijd in de clinch met de werkgevers, die beloofd hadden een steentje bij te dragen.

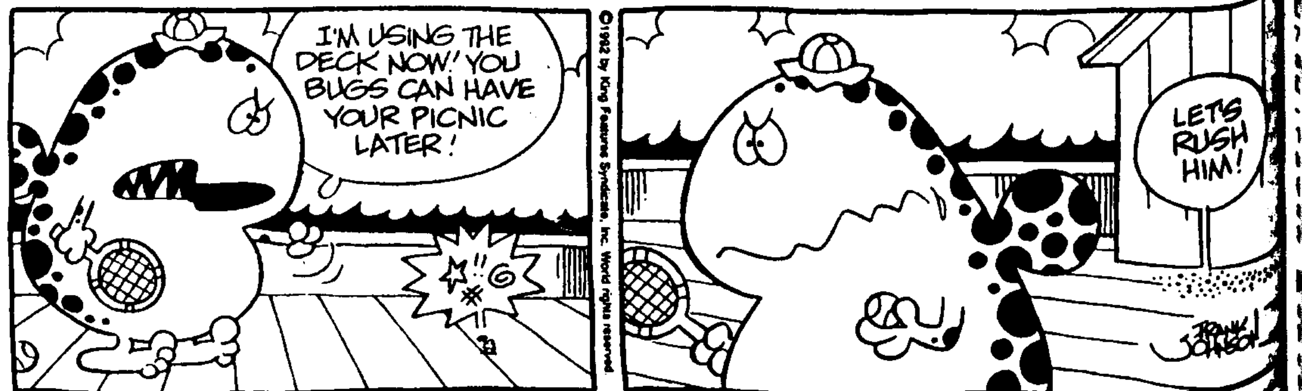
De aio's zijn bijna altijd pas afgestudeerd aan de universiteit. Ook HBO-afgestudeerden mogen tegenwoordig promoveren, maar het aantal aio's met HBO-achtergrond is minder dan een procent.

Ook het aantal vrouwelijke aio's is laag: ongeveer een kwart, terwijl er wel ongeveer evenveel vrouwelijke als mannelijke studenten zijn. Ritzen vraagt de universiteiten op dit punt 'positieve actie' te ondernemen.

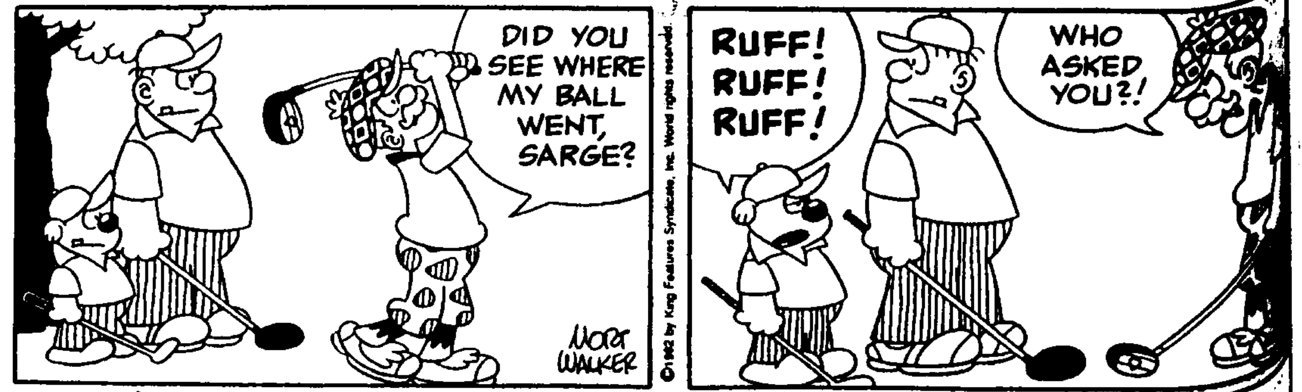
HENRY ® **By Dick Hodgi**

BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johns**

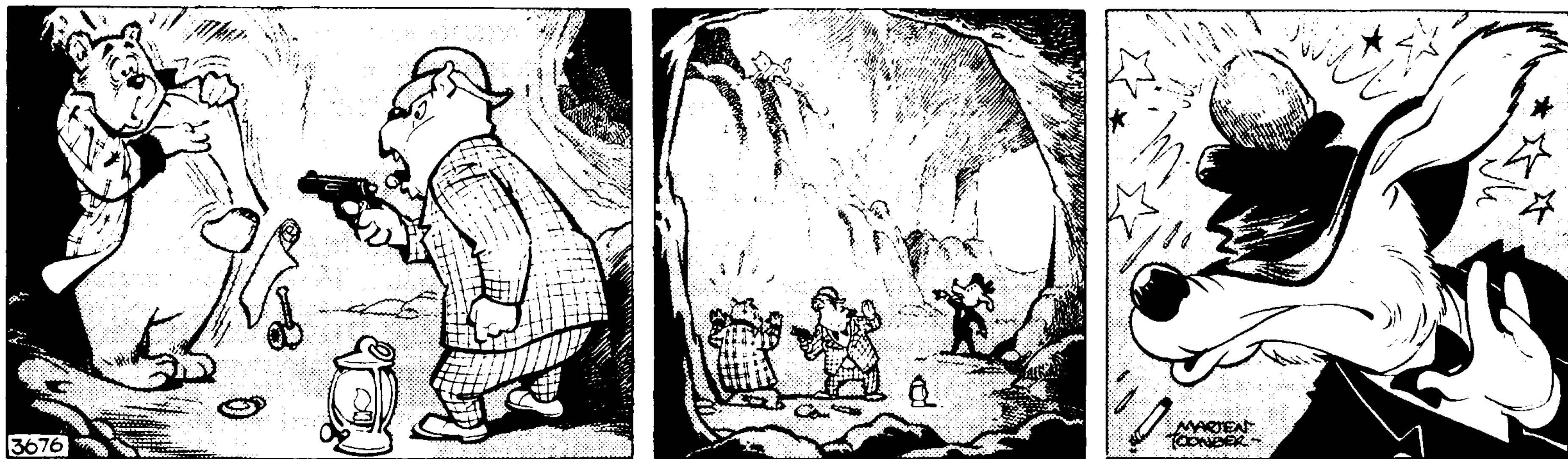
BEETLE BAILEY ® **By Mort Walk**

REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casso**

Heer Bommel en de Dankputters
door Marten Toonder

3676 — "Ga toch weg!" riep heer Bommel uit. "Jullie hebben hier niets te maken. Dit is mijn goudmijn — en ik kan niet helpen, dat er geen goud meer in zit. Ik bedoel, dat het jullie niets aangaat!"

"Door en door verhard!" gromde Super. "We hebben kosten noch moeite gespaard om hier te komen en nu blijkt, dat die goudmijn van jou alleen maar water bevat. Je zult ons de schade moeten vergoeden, bolle, dat is billijk. Zaken zijn zaken. Laat maar eens zien wat je bij je hebt".

Zo sprekende trok hij een revolver uit zijn binnenzak, die hij met zekere hand richtte.

"Heer Ollie slikte moeilijk. Hij staarde enige ogenblikken ontdaan in de duistere loop en begon toen met bevende handen zijn zakken te ledigen.

Intussen had Tom Poes niet stilgezeten. Met een vlugge beweging had hij zich aan een uitstekende richel in de rotswand op en begon daarvandaan verder te klimmen.

"Héla, laat dat!" riep Hieper. "Kom hier!"

"Ach, laat dat ventje maar gaan, Hiep", zei Super onverschillig. "Die heeft toch niets bij zich en met zo'n kale kan je geen zaken doen!"

"Maar hij is gevaarlijk, baas!" riep Hieper. "Als hij hulp gaat halen zijn we er bij, en als hij...."

Op dat moment liet Tom Poes een nauwkeurig gemikte steen op de hoed van de koopman vallen, zodat deze plotseling zweeg en met een zucht ineenzakte.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

ACHTDIENST ARTSEN
atiënten van de artsen van Bandabao erde district) kunnen in spoedgevallen elefoon 641658 bellen en dan het ntwoordapparaat afluisteren. De atiënten van de andere districten kunnen in spoedgevallen de artsenpraktijk van un eigen huisarts bellen en het ntwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

DERARTS
(articuliere patiënten)
oor de dienstdoende arts belt U tel.: 0/625100.

WIJKVERPLEGING

IT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
anta Maria 17. Tel.: 682344, 682947, 82412 en 682574; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; preekuur wijkgebouw Bonam: iedere nsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: 618577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel.: 373584.
Nachtdienst t/m 11 augustus: **zuster Beerts. Tel.: 370460.**

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/ 692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Filesia. Tel.: 626314, Pageboy 669-0368 b.g.g. 691838.**
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Filesia. Tel.: 626314.**

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: **zuster Lelto. Tel.: 641217 b.g.g. 601760.**
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 648225 of 672699.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
Voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 602222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 00.00-24.00 uur.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
7 augustus 1992 vanaf 08.00 uur tot 10 augustus 1992 om 07.00 uur:
Dokter: Elhage, Spreekkamer; Sentro Medika Sta. Rosa, tel.:676666 spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:371661 b.g.g. 689266/ 689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
7 augustus 1992 vanaf 17.00 uur tot 10 augustus 1992 om 07.00 uur:
Dokter: Middelhof, Spreekkamer; Brievengat (oud), tel.:377244 spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:371227 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
7 augustus 1992 vanaf 17.00 uur tot 10 augustus 1992 om 07.00 uur:
Dokter: Dunker, Spreekkamer; Tera Kora - Kaya Andesit, tel.:648079 spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen tel.:691021 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

HYGIËNISCHE DIENST
In het weekeinde van 7 augustus t/m 9 augustus 1992 na kantooruren heeft de **heer O. Offerman, tel.:625800, page no:310 0713** dienst.

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST
ZATERDAG
Otrobanda
Goede Hoop, Jan Noorduynweg 15. Tel.:682857.
Punda
Popular, Hoek Maduro/Columbusstr. Tel.:611269/612376.
ZONDAG
Otrobanda
Gr. Piscadera, Jan Noorduynweg z/n. Tel.:685022/685023.
Punda
Juliana, Julianaplein 6. Tel.:54500.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
:8 augustus S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.
:9 augustus R.A. de Windt, Uteweg 53.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (**op zaterdag**): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor **spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.**

ZATERDAG

TOERISTENSCHEPEN
07.00-18.00 uur 'Amerikanis' (SJU)
08.00-20.00 uur 'Ocean Breeze' (AUA)

MAANDAG

TOERISTENSCHEPEN
05.30-06.30 uur 'Freewinds' (CUR)
11.00-18.30 uur 'Seawind Crown' (AUA)

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30. 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

Wega di Number Kòrsou
0204
1294
4829

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst;
16.30 uur dienst
Muizenberg/Stenen Koral
10.00 uur dienst
Buena Vista
08.30 uur dienst;
19.00 uur dienst
Santa Rosa
10.00 uur dienst;
19.00 uur dienst

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur Womens Group
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur onbekend
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds L. van Oudheusden

NOACH-KAPEL

EERSTE EN DERDE zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.
* * * * * * * * * * * * * * *

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

12.00 Olympic Games
18.00 Studio Sport
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
19.59 Call-in: Fest. Salsa (life)
20.05 Telenotisia
20.37 Call-in: Fest. Salsa (life)
20.44 Olympic Games
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Vervolg Olympic Games
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor
17.00 Sala di Konsierto
17.52 Wega di Number Kòrsou
18.00 Cocktail Special
19.00 Olympic Games
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 Olympic Games
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

HBO (kanaal 82/83)

ZATERDAG

16.00 Movie: 'Fast Forward' (1985)
18.00 Movie: 'Just One of the Guys' (1985)
20.00 Movie: 'Don't Tell Mom the Babysitter's Dead' (1991; Christina Applegate, Joanna Cassidy)
22.00 Dream On: B.S. Elliot
22.30 Tales From the Crypt
23.00 Another 48 HRS.
24.40 Movie: 'Showdown in Little Tokyo' (1991)
02.05 Best of Russell Simmons' Def Comedy Jam
02.35 Movie: 'Dead Ringers' (1988)
04.35 Movie: 'Deadly Innocents' (1988)

ZONDAG

12.00 Movie: 'Bullseye' (1991)
13.30 Movie: 'Deadly Weapon' (1989)
15.00 Movie: 'Hot Shots!' (1991)
16.30 Movie: 'Fast Getaway' (1991)
18.00 Movie: 'Arena' (1990)
20.00 Movie: 'Goodfellas' (1990; Ray Liotta, Robert de Niro)
22.30 One-Nigt Stand
23.00 Hot Shots
24.30 Movie: 'Raging Bull' (1980)
02.45 Movie: 'My Bloody Valentine' (1981)
04.15 Movie: 'Cool Blue' (1988)

CBS (kanaal 74/75)

ZATERDAG

20.00 Movie: 'Battling for Baby' (1992; Suzanne Pleshette, Debbie Reynolds)
22.00 Jake and the Fatman

ZONDAG

19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 Movie: 'US' (1991; Michael Landon, Casey Peterson)
23.00 CBS News

NBC (kanaal 84/85)

ZATERDAG

19.30 XXV Summer Olympic Games
22.30 XXV Summer Olympic Games (Cont.).

ZONDAG

19.00 XXV Summer Olympic Games
22.00 XXV Summer Olympic Games (Cont.).

TBS (kanaal 85/86)

ZATERDAG

16.05 Movie: 'Recklessy' (1984)
18.05 WCW Saturday Night Wrestling
20.05 Movie: 'Mysterious Island' (1961; Joan Greenwood, Michael Graig)
22.05 Movie: 'Grizzly' (1976; Christopher George, Andrew Prine)
24.05 Movie: 'Piranha' (1978; Bradford Dillman)
02.05 Movie: 'The Day of the Triffids' (1963; Howard Keel)
04.05 Movie: 'The Giant Claw' (1957; Jeff Morrow)
05.35 Gomer Pyle

ZONDAG

12.35 Movie: 'The Trackers' (1971; Sammy Davis Jr.)
14.05 Major League Baseball: Los Angeles Dodgers at Atlanta Braves (L)
17.05 Tom and Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet and the Planeteers
18.05 WCW Main Event
19.00 The Honeymooners
19.30 The Honeymooners
20.00 The Honeymooners
20.30 The Honeymooners
21.05 National Geographic Explorer
23.05 Network Earth
23.35 Paid Program
24.35 World Tomorrow
01.05 Paid Program
02.35 Feed the Children with Larry Jones
03.05 Paid Program
04.05 WCW Main Event
05.05 Gomer Pyle
05.35 CNN News

EURO-TV (kanaal 76/77)

ZATERDAG

19.00 Boes (opname 1-8-92)
19.25 NOS Journaal
19.40 Love Letters (1, serie 19-91)
21.00 Sluiting.
(zondag van 09.00-11.00 uur herhaling)

ZONDAG

19.00 Alfred J. Kwak
19.25 NOS Journaal
19.40 Studio Sport
19.55 NOS Laat
20.10 Geef je verstand eens voorrang
21.00 Sluiting.
(maandag van 09.00-11.00 uur herhaling)

BRUSSEL- De Belgische Rijkswacht heeft in de nacht van donderdag op vrijdag drie Nederlanders gearresteerd die zich in een huis in Kinrooy bezig hielden met het illegaal aanmaken van amfetamine.
Hun identiteit is niet bekend gemaakt. Het drietal is vrijdag voorgeleid. In de woning in Kinrooy (vlak bij de Nederlandse grens en Maaseik) bleken de drie mannen een volledig uitgerust laboratorium in bedrijf te hebben. De Rijkswacht heeft de gehele uitrusting en een zestigtal jerrycans met chemische producten in beslag genomen.

Cursus Surinaams tweede generatie

WILLEMSTAD — Bij voldoende belangstelling zal in september de cursus 'Surinaamse Taal en Cultuur' oftewel 'Sranan Tongo/Surinaamse Taal voor beginners' van start gaan. De cursus is vooral bestemd voor de tweede generatie Surinamers op Curaçao die de Surinaamse taal niet beheersen. De cursus kan zowel mondeling als schriftelijk worden gevolgd.
Het lespakket bestaat uit vier boeken: Mi Tori, Den Tori, A Leysi Buku en De Surinaamse Taal en Cultuur in een Notedop. Alle vier geschreven door Rene Hart. Daarbij zitten ook cassettebandjes en een Nederlandse vertaling van het geheel. Hart is cursusleider van de Surinaamse scholingsgroep in Nederland en leraar van beroep. De scholingsgroep verzorgt tweemaal per jaar de cursus 'Surinaamse taal en cultuur in basta' in Nederland en de interesse voor de cursussen is groot, aldus Hart.
De cursus zal op Curaçao worden verzorgd door Edwin Vreugd. Geïnteresseerden kunnen schriftelijk contact opnemen met Vreugd op het adres; Porto Ricoweg 213 (Buena Vista).

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Half bewolkt, voornamelijk gedurende de komende nacht en morgenochtend tijdelijk zwaar bewolkt met enkele plaatselijke buien en een kleine kans op onweer.
Matige, tot vrij krachtige, overdag af en toe krachtige oostelijke wind (tussen 10 en 26 knopen).

WEEROVERZICHT:
Een zwakke "tropical wave", die zich vanochtend boven het uiterste zuidoosten van het Caribisch Gebied bevond, trekt langzaam in westelijke richting. Op de nadering van deze storing zullen de bewolking en buienaktiviteit naar verwachting boven de Benedenwindse Eilanden geleidelijk aan verder toenemen. Vooral morgenochtend kan de ontwikkeling van een onweersbui niet worden uitgesloten.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID
Vanmorgen 08.00 L.T. — Afgelopen 24 uur

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	zwaar bewolkt	32	27	0.0
Bonaire	half bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	zwaar bewolkt	32	27	0.0
St Eustatius	zwaar bewolkt	32	26	0.3
St Maarten	licht bewolkt	33	27	1.6
Amsterdam	half bewolkt	29	17	0.9
Atlanta	nevel	26	22	0.0
Caracas	zwaar bewolkt	33	25	0.0
Kingston	licht bewolkt	33	25	0.0
Miami	zwaar bewolkt	33	27	0.0
New York	zwaar bewolkt	29	18	0.0
Paramaribo	licht bewolkt	33	23	0.3

AMIGOE Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
Tel: 672000
Fax: 674524

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Joël Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der School
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djibbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landamark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 28,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

AGENCIA FUNERARIA EL SEÑORIAL
v. Brakelaan no. 3 - Tel.: 373648 - 369422 - Page: 027 - 866

Met grote droefheid maken wij het overlijden bekend van onze lieve man, broer, schoonbroer en oom:

Mr. Richard Donald de Vries

Namens zijn vader : **Frits de Vries**
zijn moeder : **Catharina de Vries-Luidens**
zijn echtgenote : **mevrouw de weduwe Braulia de Vries-Sanchez**
zijn pleegzoon : **Frans (Pancho) Lambertina en Sandra**
zijn broers en zusters : **Marlene de Vries**
Myrna de Vries
Humphrey de Vries-Deira en familie
Roy de Vries
zijn schoonbroer : **Medardo Sanchez**
Alirio Juliette, Edison Juliette en familie
zijn schoonzusters : **Elia Juliette en kinderen**
Viola Juliette Medina en familie
Zaida Juliette-Chirino en familie
Edelmira Reira en familie
Rubia Daantje en familie
zijn ooms : **Leopold Luidens en familie**
Mr. Hendrik Luidens en familie.

Namens Domino Masters
zijn vrienden : **Niels de Paula**
Jossy van der Biest
Henky Stomp
Philip Bonafastia
Carlos Gijsbertha en Freddy van Grieken.
Namens familie : **Luidens, Willems, Gumbs, Kramers, de Vries, Vornis, Thijm (Suriname), Biervliet (Nederland), Sanchez (Nederland), Sanchez Cediño (Venezuela), Eisden.**

De ter aardebestelling zal plaats vinden op zondag 9 augustus vertrekkende vanuit S.O.V. ASIENTO naar de katholieke begraafplaats te Janwé.
Gelegenheid tot condoleren vanaf 13.00 uur te Asiento.
Om 16.00 uur zal er een Heilige Mis worden opgedragen te Asiento (Rust & Burgh).

S.O.V. Asiento
(Rust & Burgh)

Met diep leedwezen maakt
SPORT & ONTSPANNINGSVERENIGING "ASIENTO"
het plotselinge overlijden bekend van hun secretaris

de heer Mr. Richard de Vries

Gelegenheid tot condoleren op zondag 9 augustus vanaf 13.00 uur te ASIENTO Rust & Burgh.
Om 16.00 uur zal er een Heilige Mis aldaar worden opgedragen waarna de stoet naar de katholieke begraafplaats te Janwé vertrekt.
S.O.V. ASIENTO nodigt hierbij alle leden uit.
Namens het Bestuur van S.O.V. "ASIENTO".

Het Kabinet van de Gouverneur

maakt hierbij met grote verslagenheid bekend het overlijden van onze medewerker de heer

MARLON GREGORIO BEKER

in de leeftijd van 24 jaar ten gevolge van een tragisch ongeluk.

Wij wensen zijn familie en nabestaanden heel veel sterkte bij het verwerken van dit onverwacht verlies.

Ku profundo tristesa pero konforme ku boluntat di nos Señor, nos kier a partisipá fayesimentu di:

Placida Luisita Statie
na edat di 85 aña
mihó konosí komo Chita ruman di Roro

Na nòmber di su yunan di kriansa : **Seferino Statie i famia**
Lina Statie i yunan
Alexander Statie
Su rumannan : **Petronilia Weyman i yunan**
Martina Flores i yunan
Leon Statie i yunan
Robertina Statie
Timotheo Statie i famia
Humberto Statie i famia
Na nòmber di su prima i primunan, subrina i subrinonan i bisiñanan.
Demas famianan: **Statie, Weyman, Flores, Statia, Martis, Cicilia, Albertus, Nicolaas, Valentijn, Manuel, Thielman, Gonesh, Oleana, Everts, Frans, de Palm, Cornelius, Piar, Silié, Arias, St. Jago, Martinus, Angila, Winklaar, George, de Windt, Gijsbertha, Angel, Bernabela.**

Akto di entiero ta tuma lugá djadomingo 9 di ougùstùs. Ta risibi bishita di kondolensia for di 2'or pa 4'or na Misa di Coromoto i 4'or lo tin un Santu Sakrifisio di Misa.

WILLEMSTAD — Friends Committee Curacao organiseert volgend jaar het congres 'Curacao Salute the World'. Op dit congres zullen jongeren van 48 verschillende landen uit Latijns America en het Caribisch gebied elkaar ontmoeten. In dit verband wordt op 4, 5 en 6 september aanstaande de eerste uit een serie van vijf fundraisings gehouden.
De eerste fundraising zal een expo worden onder de naam 'Expo Internationaal Gezin 1992'. De fundraising zal in Isla Verde/Coney Island en op de daarbij behorende parkeerplaats plaatsvinden. De bezoekers kunnen langs de ruim 75 kraampjes voor informatie en allerlei produkten. Overdag is er mogelijkheid om allerlei spellen te doen zowel voor jong en oud. De dag zal beëindigd worden met een matinee voor de jongeren en een dansavond met een DJ en lokale bands. De expo zal omstreeks zeven uur 's avonds worden geopend.

TE HUUR
1 SL. APP. VOLL. GEM.
EXCL. LICHT
NAF. 250,- p/week
2 SL. APP. VOLL. GEM.
NAF. 350,- p/week
Inl.: Tel. 683459

Gezocht: hulp in de huishouding van maandag t.m vrijdag.
Tel: 377836

Te koop:
Een wasmachine, dressoir, Toyota Corrolla stationw. 1979. As is where is.
Tel: 377836

ZONDAG 9 Augustus vanaf 12 uur af te halen de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met sajor lodeh, s.g. telor, vlees, atjar, kip, frikadel djagoeng, saté, s.g. tempe, pisang goreng, sambel badjak.
NAF. 10.00 p.p.
Ook hebben wij BAMI, NASSIE KUNING, BA-PAO.
Familie Kerger
Canadaweg 9 - Tell.: 683459
SELAMAT DATANG DAN MAKAN.

GEVRAAGD:
HULP
in de huishouding
voor 2 halve dagen.
Bellen na 17.00 uur
Tel.: 368 708

TE KOOP AANGEBODEN
Wegens Overcompleet
MERCEDES
240D 1985
In perfecte staat, [illegible]
AM/FM radio,
Central locking, etc.
NAfl. 17.800,-.
Tel.: 686634

Te Koop
Een nieuwe Samsung
12" Monochrome Monitor met kabel
IBM compatible
voor fls. 250,=
tel. 370757/370181

De lekkerste
ROTIE'S
pom, pastei, bamie, nassie, Chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie meksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen.
Vraag naar het gerecht v/d week
Koraal Partir kav 87
Tel.: 674103.

AMERICAN CAMP APARTMENTS
Heeft
LUXE APPARTEMENTEN
TE HUUR
Kompleet gemeubileerd met grote voorporch.
Voor meer informatie:
Telefoon: 374011

Vrouwelijke administratieve kracht zoekt administratief werk om thuis te doen. Zij is in 't bezit van Mulo-diploma, type-diploma, praktijk diploma boekhouden met kennis van informatica Mavo I, WordPerfect, Lotus 1-2-3, DOS en dBIV. Brieven onder nummer 47, bureau van dit blad, Curaçao.

Betrouwbare hulp in de huishouding gevraagd voor 5 dagen per week van 08:00 u tot 12:00 u.
Tel. 693973
(St. Maria)

TE KOOP
HOEZEN VOOR PS/1
TEL.: 658558

TE KOOP:
HOEKPERCEEL
te Cas Grandi
670 m²
Prijs: f. 65.000,-.
Tel.: 377924

vacation on CURAÇAO
Come to Curacao and have a nice vacation. We have for you
- a furnished flat at a bay with beach and a bus connection every hour to the citycenter.
- An airco room or apartment on walking distance from the citycenter.

RESERVE IN TIME.
PHONE NOW. Tel. 624038 Fax. 626273
Antillian Tourist Accommodations
Rooms $ 30 single $ 40 double

SURINAAMS ETEN BUFFET
ALL YOU CAN EAT
Zondag 9 augustus
van 12 uur tot 4 uur 's middags
f. 18,50 p.p.
Saladbar - Bar-Restaurant
MEETPOINT (Korédor)
Tel.: 623611

TE KOOP
WOONHUIS
3 slaapkamers
op Montagne Abou.
Prijs: f.95.000,-.
Direct opleverbaar.
Tel.: 673830

RODEO RANCH STEAKHOUSE
at the Seaquarium
Wij hebben plaats voor
WAITERS/WAITRESSES
Persoonlijk langskomen bij
RODEO RANCH STEAKHOUSE
na 16.00 uur

Sailing Ship Insulinde
Altijd gedroomd van een tropisch zeilavontuur? Nu is er dé kans om de prachtige tweemast zeilschoener de Insulinde te leren kennen. Donderdag 13 augustus gaan wij weer naar het exotische Chichiriviche in Venezuela. Hou je van prachtige natuur en bounty-eilandjes met witte zandstranden?
Meld je dan snel aan voor deze geweldige 3-daagse trip!
Vertrek: donderdagavond om 20.00 uur
Terugkomst: zondagavond rond hetzelfde tijdstip
Kosten: Ang. 450,= inclusief 3 maaltijden per dag en overnachting.
Voor meer informatie en reserveringen bel 656225 of 601340, vraag naar Jeroen of Inge. **Tot ziens op de Insulinde!!**

Het St. Elisabeth Hospitaal
vraagt voor verschillende van haar medewerkers
[illegible]
Konktakt s.v.p. via afdeling Personeelszaken van het St. Elisabeth hospitaal, telefoon 624900/625100, toestel 295/103.

Voor kennis en vaardigheid op het gebied van computers en informatica......
het Computercentrum van de UNA!

In de periode augustus tot en met december organiseert het Computercentrum van de Universiteit van de Nederlandse Antillen weer een aantal cursussen op het gebied van Computers en Informatica.

Computercursussen:
Computer Appreciation Course
Inleiding Operating System
Windows, WordPerfect,
Lotus 1-2-3, dBase III+, Dataflex

Informaticacursussen:
Basiskennis Informatica
Aspirant-beheerder voor PC-systemen
Hogere Opleiding Bedrijfsinformatica

Op dinsdag 11 augustus a.s. zal vanaf 19.30 uur een informatie-avond over deze cursussen gehouden worden in de aula van de Universiteit. U kunt dan kennis maken met een aantal van de docenten en specifieke vragen stellen. Voorts worden er demo's gegeven en brochures uitgedeeld.

Deze brochure kunt u ook ophalen bij de balie van de Universiteit. Voor telefonische inlichtingen (ook over speciale bedrijfscursussen) en het opvragen van de brochure belt u naar 684422; vragen naar Beverly Kranwinkel of Mayra Diwan.

Wij zien u graag als cursist! computercentrum una

ENGLISH CONVERSATION COURSE
IMPROVE YOUR COMMUNICATION SKILLS
JOIN OUR NEW COURSE
RECOGNIZED DIPLOMAS: ASSOCIATIE, CAMBRIDGE..

Place	: Radulphus College
Date	: Monday, August 10, 1992
Time	: 6 o'clock p.m.
Requirements	: min. MULO, MAVO, HAVO-4
For information	: tel. 373125
Contact	: C.H.R. Redmond MO-degree in English (fully qualified) Sworn Translator & Interpreter

booster milieu NEW 680260 curaçao
Bo Cu Mi
Tel.: 680260 - P.O. Box 6307
PESTCONTROL
- Termieten
- Kakkerlakken
- Vlooien
- Karpatten
- Mieren
- Ratten/Muizen

680-260

RENTOOL N.V.
Tel. 601762
Breekhamer
Muurfrees
Trilplaat
Generator
Hoge druk reiniger
Tapijtreiniger
Is kopen te duur? **Huur!**

Huiswerkcursus
voor leerlingen van de **Basisschool** onder leiding van volledig bevoegde leerkracht met zeer veel ervaring.
Maandag t/m vrijdag van 2 tot 5 uur 's middags.
Voor verdere inlichtingen **Tel. 376893**

Landhuis Brievengat
Presenteert a.s. zondag:
'Open House' vanaf 16.00 uur
Folkloristische dansshow van 16.30 - 18.00 uur.
Dansen met Happy Hour van 18.00 u.-19.00 u.
met live muziek van 'Chips'
Er is souvenir verkoop en lekkere hapjes.
Iedereen is van harte welkom!!

OPENBARE VERKOOP
Op dinsdag, 8 september 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten overstaan van notaris mr. M.L. Alexander, diens waarnemer of opvolger, te zijnen kantore aan de Gaitoweg 2, Alhier, in het openbaar worden verkocht krachtens rechterlijk bevel:
het tot 11 april 2046 lopend recht van erfpacht op een perceel grond, gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als blok N, kavel nummer 20 van het verkavelingsplan 'Santa Rosa, herziening en uitbreiding', ter grootte van 985m², nader omschreven in meetbrief nummer 592 van 11 november 1977, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als Kaya Milon di Seru 15.

De veilingsvoorwaarden liggen 8 dagen voor de dag van de veiling ter inzage op voormeld Notariskantoor en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.
Notariskantoor Alexander & Partners
Gaitoweg 2, Curaçao
Telefoon: 371111

OPENBARE VERKOOP
Op dinsdag 11 augustus 1992 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van een van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:
Het tot 25 februari 2037 lopend [illegible] erfpacht op het perceel grond gelegen in het twe[illegible] van Curaçao, bekend als Blok H kavel 18 van het verkavelingsplan "Montagne Rey Noord", ter grootte van 1.010 m², nader omschreven in meetbrief nummer 293 van 1976 met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Macuraweg zonder nummer.
De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen voor de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Palm & Senior
Polarisweg 31-33
Tel: 613199 / 613655

Wateraerobics
Wateraerobics biedt u de mogelijkheid om op een [illegible] gezonde en verantwoorde wijze aan uw conditie te we[illegible] gewicht te verliezen, spieren te versterken en uw gewri[illegible] soepel te maken.
Na afloop van de les zult u zich als herboren voelen.
Lessen zijn op dinsdag 20.00 - 21.00 uur
zaterdag 17.30 - 18.30 uur
Plaats: Zwembad B. Leito (Rifzwembad)
Voor inschrijven en meer informatie bel 626714 - 6276[illegible] kom bij het zwembad langs op dinsdag of zaterdag ca. 30 [illegible] vóór de les. Eerste les is gratis.

,,El Tributo
Emancipatie Boulevard No. 40
heeft plaatsingsmogelijkheid voor:
a) **Administratieve Kracht (M/V)** met MAVO 4 (Handel) en type-diploma.
b) **Boekhoudkundig Medewerker (M/[illegible]** met HAVO- en M.B.A.-diploma, of ge[illegible] waardige opleiding.

Sollicitaties met vermelding van telefoonnumm[illegible] en Curriculum Vitae te richten aan
P.O. Box No. 3715, alhier.

COCO
BEACH FASHION
Binnengekomen!
Leuke cruise collectie
badpakken en bikini's
van **Sunflair**
U komt toch ook even kijken?
Op het nieuwe parkeerterrein van het Avila Beach Hotel. Tel. 658088
Openingstijden:
ma t/m vrij. 8.15-12.15 14.30-18.30
za. non stop 10.00-16.00
zo. gesloten

Zaterdagavond Ambiente avond [illegible]
Hotel Holland
RESTAURANT *'t Kokkeltje*
met gezellige live music van 9 p.m. tot 12 p.m. met de band
Goso - Ambiente - Sigurá! G.A.S.
Met snacks v/h huis
Geen entree te betalen.
DINE [illegible] DANCE
Tot ziens in Restaurant *'t Kokkeltje* ontmoetingsplek bij uitstek!
Tel.: 688044 - 688014

Hydra Pool
Structural Polymer (Thermo-plastic) 9 mm.
Verkoop en installatie van linerzwembaden
50 jaar garantie op wanden/steunpilaren,
10 jaar garantie op liner.
Verkoop en installatie van spa's en bubbelbaden [illegible]
watermotor, blower en heater
Verkoop zwembadbenodigdheden.
Mepool/Mecomp Sta. Rosaweg 1[illegible]
Tel: 375919, Fax: 371098

CARIBBEAN FASTENERS
Caribbean Fasteners N.V., specialisten op het gebied van bevestig[illegible] terialen en gereedschappen roept sollicitanten op voor de funk[illegible]
BEDRIJFSLEIDER
Vereisten: minimaal M.T.S. opleiding
minimaal 5 jaar ervaring in leiding geven in [illegible] waardige funktie
beheersing van de Nederlandse, Engelse en [illegible] mentse taal
commerciële ervaring
technische affiniteit.
Geboden: boeiende zelfstandige funktie
salaris plus emolumenten in overeenstemmi[illegible] geboden funktie.
Psychologische test vormt onderdeel van de sollicitatie-procedu[illegible]
Sollicitaties incl. pasfoto en Curriculum Vitae te richten aan:
Caribbean Fasteners N.V.
Postbus 3929
Curaçao.

ÑAPA

Weekend Bijlage Amigoe

Zaterdag 8 augustus 1992

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

INTERVIEWS

Dictatuur aan de orde stellen

REPORTAGES

Joden op Statius in de 18e eeuw

Jose Maria Capricorne geeft mening over milieubeleid

"Curaçao groeit als een kankergezwel alle kanten op en ongecontroleerd"

ZET CURAÇAO in haar ontwikkeling 'een stap omhoog', zoals het plan Biesheuvel wil, of een stap te ver? Volgens de internationaal gerespecteerde kunstenaar Jose Capricorne is het antwoord overduidelijk: Curaçao gaat te ver. Niet dat hij iets heeft tegen de ontwikkeling van het toerisme, of tegen de status van 'distributieknooppunt', maar dan moet daar wel een beleid achter zitten. En dat beleid ontbreekt volgens hem ten enemale.

Harde woorden. Maar ze komen niet zomaar uit de lucht gevallen. Capricorne weet waarover hij praat. Hij studeerde stedebouwkunde en heeft een opleiding als stedebouwkundig tekenaar genoten. Jarenlang heeft hij bij de planologische dienst (DROV) gewerkt.

Daar constateerde hij voor het eerst het gebrek aan een bredere visie op de ruimtelijke ordening. "Er was helemaal geen sprake van planologie. Met de vegetatie of met wat er in de grond zit werd geen rekening gehouden. Alleen met de rooien".

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

Jose Marie Capricorne

En juist de bestaande vegetatie boeit Capricorne. Als het aan hem ligt, wordt er bij de inrichting van het landschap van de groene plekken uitgegaan. Maar op Curaçao lijkt het wel of het aanwezige groen eerder als een obstakel wordt gezien. "Eeuwenoude bomen worden ten behoeve van hotels zomaar weggebuldozerd", zegt hij met spijt in zijn stem.

Vanaf zijn prille jeugd is Capricorne geïnteresseerd in alles wat groeit, leeft en kruipt op Curaçao. Die liefde voor de natuur komt later in zijn leven steeds weer terug: in zijn werk bij de planologische dienst en in zijn schilderijen.

Zijn bezorgdheid om het eiland neemt in zijn schilderwerk soms zelfs dreigende vormen aan. 'Een bron van vreugde' heet zijn laatste expositie. Daarin wordt de jacht op een paradijsvogel voorgesteld als een allegorie van de ontwikkeling van Curaçao: gemaskerde figuren spelen een verleidingsspel om de paradijsvogel te vangen. Als ze hem eenmaal te pakken hebben, trekken ze zijn veren uit en blijft alleen de kale romp over.

Een somber vooruitzicht voor Curaçao, dat volgens Capricorne langzaam afglijdt naar een chaotische situatie: "Er voltrekt zich een grote ramp over Curaçao. Het eiland groeit, maar politici en beleidsmakers op Curaçao houden totaal geen rekening met de problemen van de groei. Er wordt maar raak gebouwd. Het beleid is niet gericht op het sparen van de schoonheid van het eiland".

WINDMOLENPARK

"Kijk nou naar het windmolenpark op de Vlakte van Hato", zegt hij, en windt zich zichtbaar op. "Dat is toch een ongekende vorm van milieuvervuiling? Op de tv krijg je een spotje te zien, waarin ons verteld wordt dat we geen papier op straat mogen gooien en twee dagen later tekent de gedeputeerde een verdrag waarin hij officieel vergunning geeft om een uniek stuk landschap van het eiland kapot te maken. Het is toch onbegrijpelijk dat een regering zo'n beslissing kan nemen".

Ook in deze kwestie heeft Capricorne recht van spreken. Hij kent de Vlakte van Hato door en door. Toen hij bij de planologische dienst werkte, heeft hij onderzoek gedaan naar de geologische structuur van dit stukje Curaçao. Er komt daar klei voor, waarvan de oorsprong nog steeds onbekend is. "En dat gaan we nu kapot maken. Het is een schandaal, een misdaad tegen de natuur. Ik kan alleen maar hopen dat het plan op de een of andere manier teruggedraaid kan worden. Er is immers op ondemocratische wijze een besluit genomen".

Capricorne doelt hierbij op het feit dat noch de volksvertegenwoordiging noch maatschappelijke groeperingen hun mening kenbaar hebben kunnen maken. Zij werden pas 'geraadpleegd' toen de beslissing al was genomen.

Hij maakt zich ook zorgen om het effect dat het windmolenpark heeft op de flora en de fauna van de noordkust. Moeiteloos somt hij de namen op van de dieren die op de Vlakte van Hato hun territorium hebben. "Weet je wel dat we twaalf soorten hagedissen hebben, waarvan er zes endemisch zijn op Curaçao? En al die soorten krekels, kevers en vlinders, die we hebben", vertelt hij op enthousiaste toon. Talloze dieren heeft hij reeds getekend of geschilderd. De vlinders zijn nu aan de beurt om door hem vereeuwigd te worden.

■ "De tijd dringt" is de titel van dit schilderij uit de serie "Een bron van vreugde". (foto: F.A. de Graaff)

ZEESCHILDPAD

"Je moet de details van de natuur kennen: waarom komen bepaalde dieren ergens voor? Dan komt ook vanzelf de liefde voor de natuur. Maar veel Curaçaoënaars zijn niet opgegroeid met die liefde voor de natuur. Met alle gevolgen van dien", zegt Capricorne en wijst op de zeeschildpad. "Door het aanbrengen van zandstranden wordt hun leg verstoord".

Dat is niet het enige bezwaar dat hij tegen de kunstmatige zandstranden heeft. Hij is voorstander van het behoud van de oorspronkelijke vorm van de baaien. "Dat is nou net de charme van Curaçao. Als de toeristen dan zo graag zand willen, kunnen we toch ook een deel van de baai opvullen met zand? Vlak aan zee sluit je dat af met een natuursteen muurtje. Je vangt dan twee vliegen in een klap: je volgt de natuurlijke kustlijn en het zand kan niet het water in spoelen".

Juist dat laatste is funest voor de onderwaterbegroeiing. Onderzoek heeft uitgewezen dat het zand neerslaat op de koralen en deze vernietigt. Bovendien lost het zand in water op, waardoor het troebel wordt.

Capricorne meent dat de kennis van wetenschappers op Curaçao niet geaccepteerd en niet serieus genomen wordt. "Daardoor worden er ernstige fouten gemaakt en de consequenties zijn desastreus. Eenmaal vernietigde natuur is voorgoed verloren", verzucht hij.

Grote stukken van de kalkrotsen zijn al weg, omdat er wegen naar hotels aangelegd moesten worden. "We hebben zo'n mooie kustlijn; die moeten we behouden. Maar nee, Curaçao blaast haar eigen rotsen op om er hotels te kunnen bouwen". Capricorne had liever gezien dat de kust intact gelaten was. Hotels dienen in zijn visie aan de periferie van de stad geconcentreerd te worden. "Met het opblazen van de rotsen blaas je immers ook de flora en de fauna op. Je vernietigt je eigen toerisme".

KANKERGEZWEL

Hij wil geenszins gezien worden als iemand die de ontwikkeling van Curaçao remt. Integendeel. Maar hij is er rotsvast van overtuigd dat noch de toerist noch de ontwikkelaar baat hebben bij de huidige 'ongecontroleerde groei' van het eiland. Hij vergelijkt de groei van het eiland met een ongeneeslijk kankergezwel. Vreemde uitwassen grijpen alle kanten uit en vernietigen alles wat ze op hun weg vinden.

"Bij de bouw van nieuwe woonwijken moeten we juist van een cirkel uitgaan. Het centrum van Curaçao met zijn lege plekken hier en daar is zo'n cirkel. Die open plekken vragen erom ingevuld te worden. De infrastructuur ligt er al. Dat is beter dan de uitbreiding op Tera Kòrá, waar de aanleg van straten en leidingen veel geld heeft gekost. Die wijk hangt nu zo'n beetje aan Willemstad en vervuilt het landschap van midden-Curaçao".

Capricorne geeft onmiddellijk toe dat het opvullen van de lege plekken 'wellicht ietsje meer geld' gaat kosten. "Het vergt een hele bijzondere architectuur. En ja, vroeg of laat zullen we toch verticaal moeten gaan bouwen. Daar komen we niet onderuit. Het eiland is nu eenmaal niet groter dan 444 vierkante kilometer".

FLATS

Het bouwen van flats *in* de stad prefereert hij verre boven het aantasten van natuurgebieden. Bovendien, zo stelt hij, wordt de grond duurder, waardoor een sociaal conflict dreigt. "De gewone man vindt geen woning, er is geen werk en hij wordt gedwongen grote afstanden af te leggen voor zijn recreatie. Want de stranden worden steeds exclusiever. Als ze al in de buurt zijn, moet er flink voor betaald worden. Bovendien worden de inkomensverschillen steeds groter. Allemaal te wijten aan beleidsfouten van de regering".

Dat er nog geen conflict is ontstaan, is volgens Capricorne uitsluitend te danken aan de vluchtmogelijkheid naar Nederland die nog bestaat. "Maar ach, het is allemaal zo bekend. De politici moeten de stukken eens lezen en creatief gaan denken".

Creatief vooral waar het de ruimtelijke ordening betreft. Het wachten is op een wettelijke regeling (het Eilandelijk Ontwikkelingsplan). Zolang die er niet is, is volgens Capricorne de uiterste zorgvuldigheid vereist bij het verstrekken van vergunningen. "De plannen die ingediend worden, moeten heel goed bestudeerd worden. Alleen zo kun je voorkomen dat er gebouwd wordt in gebieden die straks een geheel andere bestemming krijgen. Iets wat nu op grote schaal gebeurt".

"Of je krijgt van die monsterachtige architectuur die helemaal niet in de omgeving past, zoals op Saliña. Ik wist niet wat ik zag toen ik daar langs kwam, het lijken wel pakhuizen.". Hij vreest dat we op Curaçao betonwoestijnen gaan krijgen in de plaats van het mooie groen dat hij uit zijn jeugd kent.

Ook voor de architectuur van het Sonesta-hotel heeft hij geen goed woord over. Te zwaar en te log. Liever had hij verscheidene kleine eenheden aan de kust gezien, aangepast aan de zee, ook in kleur.

VUILE BORDEN

"Denk nou eens aan de toerist; en aan de mensen die hier wonen. Waarom kan het eiland niet zodanig ingericht worden dat het aangenaam voor het oog is? Telkens wanneer ik op Hato aankom, schrik ik weer. Onafgebouwde huizen, verkrotting, het vuil, de rommel en het totaal ongecontroleerde bouwen. Alsof je iemand te eten uitnodigt en de maaltijd op vuile borden opdient; met vuil bestek ernaast. Ik raak er gedeprimeerd van".

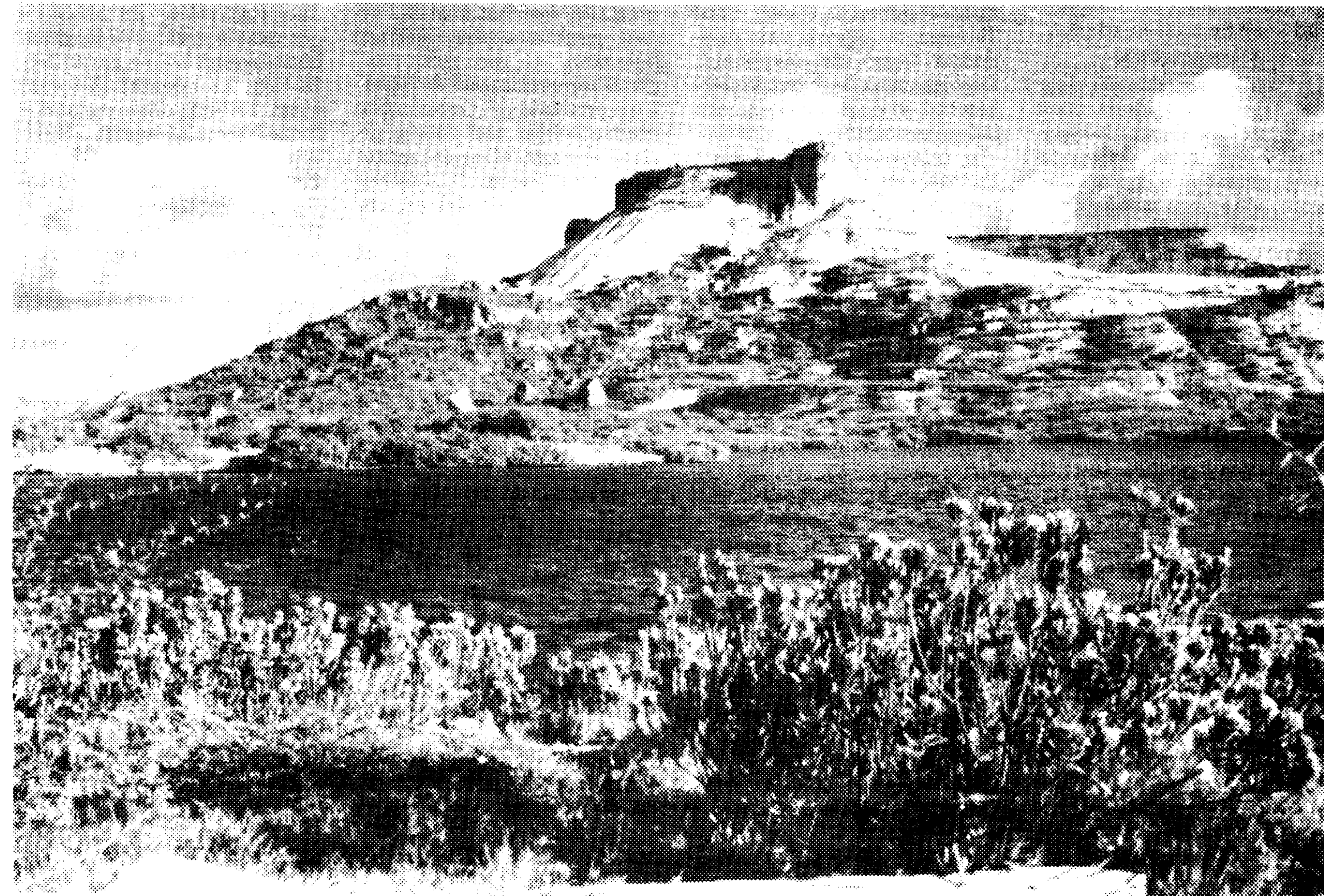
Gevraagd naar zijn ideeën over bouwen op Curaçao spuit hij los. Hij wil op een milieuvriendelijke manier bouwen, meer rekening houden met de wind, dikkere muren en kleinere ramen waardoor veel minder *airco's* nodig zijn. Uiteraard begint hij met het invullingsproject: het opvullen van de gapende gaten in de binnenstad. Daarnaast wil hij de mensen voorbereiden op het wonen in een wijk, voorbereiden ook op het wonen in flats.

Krotten moeten opgeruimd of gerenoveerd. "Ook zoiets", zegt hij smalend, "waarover al jaren gepraat wordt zonder dat er iets gebeurt". Het enige wat er volgens hem gebeurt is dat de rijken de oude krotten opkopen, ze opknappen en in dure hotels omtoveren, die ze vervolgens voor veel geld van de hand doen. "Zo stijgen de prijzen met alle sociale ellende die daar onherroepelijk het gevolg van is. Allemaal een gevolg van slecht, of eigenlijk van het ontbreken van beleid".

Dempen is op zijn ideale Curaçao uit den boze. "Kijk nou naar die deprimerende kaalslag op Saliña. Dat is toch onbegrijpelijk. Daar is gewoon een stuk schoonheid weggehaald". Nee, Capricorne wenst juist wijken met groene bufferzones. Om bestaande bomen heen bouwen en nieuw groen aanleggen.

Met weemoed denkt hij aan het Curaçao uit zijn jeugd. Hij verwijt de bestuurders gebrek aan visie. "Ze hebben geen oog voor de schoonheid van het eiland en het beleid is er niet op gericht de natuur te sparen".

Het ergste vindt hij nog dat de politici kritiek als een *persoonlijke* aanval zien. Ze zijn geneigd tot het uitoefenen van represaillemaatregelen, dat heeft Capricorne aan den lijve ervaren. Dat weerhoudt hem er niet van om zijn mond open te doen. "Ik houd nu eenmaal van mijn eiland".

Ontluikend toerisme vormt gevaar voor de rust

Jonge Cubanen zijn het wachten op betere tijden onderhand beu

= door ANP-redacteur Willem Vissers =

HAVANA - Met Cuba gaat het als met de auto's in de straten van Havana. De Amerikaanse sleeën uit pakweg 1946 tuffen voort met dertig kilometer per uur en blijven steeds vaker staan. De trotse eigenaren toveren dan wat onder de motorkap en rijden grijnzend verder. Hoe lang nog? Freddy is 23 jaar en van Afrikaanse afkomst. Hij heeft een reggae-kapsel en kreeg van een Britse toerist een bandje muziek van UB40. Met moeder en zus bewoont hij een kamer in een oude, vervallen buitenwijk van Havana. Freddy wil zijn livreta laten zien, het bonnenboekje waarmee Cubanen sinds jaar en dag winkelen. Hij zegt dat de magen van de familie tegenwoordig geregeld knorren. Melk is niet meer te krijgen, tenzij je jonger bent dan zes jaar. Vlees heeft het gezinnetje al maanden niet geproefd. Zelfs het rantsoen rijst is kleiner dan voorheen. Bovendien, zegt Freddy, is vorige week ingebroken in het verdeelcentrum van voedsel. De vrije markt, waar het volk terecht kon als het boekje was gestempeld, bestaat niet meer of heeft plaats gemaakt voor de zwarte markt.

Freddy zou zijn stem willen verheffen, maar durft niet goed. Als duizenden Cubanen. Want de repressie is verstikkend. Als Freddy twee westerlingen oud-Havana wil laten zien, moet hij mee naar het bureau. Angstig laat hij zijn identiteitskaart zien. Hij mag niet optrekken met Europeanen, krijgt hij nog eens ingeprent.

Cuba beleeft de ernstigste economische crisis sinds de machtsovername van Fidel Castro in 1959. De Verenigde Staten boycotten het communistisch geregeerde eiland onder Florida, de steun van voormalige vriend de Sovjetunie is verdwenen sinds dat land uiteenviel in tal van republieken. Cubanen kampen met gebrek aan voedsel, kleding, brandstoffen.

De Cubaan in de straat neemt de (Chinese) fiets, in sommige wijken wordt de stroom op bepaalde uren uitgeschakeld, toeristen in hotels moeten soms 23 verdiepingen traplopen als de electriciteit tijdelijk is verdwenen. Op het platteland gaat het slechter dan ooit met de oogst van suiker, Cuba's belangrijkste gewas. De landbouwmachines hebben geen brandstof meer. De boeren spannen runderen voor de ploegen, wat de vleesproduktie weer negatief beïnvloedt.

DIPLOMAAT

De Nederlandse ambassadeur Willem Dolleman, sinds een half jaar gestationeerd in Havana, is de geboren diplomaat. Voor politieke uitspraken over de toekomst van Cuba verwijst hij naar het ministerie in Den Haag. "Je ontkomt niet aan bewondering als je ziet onder welke omstandigheden de Cubanen het hoofd boven water houden. Andere volkeren zouden dat niet kunnen. Cubanen hebben incasseringsvermogen, humor. Ze blijven vriendelijk".

Dolleman vertelt over de verworvenheden van de revolutie. De medische zorg, het onderwijs, de biotechnologie, de instituten met hun duizenden afgestudeerde onderzoekers. "Hoewel zij natuurlijk een belasting vormen voor een derde wereld-land".

Tweede ambassade secretaris Hans Keijser, belast met handel, is veel openhartiger. Hij verwacht een spoedige omwenteling, eventueel binnen het huidige regime, en is blijkbaar niet de enige. In een gemiddeld jaar melden zich tien Nederlandse bedrijven op de ambassade die zaken willen doen met Cuba. In de eerste zes maanden van dit jaar waren dat er al dertig. "Dat zijn firma's die verwachten dat de situatie komend jaar anders is, dat de vrije markt haar intrede doet. Ze willen er op tijd bij zijn." Tijdens een recent in Buenos Aires gehouden bijeenkomst van Nederlandse handelsafgevaardigden bleek dat Cuba van de kleine(re) Latijnsamerikaanse landen als aantrekkelijkste partner wordt gezien. Nederland kan profiteren van de Amerikaanse boycot, is de stille gedachte. "Cuba is een rijk land geweest en kan dat weer worden", zegt Keijser. "Als je een wendelstok in de grond steekt, zit er morgen een blaadje aan. De Cubanen moeten naar de vrije markt toe, want het is bewezen dat dit systeem niet werkt. De research is uitstekend, maar het management slecht. Van marketing hebben ze hier nog nooit gehoord. Eerst maken ze een produkt en dan proberen ze het aan de hele wereld kwijt te raken".

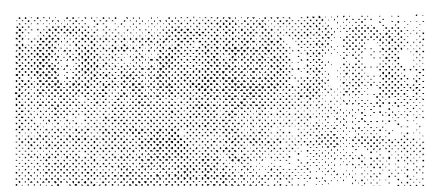
WERKLOOSHEID

Keijser haalt de belabberde situatie van het moment aan. Hij vertelt het treurige verhaal van zijn tuinman die naar hem toekwam met de mededeling dat zijn dochtertje was overleden. Er waren geen medicijnen. Keijser spreekt van de immense werkloosheid, alleen in april werden 48.000 ambtenaren ontslagen. Hij verwacht dat de bevolking na juli, als de oogst voorbij is, honger gaat lijden. "Dan ontstaat een gevaarlijke situatie. Als de mensen de straat opgaan, is een bloedbad niet onmogelijk." Castro kondigde deze week grondswetswijzigingen aan die buitenlandse investeerders moeten lokken, maar lijkt niet bereid het regime rigoureus te veranderen. Verder hoopt hij dat het toerisme het land uit de malaise trekt. Vorig jaar brachten vakantiegangers 250 miljoen dollar in de staatskas. Cuba heeft prachtig weer, stranden en koraalriffen in de aanbieding. De badplaats Varadero moet vanaf 1994 jaarlijks een miljoen zonaanbidders herbergen. Het cynische is dat het ontluikende toerisme gevaarlijk is voor de rust in het land. Duizenden Cubanen, vooral jongeren, zijn gek op de luxe spullen van de 'rijken' en vragen zich af waarom tal van voorzieningen worden geschapen voor toeristen en niet voor hen. Op het einde van de Malecon-boulevard in Havana schreeuwen honderden meisjes naar voorbij scheurende toeristentaxi's, in de hoop op een lift naar dollar-discopaleis Marina Hemingway. Zij mogen alleen naar binnen onder begeleiding van een dollarbezitter, een toerist dus.

JEUGD

Charly, een student rechten, ergert zich. Op de betonnen rand langs de Malecon, waar verliefden elkaar omhelzen vanwege gebrek aan privacy thuis, hoort hij de dreun van de bas in een danshal. Alleen toegankelijk voor partij-kinderen. Een toerist mag ook wel binnen, als hij maar betaalt. "Ik wil ook plezier op mijn vrije avond". De nacht gaat in met de aanschaf van een fles rum in de dollarwinkel.

De onvrede van de jeugd vertaalt zich in toegenomen criminaliteit. Castro pocht op het feit dat de socialistische heilstaat veilig is. In het verleden was dat zo. Niemand had wat. Ten opzichte van bij voorbeeld de grote steden in Brazilië is de veiligheid nog altijd groot, maar de toeristen zijn steeds vaker doelwit van rovers, die fikse straffen riskeren als ze worden gepakt. Het oude centrum, met de kathedraal en de kroeg waarin Ernest Hemingway zich pleegde te bezatten aan de daiquiri's als trekpleisters, is gevaarlijker naarmate het donkerder wordt.

De jeugd zoekt 's avonds vertier op de Malecon de kade langs de haven van Havana, w[aar] geliefden elkaar innig omhelzen en vrijgezellen met een flesje rum en oeverloze gesprekken o[ver] hoe het is en hoe het zou kunnen zijn de tijd verdrijven.

Onderzoek i.v.m. criminaliteit wijst uit:

Onveiligheid in Nederland nie[t] alleen te wijten aan allochtone[n]

UTRECHT - De bewering dat de onveiligheid in Nederland alleen, in hoofdzaak, of zelfs voor een groot deel voor rekening komt voor etnische minderheden is apert onjuist.

Er kunnen echter wel ernstige criminaliteits- problemen ontstaan bij jongens uit bepaalde etnische groepen in de grote steden. Maar zelfs als dat het geval is, blijft het aandeel van de etnische minderheden in de hele bevolking zo klein dat een toegenomen onveiligheid onmogelijk door de etnische groepen veroorzaakt is.

Dat stelde onderzoeker dr. W. De Haan onlangs in Amsterdam op een symposium van Binnenlandse Zaken over feiten en onjuistheden rond de criminaliteit van allochtone jongeren. Cijfers over de omvang van allochtone criminaliteit zijn er niet. Er is veel onderzoek naar gedaan, maar de uitkomsten wijzen niet in een bepaalde richting. Zo kan er zowel sprake zijn van overschatting als onderschatting van het probleem. En "zowel in het publieke debat als in de wetenschap wordt een reeks van redeneer- en interpretatie fouten gemaakt die elke stellige bewering op drijfzand doet rusten", aldus De Haan.

Beroving op straat ligt in Nederland onder het Europese gemiddelde en Nederland is een van de minst geweldadige landen in de westerse wereld. Toch wordt allochtone criminaliteit "voortdurend als breekijzer gebruikt om integratie af te dwingen", zo stelde De Haan.

De Utrechtse onderzoeker is geen voorstander van registratie om meer cijfers boven water te krijgen, alweer vanwege de kans op interpretatiefouten, maar ook omdat registratie geen argument mag zijn voor het voeren van een rechtvaardig sociaal beleid.

Dr. Timmerman van de Rijksuniversiteit Groningen pleitte echter wel voor registratie naar etnische afkomst door justitiële instanties. Hij vertelde dat allochtonen vaker een onvoorwaardelijke celstraf krijgen, wat hun terugkeer in de maatschappij meer bemoeilijkt dan die van autochtonen. Alternatieve maar effectieve straffen zijn voor hen daarom van extra groot belang, aldus Timmerman.

Politiecijfers wijzen op een daling van de criminaliteit in Amsterdam, vertelde burgemeester Van Thijn. "Maar het gevoel van onveiligheid blijft. En die gevoelens zijn het hoogst in die buurten waar de criminaliteits- cijfers het laagst zijn." Van Thijn zag vooral voor de politie, met het bijbehorende groot gezag, een belangrijke rol bij de sociale reïntegratie van buurten in de stad.

Uit Haags onderzoek blijkt dat twee jaar geleden iets meer dan de helft van de jongeren met politie contacten van Nederlandse komaf is, tegen 18 procent die Marokkaan is en 15 procent Surinamer. Landelijke cijfers wijzen uit dat in verhouding meer Turkse en Marokkaanse jongeren in aanraking met justitie komen dan Nederlandse, maar dat dit cijfer lijkt te dalen. Ook blijkt dat zaken tegen jonge Turken en Marokkanen minder vaak worden geseponeerd dan zaken tegen Nederlanders.

NIEUWKOMERS

Jaarlijks komen er tegen de 40.000 nieuwkomers in Nederland in het kader van gezinshereniging of -vorming. Drs. P. Meijer van de directie vluchtelingen, minderheden en asielzoekers van WVC stelde dat er voor hen wel wat is verbeterd, maar dat er nog steeds geen dekkend netwerk van opvang- voorzieningen op gemeentelijk en regionaal niveau is. Met slechte maatschappelijke startkansen als gevolg. Achterblijvende schoolprestaties, lagere eindniveaus in het onderwijs en zelfs uitval zijn hier de grote problemen.

De jeugdbescherming krijgt steeds meer te maken met allochtone jeugdigen, stelde onderzoeker dr. P. Van der Laan van het ministerie van Justitie, maar in absolute zin gaat het volgens hem om betrekkelijk kleine aantallen. In 1989 stonden er in totaal ruim 11.500 jongeren onder toezicht, onder wie 700 Surinamers, 525 Marokkanen, 230 Turken en 153 Antillianen. Wel worden allochtone jongeren onder toezicht vaker geplaatst in een tehuis dan in een pleeggezin.

Ook bij alternatieve straffen zijn allochtonen ondervertegenwoordigd: In 1984 en 1985 had slechts 17 procent van de alternatieve straffen betrekking op etnische minderheden. Van der Laan: "Vanuit kringen van de rechterlijke macht is inderdaad gesteld dat alternati[eve] straffen slecht passen in [het] beeld dat bij voorbeeld Ma[rok]kanen hebben van straf. A[lter]natieve sanctie zou te '[soft]' zijn". Onderzoek daarn[aar] levert echter geen conc[rete] aanwijzingen in die richt[ing] op. Hij toonde zich een v[oor]stander van alternatieve st[ra]ffen en benadrukte [dat] zoiets 'niet soft' is.

De eerste resultaten [van] een studie van binnenla[ndse] zaken laten zien dat [een] groot deel van de allo[ch]tonen spreekt van een [ver]slechterd maatschappelijk [kli]maat in Nederland. [...] migrant voelt zich veel m[...] en veel vaker slachtoffe[r]. Ruim de helft van de on[der]vraagden in amsterdam [en] Rotterdam zei dat zij [het] afgelopen jaar zijn gec[on]fronteerd met discrimin[atie] door Nederlanders.

Het preventiebeleid van Bi[n]nenlandse Zaken is voo[ral] gericht op jongens. Maar [er] is specifiek beleid v[oor] meisjes nodig, zei drs. Van den Bergh van het mi[nis]terie.

OPVANG

Directeur M. Rabbae v[an] het Nederlands centrum [bui]tenlanders ziet het acc[ent] liggen op de opvang van nie[uw]komers, maar ook op [de] opvang binnen de ei[gen] gemeenschap. In Utrecht [zijn] de Marokkaanse, de Tur[kse] en de Surinaamse gem[een]schap bezig om ieder [een] eigen opvangstructuur [te] starten. Tussen dergel[ijke] structuren en de politie m[oet] een alarmsysteem komen [dat] de onrust en het onvei[lig]heids- gevoel rond (bom-)[aan]slagen moet proberen te v[oor]komen, aldus Rabbae.

De Amsterdamse wethou[der] Wildekamp (Sociale vern[ieu]wing) presenteerde een pl[an]-van-aanpak dat volgend j[aar] van start gaat in Amster[dam-]west. Van de groep jonge[ren] die hier woont, is onge[veer] drie kwart van Marokkaa[nse] komaf. Eenderde van [de] jongeren in Amsterd[am-]west heeft ernstige [pro]blemen, vooral onder [de] Marokkanen. Twee te[ams] gaan zich richten op indi[vi]duele benadering, deels [ont]leend aan het straatjun[k]project. Doel is jongeren te[rug] te krijgen naar werk, op[lei]ding of school. Als alles g[oed] gaat, betekent dat [een] nieuwe toekomst voor dr[ie]honderd jongeren, denkt Wi[l]dekamp.

FRANÇOIS MITTERRAND
...geen excuses...

Franse Joden verontwaardigd

Mitterand weigert excuses voor misdaden Vichy-regime

PARIJS - De roep om een officiële verontschuldiging van de Franse regering voor de jodenvervolging tijdens het Vichy-regime tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt steeds luider. De druk op president François Mitterrand werd onlangs verder opgevoerd, toen hij bij een kranslegging en bijeenkomst van joden in Parijs door een deel van de enkele duizenden aanwezigen werd uitgefloten.

Intellectuelen en joden hebben woedend gereageerd op de weigering van Mitterrand om uit naam van de Franse staat zijn excuses aan te bieden voor de rol die het Vichy-bewind heeft gespeeld in de deportatie van 75.000 joden naar nazi vernietigings- kampen in het door Duitsland bezette Polen. Slechts 2.600 van hen overleefden de gaskamers en de verschrikkingen.

VERANTWOORDELIJKHEID

Critici menen dat de kranslegging op 16 juli bij het monument in het wielerstadion van Parijs, het *Velodrome d'hiver*, een uitstekende gelegenheid was geweest voor Mitterrand om officieel Frankrijks verantwoordelijkheid te erkennen. In het stadion waren precies 50 jaar eerder (16 en 17 juli) 13.000 joden, onder wie meer dan 4.000 kinderen, door de Franse politie bijeen gedreven om, na enkele dagen in mens onterende omstandigheden te zijn vastgehouden, aan de nazi's te worden overgedragen en met veewagons naar Auschwitz te worden gedeporteerd. Van hen keerden slechts enkele tientallen terug. "Het ziet ernaar uit dat zelfs een halve eeuw niet genoeg is voor officieel Frankrijk om zijn eigen geschiedenis recht in de ogen te kunnen kijken. Hoe durven we de slachtoffers te eren, terwijl we tegelijkertijd weigeren hun beulen aan te wijzen", schreef de krant *Liberation* in haar hoofdartikel.

Nazi-jager Serge Klarsfeld merkte op dat koning Juan Carlos van Spanje excuses heeft gemaakt voor het edict van 1492 waarbij de joden tijdens de Spaanse inquisitie werden verdreven. Hij wees er ook op dat ex-bondskanselier Willy Brandt zich op de plaats waar het joodse ghetto in Warschau stond op zijn knieën heeft verontschuldigd voor de nazi-misdaden.

ERKENNEN

"Dergelijke woorden zijn door een Franse president nooit uitgesproken. De vijfde republiek hoeft geen buitengewone ceremonie te organiseren, maar zou wel kunnen erkennen dat het Vichy-regime een regime van staats-anti-semitisme en buitensluiting was", aldus Klarsfeld.

Tijdens een toespraak op 14 juli, de Franse nationale dag, zei Mitterrand dat de republiek niet verantwoordelijk kan worden gehouden voor de daden van Vichy. "In 1940 was er een Franse staat, het Vichy-regime, maar dat was niet de republiek. We zouden deze Franse staat ter verantwoording kunnen roepen, daar ben ik het mee eens, natuurlijk. Maar de republiek mag niet ter verantwoording worden geroepen", aldus de president.

Critici antwoordden daarop dat het Vichy-regime wel volgde op de derde republiek en dat het steunde op veel ambtenaren en politiemensen die ook tijdens de derde republiek dienden. Het debat over deze kwestie laaide in april dit jaar op toen een rechtbank in Parijs het hoofd van de Franse militie tijdens de oorlog, Paul Touvier, vrijsprak van misdaden tegen de mensheid. De uitspraak leek het Vichy-bewind vrij te spreken van jodenvervolging.

In *Liberation* wees Robert Paxton, een Amerikaanse historicus gespecialiseerd in de geschiedenis van bezet Frankrijk, op het 'fenomeen van innerlijke verdringing' in Frankrijk wat betreft de joodse politiek van Vichy. Dit regime 'ging verder' dan wat door de Duitsers werd geëist. Die regering leverde aan de Duitsers joden die zich onder haar eigen jurisdictie bevonden, zo bracht Paxton in herinnering.

Mikvé Israël hielp bij oprichting van Honem Daliem

Joden op St. Eustatius hadden reeds in 1730 alle privileges

HET IS DIT jaar precies vijfhonderd jaar geleden dat de joden verdreven werden uit Spanje. Een bloeiende gemeenschap werd deels uitgemoord, sloeg op de vlucht of redde het vege lijf door zich te bekeren tot de rooms-katholieke kerk. Via Amsterdam of Brazilië kwam een deel van deze zogenaamde 'Sefardische' joden terecht op Curaçao. Minder bekend is evenwel de geschiedenis van de joodse gemeenschap op het veel kleinere Sint Eustatius. Maar: er zijn nog belangrijke getuigen. Ruïnes en kerkhoven spreken niet altijd evenveel tot de verbeelding. In staat van ontbinding verkerende stenen vertellen zelden een vrolijk of boeiend verhaal, of er hangt juist een commerciële sfeer van 'bezienswaardigheid' of een geladen aureool van 'monument' omheen. Hoe anders is dat met de resten van de ooit uit gehele Hollandse baksteentjes opgetrokken synagoge op het eiland Sint Eustatius en het door geiten begraasde joodse kerkhof. Nieuwsgierigheid bracht me er toe iets meer te willen weten......

=door Marius Bremmer=

Vandaag de dag wonen er zo'n zestienhonderd mensen op het eiland Sint Eustatius. Maar vroeger was het een eiland waar opgewonden handel werd gedreven. Er woonden toen bijna zes keer zoveel mensen. Daar kun je nu alleen de puinhopen nog van zien. Van overheidswege wordt er af en toe wat ondernomen om niet alle getuigen van het verleden over te geven aan de tand des tijds. In 1973 heeft een groepje joodse vrijwilligers van het Caribbean Mitsvah Corps zich ontfermd over de ruïnes van het joodse verleden, zodat die hun plaats bleven behouden tussen de andere resten van forten, pakhuizen, kaden en kerken.

Eindeloos veel schepen mét suiker, wapens, rum, munitie, tabak, slaven of zout verwisselden op 'Statia' van eigenaar. De handel was in handen van Zeeuwen, Hollanders, Fransen, Turken, Grieken, Engelsen en joden. De benedenstad, het handelsgebied werd wel Klein Amsterdam genoemd.

Een paar van bovengenoemde groepen hebben iets achtergelaten op Sint Eustatius: de Engelsen hun taal, de Nederlanders de nationaliteit en de fraaie ruïnes van forten en de Nederlands hervormde kerk. Maar ook de joden laten zich tot op vandaag in de sfeer van ruïnes dus niet onbetuigd.

1492

Precies vijfhonderd jaar geleden bereikte de Holocaust onder de grote joodse gemeenschap in Spanje met de val van Granada haar hoogtepunt. Wie niet afgeslacht werd, moest zich bekeren tot het rooms-katholicisme of had geen andere keus dan in de vlucht voor de inquisitie het vege lijf te redden. Vele honderdduizenden joden zochten hun heil op de kust van Noord-Afrika, in Turkije, Griekenland, zelfs in Georgië, maar ook in Brazilië of Amsterdam. Er kwamen zelfs groepjes terecht, zij het niet rechtstreeks, op het piep kleine Caribische eilandje Sint Eustatius. Ook op Curaçao vonden veel joden een toevlucht.

Deze trek naar het Caribische gebied had vooral te maken met de val van de Nederlandse kolonie in Brazilië, waar veel joden een toevlucht zochten vanwege vrijheid van godsdienst. Toen in 1654 de roomse Portugezen de protestantse kolonie heroverden, moesten de joden er wederom haastje-rep je vandoor. Velen kwamen weer in Amsterdam terecht, maar verlangden terug naar een warmer klimaat.

De Nederlandse bezittingen Curaçao en Sint Eustatius bruisten in die dagen van handel en de vaak Spaans-, Portugees- en Nederlandssprekende joden hadden door hun talenkennis een streepje voor in de handel. In 1660 ontmoette een zekere Abraham Israël Henriquez zijn geloofsgenoot David Seraiva op Sint Eustatius. Dat zijn de eerst bekende berichten van joden op het kleine eiland.

NIET HINDEREN

Veilig was het er evenwel niet. In 1709 kwam de Franse vlag op Sint Eustatius te wapperen. Het wordt niet toevallig geacht dat er onder de slachtoffers van de Fransen ook joodse kooplieden waren. In januari 1713 zijn het weer de Fransen die het eiland ten koste van slachtoffers op de Nederlandse veroveren: slechts drie dagen dit keer. Bij de brandschattingen werd zo'n schade aangericht, dat de negotie sterk neergaand was.

Het klimaat trok toch weer aan en in 1730 woonden er op een totaal van 520 blanken 21 joodse mensen, onder wie zes volwassen mannen en onvoldoende dus voor het houden van diensten. Vrij kort daarna moet hun aantal zijn blijven groeien. In 1730 diende de joodge gemeente te Amsterdam een verzoek in bij de Staten-Generaal om aan joodse immigranten op Sint Eustatius dezelfde vrijheden toe te kennen als aan christenen.

Dit verzoek werd gehonoreerd en de joodse burgers werden zelfs vrijgesteld van burgerwacht op de sabbat. Ook kregen de Statiaanse joden stemrecht voor de verkiezing van leden van de Raad; dit voorrecht hadden de joden op Curaçao in die dagen niet.

Gesteld kan worden dat de joodse gemeente op het eiland in 1737 werd gesticht. Als naam koos men 'Honen Daliem', wat betekent 'wie barmhartigheid bewijst aan de armen'. In dat jaar vroeg men aan de Nederlandse autoriteiten een vergunning tot de bouw van een synagoge. In 1738 kwam daarvoor de toestemming af, mits: 'de godsdienstoefeningen van de joden die van de christenen niet zouden hinderen'.

Op het rustieke maar toen welvarende St.Eustatius genoten de joden in de achttiende eeuw van privileges die zelfs de Curaçaose joden in die tijd nog niet hadden. Beneden: de ruïne van de synagoge indertijd gebouwd met steun van de gemeente Mikvé Israel.

OVERBLIJFSELEN

De gele bakstenen voor de bouw van het bedehuis werden als ballast meegenomen in de ruimen van uit Holland komende lege zeilschepen. Het gebouw werd 12,75 bij 8.50 meter, de muren werden ongeveer zeven meter hoog en — om de warmte buiten te houden — meer dan een halve meter dik. De bouw was zo degelijk, dat de huidige ruïne er nog trots bij staat. De vloer en het dak zijn verdwenen, maar aan een trap is nog zichtbaar dat er een galerij voor de dames was.

Inderdaad ligt het gebouw een paar blokjes lopen van de andere bedehuizen, aan het nog steeds zo hetende Synagoge Pad, een beetje achteraf, ook achter andere bebouwing. Van die andere bebouwing resten nog slechts de fundamenten, zodat de synagoge nu opvallender in het straatbeeld aanwezig is.

Erg rijk moet de gemeente Honen Daliem niet geweest zijn. Voor de bouw van de synagoge werd namelijk gecollecteerd in de joodse gemeente Mikvé Israël op Curaçao. Ook later nog klopten de Statiaanse joden aan bij hun rijksgenoten negenhonderd kilometer verderop. Toen een orkaan in 1772 grote schade had aangericht aan het gebouw, kwam er ook aanzienlijke steun van de gemeente Shearith Israël in New York.

Behalve een niet zo grote welstand en de gesel der orkanen was er onderling ook nogal eens onenigheid. Anders dan op Curacao waren er op Statia ook nogal wat Asjkenazische joden, joden die niet afkomstig waren van het Iberisch schiereiland maar uit Midden- en Oost-Europa. Soms liepen de conflicten tussen beide groepen zo hoog op, dat de kerkvoogden of parnassiem de wereldlijke overheid te hulp riepen. In 1760 benoemde commandeur De Windt een commissie uit beide groepen om een reglement of 'hascanoth' op te stellen.

Het is even zoeken en vragen, maar dat wordt beloond bij de aanblik van de vroegere joodse begraafplaats. Aan de rand van Oranjestad, achter een paar huisjes. In het toegangshek kan men de Davidster en de twee stenen tafelen herkennen. In de ommuurde, uit 1739 stammende begraafplaats, ken men enkele rijk bewerkte zerken aantreffen. De Sefardische joden waren zeer kunstig in het vervaardigen van grafstenen, zoals in overweldigende aantallen ook te zien is op de begraafplaats Beth Haïm op Curaçao.

De oudste nog te vinden joodse steen op Statia is uit 1742, de jongste is gedateerd 1825. Namen als Samuel Hobeb en Rachel Pereira zijn nog te lezen, al zijn veel stenen zwaar beschadigd. Het gras tussen de grafstenen wordt — na de grote opknapbeurt van het kerkhof door het Caribbean Mitsva Corps — verder bijgehouden door een groepje geiten.

Op het nabij gelegen landgoed 'Prinses' troffen de vrijwilligers in 1973 ook een 'mikva' of ritueel bad, een belangrijke vondst. Het werd in de achttiende eeuw gebruikt door joodse vrouwen ter reiniging voorafgaande aan de huwelijkssluiting.

In 1781 (het eiland is 22 keer van vlag gewisseld) waren het weer de Engelsen die Sint Eustatius bezetten

De Engelse admiraal Rodney ging enorm tegen de joden tekeer. De joden moesten aantreden en werden zo hardhandig gefouilleerd op geld, dat de kleding scheurde en sommigen letsel opliepen. Van de 101 volwassen joden, die zich bij de Engelse bezetter meldden, werden er uiteindelijk dertig gedeporteerd naar het nabijgelegen eiland St. Kitts, zonder dat ze afscheid hadden kunnen nemen van hun gezinnen. Van de overige 71 joden werden de geconfisceerde bezittingen onder hun ogen verkocht.

Toch overleefde de gemeente Honen Daliem deze beproeving. In 1790 telde de gemeente nog 157 leden. Er was geen eigen rabbijn, wel een 'chazan' of voorganger, Jacob Robles. Robles heeft nooit een opvolger gehad.

In 1795 startte een periode van economisch verval voor Sint Eustatius. Een zelfstandig geworden Verenigde Staten hadden geen doorvoerhaven meer nodig, de Westindische Compagnie (WIC) ging failliet en de Franse tijd brak voor de Nederlanden aan. De meeste kooplieden en daarbij ook de joodse, verlieten het eiland.

Velen vestigden zich op het naburige St. Thomas. De synagoge raakte in verval.

In 1818 waren er nog slechts vijf joden op het eiland. De laatste van deze, ene Anna Vieira de Molina, een weduwe uit Suriname, stierf in 1846.

AIDS-test

IEMAND DIE als uitslag van de aids-test te horen krijgt dat hij/zij 'seropositief' is, zal dat meestal als een doodvonnis op termijn beschouwen. Maar volgens een vooraanstaand viroloog, Peter Duesberg, is dat helemaal niet nodig. Seroposiviteit, besmetting met hiv dus, houdt volgens hem geen oorzakelijk verband met aids. hiv is maar een onschuldig virusje, zegt hij.

Duesberg van de Universiteit van Californië in Berkeley, komt met een alternatief als oorzaak van aids. Hij wijst erop dat sinds het eind van de jaren zestig zowel de aidsziekten als de consumptie van psycho-actieve drugs sterk zijn toegenomen. intensief gebruik van drugs — als alcohol, cocaïne en heroïne — is schadelijk voor het immuunsysteem.

Het sisico van langdurig gebruik van drugs en grote hoeveelheden antibiotica, vaak in combinatie met ondervoeding, is een complete ineenstorting van de immunologische afweer, met aids-ziekten als resultaat. Genoemde risico's behoren tot de levensgeschiedenis van heel veel hetero- en homoseksuele aids-patiënten. Deze visie wordt de risico-hypothese genoemd.

Het antwoord op de vraag of de hiv- dan wel de risico-hypothese de juiste is, is natuurlijk van groot belang. Immers dat antwoord bepaalt of men zich gaat toeleggen op de bestrijding van hiv-infecties, zoals nu op grote schaal geprobeerd wordt, of dat men zich richt op campagnes tegen een riskante stijl van leven.

Mocht echter de risico-hypothese de juiste zijn, dan is de hiv-infectie onbelangrijk en kan men zelf een beslissende invloed op de eigen gezondheid hebben. De in 1991 in de Verenigde Staten oppgerichte 'Groep voor de wetenschappelijke herwaardering van de hiv/aids-hypothese wil bereiken dat er meer aandacht komt voor andere theorieën over de oorzaak van aids.

Het blijft vaak een moeilijke beslissing

AIDS-test wel of niet doen?

— door Mike Willemse —

DE AIDS-TEST: wel of niet doen? Vaak is het erg moeilijk om een keuze te maken of je je nu wel of niet laat testen. Wat is het je waard om het risico te lopen dat de uitslag 'seropositief' is? Seropositief betekent dat iemand met het aids-virus besmet is. De uitslag 'seropositief' kan angst, paniek en verwarring met zich meebrengen en iemands hele leven in één klap veranderen. Daarentegen mag je verwachten dat wanneer iemand weet dat hij of zij seropositief is, andere mensen niet besmet. Wel of niet testen. Met andere woordem het wel of niet weten, heeft negatieve maar zonder twijfel ook positieve kanten. Publieks- voorlichting blijft een goed instrument om aids in het algemeen te bestrijden. Een genuanceerd beeld van de voor- en nadelen van de aids-test hoort daar zeker bij.

De Engelse afkorting aids betekent in het Nederlands 'verworven immuun deficiëntie-syndroom'. aids wordt veroorzaakt door het aids-virus, ook wel hiv (humaan immunodeficiëntie virus) genoemd. Dit virus tast het afweersysteem van de mens aan. Dat aids een vreselijke ziekte is waar nog geen medicijn tegen gevonden is, weet haast iedereen. Voorlichting over en preventie van aids blijven echter hard nodig. De aandacht voor veilig vrij gedrag, condoom gebruik en risico's mag niet verslappen. Bij de algemene publieksvoorlichting hoort echter ook goede en betrouwbare informatie over de aids-test.

Met een bloedtest kan worden aangetoond of iemand met het aids-virus is besmet. In het laboratorium wordt onderzocht of er antistoffen tegen het aids-virus in het bloed zitten. Als dat het geval is, betekent dit dat de persoon besmet is en de kans loopt na verloop van tijd aids te krijgen. Antistoffen worden in het lichaam gevormd om virussen onschadelijk te maken. Het probleem bij aids is dat deze antistoffen het virus niet kunnen uitschakelen. 'aids-test' klopt eigenlijk niet. Er wordt namelijk geen aids aangetoond, maar of er al dan niet antistoffen tegen het aids-virus aanwezig zijn.

UITSLAG

Er zijn twee testuitslagen mogelijk: seronegatief en seropositief. Een 'seronegatieve' uitslag betekent dat géén antistoffen in het bloed zijn gevonden. De persoon is niet besmet, tenminste.... als er in de zes maanden voor de test geen nieuw besmettingsrisico is geweest. Als de uitslag negatief is, dan is dat natuurlijk een enorme opluchting.

Een 'seropositieve' uitslag betekent dat antistoffen zijn gevonden en dat iemand besmet is. De persoon draagt dus het aids-virus bij zich, kan anderen besmetten en loopt een grote kans te zijner tijd aids te krijgen. Als iemand te horen krijgt sreopositief te zijn, dan heeft dat ingrijpende gevolgen.

Het is daarom meestal moeilijk om een keuze te maken: wel of niet testen? Aanleidingen om te testen kunnen zijn:

- als je risisco hebt gelopen en daardoor erg ongerust bent;
- als je een nieuwe relatie wilt beginnen;
- als je kinderen wilt krijgen en denkt in het verleden risico te hebben gelopen. Het is mogelijk dat als een vrouw besmet is, zij de besmetting tijdens de de zwangerschap of tijdens de geboorte doorgeeft aan het kind.

Overwegingen om niet te testen kunnen zijn:

- van de uitslag 'seropositief' kun je behoorlijk in paniek raken; het verandert je hele leven;
- partner, familie, vrienden, collega's en werkgever kunnen moeite hebben met de uitslag als zij die te horen krijgen;
- de testuitslag kan het krijgen van bepaalde verzekeringen in de weg staan;
- bepaalde landen laten seropositieven of mensen met aids niet toe.

REACTIES

De uitslag 'seropositief' kan veel angst, verwarring, vragen en onzekerheden met zich meebrengen. Er kunnen verschillende reacties en emoties optreden: ontkenning (er moet een vergissing zijn gemaakt), woede (waarom moet mij dit overkomen), schuldgevoel (zou ik iemand anders hebben besmet?), spijt (had ik maar) en neerslachtigheid (wat heeft het verder nog voor zin?). Personen die seropositief zijn, kunnen alleen zelf beslissen of en wanneer zij dit aan anderen vertellen. Niet alleen de mensen die seropositief zijn, hebben er mee te maken. In de omgang met partner, vrienden, familie en collega's kan het een rol gaan spelen. Voordat de aids-test wordt gedaan, vindt er eerst een voorgesprek met de arts of sociaal verpleegkundige plaats. Daarin wordt gesproken over de aanleiding voor de test en worden de voor- en nadelen op een rijtje geplaatst. Als iemand besluit zich te laten testen. duurt het normaal gesproken maximaal drie weken voordat de uitslag bekend is. De uitslag zou in een nagesprek altijd persoonlijk meegedeeld moeten worden, dus niet via de telefoon. In bepaalde gevallen is anomiem testen mogelijk. Dat betekent dat op een buisje met bloed, dat voor de aids-test naar het laboratorium wordt gestuurd, alleen een code komt te staan.

TOEKOMST

De aids-test zegt alleen iets over het gelopen risico in het verleden, tot zes maanden voor de test. Het is géén bescherming voor nu of de toekomst. Iemand die seronegatief is, moet er voor zorgen, dat dit zo blijft. Of de testuitslag negatief of positief is, in beide gevallen, blijf veilig gedrag nodig.

= door Jeannette van Ditzhuijzen=

TUINIEREN IN DE TROPEN

Datura Candida houdt niet van veel zon en wind...

ER ZIJN van die planten die wil ik gewoon hebben. Ook al weet ik heel goed dat Curaçao niet bepaald voldoet aan de eisen die zij stellen, toch wil ik ze in de tuin hebben. Meestal moet ik na een paar maanden vechten tegen een onwillige plant de hopeloze strijd opgeven, maar soms, heel soms heb ik geluk, en doet een plant het hier.

Zo'n plant is de *Datura candida*, familie van de nachtschaden, waartoe ook de aardappel behoort. Het is een plant die in de Nederlandse tuinen flink opgang heeft gemaakt. Was zij een paar jaar geleden alleen bekend aan de kwekers van kuipplanten, tegenwoordig is het een plant die gewoon op de markt verkrijgbaar is.

Eigenlijk is het een forse struik (tot circa vier meter hoog) die - als het goed is - met behoorlijk spectaculaire bloemen getooid is. De Engelse naam *angel's trumpet* geeft al aan dat het trompetvormige bloemen zijn. Het gaat dan echter wel om trompetten van zo'n 25 centimeter lengte, die 'omgekeerd' als kerkklokken aan de takken hangen. Het mooiste - vind ik - is de witte vorm, de *candida*. Maar daarnaast bestaan er *Datura's* in lichtgeel, lichtroze en in een soort oranje tint.

Toen ik de *Datura* op enkele ons omringende eilanden in volle bloei en glorie had gezien, moest en zou ik haar ook hebben. Nou is de *Datura* vrij gemakkelijk te zaaien, dus dat leek geen probleem. Dat was het ook niet. De zaden kwamen goed op en voor ik het wist had ik flinke planten.

Toen begon pas de ellende. In mijn Jamaicaans boek stond de onaangename mededeling dat de *Datura* geen hogere temperaturen dan 27-28 graden tolereert. Kom daar op Curaçao eens om. Alsof het hier niet vrijwel voortdurend warmer dan 28 graden is. Tot overmaat van ramp wist het Amerikaanse boek (*Sunset New Western Garden Book*, dat de *Datura* nog als *Brugmansia* classificeert, een oudere benaming die je bijna nergens meer tegen komt) te melden dat de struik niet al te veel wind kan hebben.

Daar zat ik dan met een stuk of vijf planten op heet en winderig Curaçao. Bovendien sprak het *Sunset*-boek ook nog eens van 'ruim water tijdens de groei en de bloei'. Allemaal vereisten die hier nu 'eenmaal niet of gedurende een hele korte periode beschikbaar zijn. Het is natuurlijk ook niet voor niks dat ik op Curaçao nog nergens een *Datura* heb gezien. Dat ding hoort hier gewoon niet thuis. Op die andere eilanden had ik haar ook altijd in de bergen gezien, waar het 's nachts, maar ook overdag, nu eenmaal niet zo heet is als hier.

Ik sloeg dus maar aan het experimenteren. Een plant in een pot en de rest verspreid over de tuin. De 'potplant' staat tegen een muur, die de ergste wind tegenhoudt en krijgt alleen in de ochtenduren zon. Een andere plant stond behoorlijk in de wind en weer een ander geheel uit de wind, maar in de volle middagzon. Van de andere twee weet ik het al niet meer. Het moet een ongunstige standplaats zijn geweest, want ze hebben het al vrij gauw opgegeven.

De potplant deed en doet het het beste. De plant in de middagzon hing elke dag slap. Een scheut water hielp haar er wel weer bovenop, maar op den duur was dat toch een onhoudbare situatie. Toen ik dat zo een paar maanden en een regentijd had aangezien, heb ik haar uit de grond gehaald en in een pot gestopt. Dat was kennelijk een goed idee, want sindsdien doet ze het een stuk beter.

De derde, die in de wind stond, zag dat helemaal niet zitten en groeide dan ook amper. Te langen leste heb ik maar tot euthanasie besloten: ik kon het niet langer aanzien, en overplanten leek ook nauwelijks zinvol.

De twee potplanten uit de wind en met weinig zon doen het dus het beste. De plant die van meet af aan in een pot stond heeft al verscheidene malen gebloeid. Eigenlijk maakt de *Datura* na elke regenbui nieuwe knoppen. Een deel daarvan valt af, maar de rest ontwikkelt zich tot de grote trompetten, die 's avonds heerlijk geuren. Ook een typische plant dus om in de regentijd van te genieten, want dan is ze op haar best.

Haar wilde zusje trouwens ook. Vrijwel iedereen kent wel de *Datura metel*, beter bekend als *yerba stinki*. De grote witte trompetvormige bloemen staan rechtop en gaan pas 's avonds open. Na de bloei komen er grote ronde stekelige vruchten aan de plant, die circa 75 centimeter hoog worden.

De naam *yerba stinki* (stinkkruid) is geheel terecht: de plant geeft een onaangename, pindakaas- achtige lucht af. Maar zo vlak na de regentijd is het een prachtig gezicht als een leeg veldje plotseling vol met deze *Datura's* staat, waarvan de witte bloemen fel oplichten in de donkere nacht.

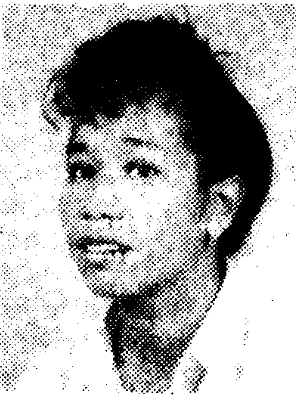
In je tuin zijn ze echter geen succes. Na de regen worden ze slordig en rommelig, ook als je ze water geeft.

De *Datura candida* is eigenlijk ook geen echt succes, maar het geeft wel veel bevrediging wanneer zo'n 'moeilijke' struik toch tot bloei komt in een omgeving waarin ze niet thuishoort.

DIEETTIPS

Buikpijn

= door Olivia Wong Loi Sing =

KINDEREN klagen vaak over buikpijn, terwijl er eigenlijk geen sprake behoeft te zijn van een ziekte in de buik. Maar kinderen wijzen bijvoorbeeld hun buik aan als plaats van de narigheid, terwijl ze in werkelijkheid een gripje of een kinderziekte hebben. Pas op de leeftijd van om en nabij de vijf jaar, zijn kinderen goed in staat de plaats van pijn nauwkeuriger aan te geven.

Bepaalde verschijnselen kunnen de hevigheid van de buikpijn aangeven: b.v. wanneer het kind ligt te rollen van de pijn of wanneer het heel stil ligt, omdat de kleinste beweging de pijn verergert. Het kind kan hierbij ook misselijk zijn, braken of verstopping of diarree hebben.

ALGEMENE TIPS;;

* Bij onschuldige buikpijn (wanneer het kind lusteloos of hangerig is, geen eetlust of een bleke kleur heeft en klaagt over pijn in de buik) is het voldoende het kind in bed te houden en veel te laten drinken. Het liefst om het uur een glas slappe thee met druivesuiker i.p.v. gewone suiker (geen melk!), verdunde ongezoete appelsap of andere juices afgewisseld met wat bouillon.
* Als het geen bijzondere vorm van buikpijn heeft, verminderen de klachten meestal na korte tijd.
* Wees matig met suiker, vermijd erg koud of warm eten of drinken. Vermijd ook erg zure, kruiderige, gebakken en gefrituurde spijzen. Vermijd verder kool, peulvruchten en rauwkost. Gebruik geroosterd wit brood met smeerkaas, jonge kaas of kindermeelpap van water en verdunde melk gemaakt.

Bij de warme maaltijd kan beter kip, vis of mager vlees worden gegeven. Als groente kan warmoes, bloemkool, spinazie of wortelljes worden gegeven.

* Gelukkig gaan de meeste buikklachten na enige tijd vanzelf over en is een licht verteerbare voeding meestal voldoende. Er zijn wel bepaalde verschijnselen waarbij u als ouder zich wel zorgen moet gaan maken. Dit kan zijn bij hevige buikpijn, waarbij het kind ligt te rollen of heel erg stil zit van de pijn, bij braken en diarree of bij bloed in het braaksel of de ontlasting.

Het is dan goed om de huisdokter hierover te raadplegen, het kan zijn dat het geen onschuldige buikpijn is.

Voor meer info omtrent deze rubriek: tel. 54530.

Kook mee met May

Koffiebrood

HIER ZIJN we dan weer na de vakantie met ditmaal een recept voor een heerlijk koffiebrood. Hiervoor heeft U nodig:

2 1/2 à 3 cups meel
1 eetlepel droge gist
1 cup melk
2 eetlepels suiker
3 eetlepels boter
1 1/2 theelepel zout
1/2 cup boter
3/4 cup suiker
1/4 cup bruine suiker
2 theelepels kaneel
3/4 cup gehakte noten

U voegt de gist toe aan 1 1/2 cup meel. Warm de melk op en los de boter, suiker en het zout erin op. Laat het mengsel afkoelen tot het lauw is. Voeg het daarna toe aan het meel en de gist en maak er onder toevoeging van meer meel een stevig deeg van. Op een met veel meel bestoven plank kneedt U vervolgens het deeg 3-5 minuten. Laat het in een beboterde schaal op een warme plaat rijzen tot het zich verdubbeld heeft (30 tot 45 minuten). Intussen smelt U de 1/2 cup boter, mengt de suiker, kaneel en noten en vet een platte vorm van 30 cm middellijn in. Pluk nu een stukje van het gerezen deeg af en maak er een rolletje van van ongeveer 15 centimeter. Dop dat rolletje in de gesmolten boter en rol het vervolgens door het suikermengsel. Leg het rolletje spiraalgewijs in het midden van de vorm. Maak nu rolletjes van de rest van het deeg en leg deze aansluitend aan het eerste rolletje dicht tegen elkaar aan in de vorm, tot U een grote spiraal gevormd heeft. Laat het koffiebrood rijzen tot het luchtig is (20 tot 30 minuten) en bak het vervolgens 25-30 minuten in een tot 350 graden F. voorverwarmde oven. Succes en eet smakelijk,

MAY

IMPRESSIES VAN EEN HUISARTS

Mai Lina en haar eigen recepten

= door Irene Braakman =

VANDAAG KOMT Mai Lina op het spreekuur. De laatste keer dat ze bij me was, en dat is al weer een hele tijd geleden, beloofde ze me de volgende keer iets te zullen vertellen over medicijnen van vroeger, recepten die de oude mensen gebruikten. In de tijd dat er nog niet zoveel dokters waren. En ook nog niet zoveel medicijnen. Ze weet er veel van af. Er waren mensen die kurioso werden genoemd. Zij beschikten over kennis hoe je allerlei middeltjes kon toebereiden en waarvoor je ze kon gebruiken.

Mai Lina was geen kurioso. Maar ze weet er veel van af. Ze heeft haar van haar moeder geleerd. Nog steeds bereidt ze haar drankjes en aftreksels en heeft ze haar recepten. Ze ziet er indrukwekkend uit. Ze is een statige, rijzige vrouwe, achter in de zeventig. Ze is niet meer zo vlot ter been. Haar knieën zijn oud en stijf. Ze heeft altijd een 'stòki' tussen haar handen, waarop ze knauwt. Ze heeft een omvangrijke gestalte. Haar kleding is stijlvol. De witte ouderwetse hoofddoek ontbreekt niet. Hij is op karakteristieke wijze gevouwen en achter het hoofd geknoopt. Er zijn zwarte bloemfiguren in geborduurd. Lensu heet zo'n hoofddoek. De stijf gesteven punten parmantig opzij.

OMGEKEERD

Mai Lina komt vandaag omdat ze pijn in haar reumatische knieën heeft. Ze willen niet meer. Haar eigen middeltjes bieden hier geen uitkomst. Terwijl ze het stokje van de ene mondhoek naar de andere schuift, zegt ze: pak een pen en papier. Ik zal je iets vertellen vandaag. De rollen zijn omgekeerd. Zij is de leraar, ik de leerling. Het verbaast me dat ze heeft onthouden wat ze me beloofd heeft. Het zijn vooral de ouderen die de kennis nog hebben over kruiden en aftreksels. Soms vertellen jongere patiënten me dat hun oma hun een recept heeft gegeven of een drankje heeft gebrouwen. Als ik wil weten wat erin zit, moeten ze me altijd het antwoord schuldig blijven. Dit is wat ze me vertelde.

"Als je verkouden bent en je hoest, en er is veel vastzittend slijm in je borst, dan moet je strop'i kalbas drinken. Je neemt het vlees van een rijpe kalebas, een stukje palu dushi en stukje sentebibu; samen met bruine suiker en water laat je het koken. Laat het afkoelen. Doe er nog een stukje uit het hart van de kalebas in en klaar is het drankje. Je moet er steeds kleine slokjes van nemen (een andere patiënt vertelde me dat hij er angostura indeed. Er bestaan allerlei varianten van deze drank). Yerba di holé, lamungras of yerba di seru helpen ook goed tegen verkoudheid en hoest. Je maakt een aftreksel van de blaadjes. Je wast je ermee en je moet steeds een klein slokje nemen. Je kunt ze apart gebruiken, maar ook samen. Thee van oregano getrokken helpt goed tegen hoest en verkoudheid".

GOED MAAR VIES

"Van yerba di boka di raton kun je ook een aftreksel maken dat bij verkoudheid goed helpt, maar 't ruikt vies. Als je te hoge bloeddruk hebt, neem je bij voorbeeld yerba di mamótika. Kook een handje vol blaadjes met een kopje water. Elke dag neem je een kopje. 't Smaakt wel bitter. Je moet het eigenlijk met suiker drinken, maar ik neem het altijd zonder suiker. Wayaká kan ook. Je neemt zeven blaadjes, kook 't met wat water en drinkt er een kopje van. Komkommersalade kan ook de bloeddruk verlagen. Je moet 't met schil en al met water in de blender doen. Water erop. Dat drink je. Maar niet meer dan drie dagen. Anders wordt de bloeddruk te laag. Ook uitgeperste limoen of knoflook helpen bij verhoogde bloeddruk. Als je geen eetlust hebt, maak je een aftreksel van yerba di sangura".

"Het slijm van de aloë helpt goed bij brandwonden. Ook bij gewone wonden helpt het trouwens goed" (van een andere patiënt hoorde ik jaren geleden een recept voor wondbehandeling. Zij deed een broodpapje op de wond, verband erom. Laat het een paar dagen zitten. Als je het verband weghaalt, is de wond helemaal schoon geworden. Weer een andere patiënt vertelde me dat een aftreksel van korona di la birgen, de passievruchtbloem, helpt om wonden te disinfecteren en te laten indrogen).

MAMPURITU

Terug naar Mai Lina. "Als je last van suikerziekte hebt, moet je een aftreksel maken van flaira. Elke dag neem je daar een slokje van. Voor buikpijn zijn veel verschillende middeltjes. 't Hangt ervan af wat voor soort buikpijn je hebt. Mampuritu en yerba di raton helpen als je veel gas in je buik hebt (daar hebben erg veel mensen last van). Een in de lengte doorgesneden tunablad is ook goed voor buikpijn. Dat moet je op je buik binden in een faha, een band. Je moet natuurlijk wel eerst de naalden er zorgvuldig afhalen".

"Yerba di holé is goed voor maagpijn. Flaira helpt ook bij buikpijn door blaas... steking. Als het bloed te... is, moet je een drankje v... een uitgeperste limoen... een uitgeperste knofl... drinken. Je kunt dan g... trombose krijgen. Kam... helft bij pijn". Vorige w... was ik bij een oudere d... die kamferblokjes in een b... om haar hals had gebon... Ze had pijn in haar og... "Als je darmen verstopt ... en je wilt een purgashi, ... moet je een stukje senteb... rauw opeten. Niet teve... want dan kun je e... krampen krijgen. "Aloë ... dus eigenlijk een middel ... voor veel klachten goed ... vraag ik. Mai Lina kn... "Ook bij koorts kun je ... gebruiken. Dan moet je ... bladeren afschillen en on... je voeten binden. Je kunt ... een hele aloëplant in h... ophangen. Dat desinfecte...

Doordat ik vaak le... banden heb, kom ik re... matig bij een bandenplak... die boven de deur een h... fijzer aan de muur heeft h... gen, samen met een uit... droogde aloëplant. Toen ... eens vroeg waar dat go... voor was, zei hij lachend ... kwade invloeden te weren.

ALOË

Aloë is dus overal goed vo... Ik herinner me dat ja... geleden onze kippen ine... van de ene dag op de and... hun kammen lieten hang... Het felle rood veranderde ... grijszwart. Treurig zag ... eruit. Er moest aloë in ... drinkwater, zei een desku... dige. Tot onze grote verra... sing gingen de kammen ... een paar dagen weer de lu... in, en kleurden ze we... prachtig bij.

Mai Lina is m... geworden. Ze gaat verzit... en zegt dat ze voor vand... genoeg verteld heeft. He... stokje verschuift weer na... de andere mondhoek. Ik kn... "Ik ben heel blij dat je ... zoveel hebt willen vertelle... zeg ik. Moeizaam staat ... met haar stijve knieën ... "Volgende keer vertel ... meer".

Zesenzeventig is ze. ... krijgt een recept voor ... pijnstiller mee en ik bed... haar voor haar wijze less...

Jongen doodgemarteld

EEN tienjarige jongen uit Alkmaar-Noord is dinsdag overleden na de door de vriend van zijn moeder langdurig en intensief lichamelijk en psychisch te zijn mishandeld. Dat heeft een woordvoerder van een Alkmaarse politie woensdag desgevraagd bevestigd. De 40-jarige moeder en haar 41-jarige vriend zijn ingesloten op verdenking van moord.

Volgens de politie mishandelde vooral de vriend het jongetje stelselmatig. Het kind was psychisch ontwricht geraakt door de echtscheiding van zijn ouders. De nieuwe vriend van de moeder had zich voorgenomen binnen korte tijd een eind te maken aan de uit die scheiding voortgekomen urine- en ontlasting problemen van het kind. Hij hanteerde daartoe volgens de politie keiharde "opvoedingsmethoden".

De jongen werd al een week lang onder meer geslagen, vastgebonden, gedrild en op stipte tijden naar het toilet gebracht. Th... het jongetje nog steeds g... controle over urine en ... lasting bleek te hebben, w... hij in de nacht van maand... op dinsdag urenlang staa... vastgebonden op de overl... in de woning van de vri... aan de Gaffelstraat. Daa... snoerde de man de touw... riemen en handdoe... steeds verder rond het ki... aan, waardoor het dinsd... ochtend bleek te zijn gestik... Volgens de woordvoerde... heeft zich in de woning ... drama voltrokken. De bu... van de man waren ... vakantie waardoor mog... geschreeuw niet is gehoor...

De biologische vader ... het kind had meermalen vo... de uit de hand lopende "opv... ding" gewaarschuwd. Het j... getje had kenbaar gema... liever bij zijn echte vader ... willen wonen, maar ... aan de moeder toegewe... Volgens de woordvoer... heeft ook zij met dive... handelingen aan de fata... marteling van het kind de... genomen.

Nederlander onder Surinaamse schuilnaam

WINSTON LEEFLANG:

"Schrijvers moeten in hun werk dictatuur aan de orde stellen"

DE GROOTSTE literaire mystificatie in het Caribisch gebied heeft zich de afgelopen jaren in Suriname afgespeeld. Daar schreef ene Mani Sapotille aardige verhalen, maar na een tijdje zweeg hij. Een nieuw talent dook op: Winston Leeflang. Zijn verhalen werden door Michiel van Kempen opgenomen in diverse bloemlezingen, wat wel iets over de kwaliteit zegt, want de Nederlander Van Kempen was een gevreesd criticus. Als hij werk ondermaats vond, schreef hij dat niet alleen, maar maakte hij zich er ook vrolijk kwaad over. Intussen was over Winston Leeflang niet veel meer bekend dan dat hij op een ministerie in Paramaribo werkte.

= door Jos de Roo =

Bij het verschijnen van de bundel 'Landmeten' van Winston Leeflang blijkt dat Van Kempen iedereen mooi bij de neus heeft gehad, want Leeflang was een schuilnaam voor Van Kempen. De door en door Surinaamse verhalen van Leeflang bleken geschreven te zijn door een Nederlander! Een gesprek met Van Kempen over zijn bundel verhalen begint dan ook met de vraag of ik hem Van Kempen of Leeflang moet noemen. Hij lacht: "Kies maar uit. Je hebt twee mogelijkheden, dat had je vroeger niet."

Het zijn er in feite drie, want Mani Sapotille was een eerder pseudoniem. Van Kempen: "Ja, ik ben met een idiote schrijversnaam begonnen. Dat vind ik tenminste nu. Het was een beetje een gezochte naam, maar sommige mensen vonden het toch wel grappig. Winston Leeflang vind ik wel prima."

"Ik wilde op de eerste plaats een onderscheid maken tussen datgene wat ik doe als criticus of als samensteller van bloemlezingen, wat ik onder mijn eigen naam doe, dus Michiel van Kempen. Het fictieve werk daarentegen heb ik geschreven onder de naam Winston Leeflang, omdat ik vind dat die verhalen het sterkst de betrokkenheid bij Suriname uitdrukken."

Als bloemlezer zocht Van Kempen verhalen van zichzelf uit, maar dat vond hij niet moeilijk. "Een bloemlezing was voor mij een stimulans om dingen te schrijven. Zo werkt het bij mij vaak. Als iemand zegt dat er volgende week maandag iets af moet zijn, dan komt het meestal ook wel. Voor mezelf werkte dat dus wel goed, maar op een gegeven moment kun je je afvragen of je dat nu wel of niet moet doen. Er zijn veel voorbeelden van mensen uit de literatuur die dat ook deden en die nog wel veel verder gingen, zoals Ab Visser die zijn eigen thrillers besprak die hij onder pseudoniem schreef, en altijd wel een kritische noot had, maar er meteen bij schreef dat de mensen het boek toch vooral moesten kopen! Ik denk dat het bij mij nog wel meevalt."

MISVERSTAND

Aan het eind van de verhalenbundel 'Landmeten' staat een serie brieven aan W., waarin het gaat over de aarzelingen die Van Kempen had om bekend te maken wie er achter Winston Leeflang schuil ging. Waarom wilde Leeflang zijn ware identiteit verborgen houden? "Het is lang een dilemma geweest. De argumenten om het niet te doen, golden vooral in Suriname. Daar deed ik het niet, omdat ik wilde dat de verhalen gelezen werden zoals je ze puur op papier ziet en niet omdat iemand anders er achter staat, want dat vervalst volgens mij de waarde toch wel vaak. Als iemand een titel voor zijn naam heeft, wordt er in Suriname nogal gauw anders tegenaan gekeken, of omdat ze je kennen uit een andere positie.

Dat wilde ik vermijden. Ik wilde dat die verhalen gewoon gelezen werden en de mensen er van konden genieten, of konden zeggen dat ze ze niet goed vonden, maar dan puur om het verhaal zelf. Maar nu werden ze gebundeld en dan krijg je een andere situatie. Dat zou op een gegeven moment het misverstand kunnen oproepen dat dit boek wordt gerekend tot de Surinaamse literatuurgeschiedenis. Dan denk ik dat ik misschien toch een stap te ver ga, want dan krijg je een vals element in de beschrijving van een literatuur en dat is niet goed."

In die briefwisseling zegt de uitgever dat hij niet goed raad weet met een volledig onbekende schrijver in Nederland. Heeft dat ook een rol gespeeld? Van Kempen: "Niet zozeer omdat het een onbekende schrijver is, want Jos Knipscheer brengt natuurlijk meer debutanten uit, maar het is natuurlijk wel een nadeel voor een uitgever als hij totaal geen publiciteit

MICHIEL VAN KEMPEN
...voorkeur voor mysterieuze...

kan maken via een auteur die dan ook nog eens een debutant is. Kijk maar naar het enorme boekenaantal in Nederland: je moet op een of andere manier wel ontzettend opvallen, wil je een debutant in de picture brengen."

De briefwisseling over het pseudoniem vond ik overbodig na de mooie fictieve verhalen, zeg ik tegen Van Kempen. Hij lacht een beetje en verklaart; "Dat is voortgekomen uit de vraag wat we met het pseudoniem moesten doen. We hadden ervoor kunnen kiezen om het pseudoniem puur als schuilnaam te houden. Er is ook over gesproken om een soort verantwoording op te nemen, maar dat vond ik allemaal veel te zwaar en toen heb ik gezegd dat ik wel iets wilde weergeven van het proces waarmee ik bezig ben geweest. Die correspondentie geeft deels aan wat allemaal de effecten zijn van zo'n boek, ook in mijn positie als criticus van literatuur, want dan word je toch met argusogen bekeken. En dat is ook prima."

Een omstreden criticus? Van Kempen: "Dat zal best, maar niemand anders — om het dan niet zelf te zeggen —heeft eens opgemerkt: wat is omstreden? Als er toevallig drie mensen heel hard roepen dat ik het niet goed doe, dan ben ik in één keer omstreden. Dan ben ik maar voor die drie mensen omstreden en ach, wel voor meer mensen. Ik ben vooral omstreden voor die mensen van wie ik nooit een boek heb afgekraakt."

De vraag in welke literatuurgechiedenis hij 'Landmeten' zelf plaatst, omzeilt Van Kempen eerst met: "Dat zijn natuurlijk de problemen waar die mensen voor komen te staan, die dat boek ergens moeten onderbrengen; daar hoor ik zelf in di gval niet bij." Maar als Winston Leeflang gaat hij er beter op in: "Ik geloof dat ikzelf een beetje boven die oceaan ben blijven zweven. Ik heb het boek heel sterk voor de Surinamers geschreven en ik hoop dat zij er heel veel plezier aan kunnen hebben. Ik heb geprobeerd om de manier waarop zij zich kunnen inleven iets kleiner te maken door een Surinaamse naam als auteursnaam erop te zetten. De reacties zijn ook dat Surinamers zelf zich heel goed in die verhalen kunnen herkennen. Dat vind ik eigenlijk veel belangrijker dan straks misschien — hopelijk dan natuurlijk — tien recensies van Nederlandse critici die heel positief zijn. Daar gaat het niet zo om."

ILLUSIE

De prestatie van de Nederlander Van Kempen zich zo volledig in te leven in een andere cultuur is opmerkelijk. Frank Martinus Arion zei eens over het inlevingsvermogen van Nederlandse schrijvers: 'Er is geen enkele Nederlandse schrijver die een zwarte man als hooofdfiguur heeft genomen, omdat Nederlandse schrijvers zich niet in de gedachtengang van zwarten kunnen verplaatsen, maar wij, zwarte Caribische schrijvers, kunnen moeiteloos een blanke hoofdfiguur nemen.' Van Kempen reageert: "Ik wist niet dat Frank Martinus Arion dat ooit heeft gezegd, maar als dit een antwoord is, en dat moeten anderen dan maar beoordelen, dan vind ik het natuurlijk wel heel erg plezierig. Het zijn ook verhalen die geschreven zijn vanuit een ontzettend sterke verbondenheid met een volk waarmee ik in elk geval de laatste tien jaar van mijn leven heel intensief ben omgegaan en waar ik soms de illusie van heb dat ik er ook een deel van ben geworden."

Waarom zegt hij illusie? Van Kempen: "Ach, ik weet het niet. Misschien klinkt het anders ook zo vreselijk pretentieus. Er zijn ook van die die-heart-nationalisten die zeggen: 'Maar hij is daar geboren en hij heeft die huidskleur.' Nou, het zal me worst wezen, dat is hun probleem, hoor. Ik voel me er wel deel van, laat dat woord illusie maar weg."

Volmondig erkent Van Kempen dat iets opvallends in de Surinaamse maatschappij hem telkens tot schrijven inspireert. "Bijna alle verhalen zijn direct ingegeven door dingen die gebeurd zijn in de jaren tachtig. Het is typisch een boek dat de jaren tachtig in Suriname beschrijft, niet de periode erna, hoewel ik ook nog daarna in Suriname ben geweest. Ook niet de vroegere tijd die heel erg goed beschreven is door allerlei Surinaamse prozaïsten en in recente tijd ook door Hugo Pos over nog langer geleden. Wat mij beweegt, is de verontwaardiging over dingen die daar gebeuren of bepaalde emoties die bij je ontstaan, dat is de drijfveer."

CULTUURCLASH

De bundel opent met het verhaal 'De Hongaren'.

Daarin komen twee Hongaarse zusters als psychiaters naar Suriname. Eentje is getrouwd met de heer Adeldom die haar al gauw verlaat. Het loopt triest af, want de enig overgebleven zuster dondert met lift en al in het Academisch Ziekenhuis naar beneden en sterft. Van Kempen over dit verhaal: "Ik heb geprobeerd iets uit te drukken over bepaalde mensen — die overigens echt bestaan hebben, maar niet dat dat nu wezenlijk van belang is — die met een zeker idealisme daar naar toe komen. Dan krijg je die cultuurclash. Zij komen nota bene uit een Oosteuropees land, hebben een deel van hun leven doorgebracht in Noord-Afrika en in Parijs en dan komen ze in Suriname terecht en wat overkomt die mensen dan? Ze zijn er amper een paar weken of de heer Adeldom laat hen als een baksteen vallen en dan krijg je de hele woede en verontwaardiging van die mensen. Daar gaat het in dit geval sterk om."

In heel veel verhalen speelt de militaire dictatuur een rol, soms op de achtergrond, soms op de voorgrond. Heeft het gegeven van de militaire dictatuur Van Kempen gefascineerd? "Ja, en niet alleen die militaire ditatuur op zich, maar vooral ook de vraag wat voor invloed die heeft op de geest van de mensen. Ik denk dat de vraag wat daar nou gebeurt en wat er in tien jaar gebeurd is met het Surinaamse volk, de sterkste drijfveer is geweest voor de meeste verhalen. Ik denk niet dat de invloed van de militairen daar erg positief op is geweest. In het verhaal 'De man in de zandloper' draait het erom waar onze passiviteit ophoudt en waar we ons blijven verzetten. In hoevere zijn we soepel genoeg en flexibel genoeg om in te spelen op zo'n situatie? Dat is natuurlijk belangrijk."

Het verhaal heeft twee tijdlagen. Die van het heden bestaat uit een vader die in zijn postzegelverzameling zit te kijken, als zijn zoon hem komt opzoeken. Deze zegt: 'Ze hebben vijftien man gedood'. De vader wil eigenlijk het liefst verder met rust worden gelaten en hij wijst op de geschiedenis die via postzegels is te leren. Daaronder ligt het verhaal uit het verleden over een plantagedirecteur die veel te ver ging met zijn straffen en daarom omgebracht wordt door zijn slaven. Is dat een spiegeling met een les uit de historie? Van Kempen: "Ja. dat is het zeker. Het is een spiegeling, maar dan ook in de zin dat links rechts wordt, zoals wanneer je in de spiegel kijkt. De situatie is omgekeerd. Het is niet meer zoals vroeger dat de kolonisator, of in dit geval de plantage-eigenaar, de slaaf mishandelt. Nee, tegenwoordig is het zo dat Surinaamse militairen op een gegeven moment een onderdrukkende rol hebben gespeeld ten opzichte van hun eigen volk. Dat is de eerste keer dat het op die manier gebeurde in Suriname en dat is ook heel traumatisch geworden. En dan gaat het er natuurlijk om: wat doe je daarmee? Kun je een les trekken uit de geschiedenis of niet? Die vader is in elk geval in schijn degene die niets doet en die zijn les uit de geschiedenis trekt aan de hand van de postzegelcollectie die hij voor zijn neus heeft."

Van Kempen aarzelt als ik zeg dat de vader uit het verleden de les trekt dat hij niets moet doen. "Ik weet het niet. Het is het dilemma waar hij voor staat, want zijn zoon van een jongeren generatie is iemand die wel meteen in actie komt. Ik denk dat het een kwestie is van het verhaal goed lezen om te zien dat het heel complex is. Dat het niet zo is dat je kunt zeggen: er gebeurt iets en dat je dan kunt zeggen: we moeten in opstand komen. Dat is niet altijd de oplossing, dat is te simplistisch."

Als schrijver laat Van Kempen het de lezers bij voorkeur zelf uitzoeken. Hij wil vooral niet te duidelijk zijn met zijn boodschap. "Ik geloof er ook heilig in dat ik niet degene ben die moet komen vertellen wat het Surinaamse volk zou moeten doen. Ik neem waar en ik neem ook wel een standpunt in. Ik heb duidelijk mijn eigen opvattingen en die steek ik verder ook niet onder stoelen of banken. De basja die de vreselijke lijfstraf uitvoert, heet niet toevallig Desi. Er zitten meer van dat soort parallellen in. Dat is natuurlijk ook weer een ander aspect van dat verhaal dat die historie iets is waar je je heel scherp bewust van moet zijn, wil je het heden kunnen interpreteren, want in de geshiedenis zit tenslotte toch ook een deel van wat er allemaal gebeurd is na '75."

BA ANANSI

Een ander verhaal dat om de militaire dictatuur draait, is het verhaal 'Schaamrood'. Daarin maakt Van Kempen een Nanzi-verhaal. "Ik heb een nieuwe variant gegeven van wat er in werkelijkheid ook gebeurt bij een dede oso, de vergadering van mensen rond een doodskist die daar komen vertellen. Een van die figuren vertelt dat Ba Ananzi zich zorgen maakt over de schaarste die er in het rijk is. Hij wil naar de koning toegaan om daarover te spreken. Hij komt via allerlei listen uiteindelijk bij de troon van die koning. En wat blijkt dan? Er blijkt helemaal geen koning te zijn. Dan doet hij het voorkomen alsof die koning gestorven is, maar hij zet in feite zichzelf op de troon en intussen blijft die schaarste mooi doorbestaan en niemand weet wat er precies aan de hand is, maar hij heeft zelf zijn buik wel mooi vol gegeten. En de laatste zinnen luiden: "Ananzi zei dat De Dictatuur in de kist zat, maar intussen zat er evenveel in de kist als in de magen. De kist was leeg, de magen bleven leeg, behalve die van Ananzi zelf."

Ook een niet verhulde toespeling op de militaire dictatuur? "Ja. Die ouwe verteltraditie houdt ook in dat die verhalen in een wat speelse en algemene vorm toch een hele duidelijke les geven voor het heden. Ik heb geprobeerd een verhaal naar die traditie te schrijven, dat betrekking had op de actualiteit van de jaren tachtig. Dan draait het om de vraag: zitten wij nu rond de doodskist van de dictatuur of niet?"

CYCLISCH

Veel van Winston Leeflang's verhalen hebben een cyclische bouw: ze eindigen net zoals ze begonnen. Doet hij dat om esthetische redenen of steekt daar een filosofie achter? Van Kempen: "Dat is per geval verschillend. In het verhaal 'Het huis van Herman, Hermans huis', draait het puur om het cyclische van wat er gebeurt. Men moet ook aan het einde van het verhaal als het ware geen stap verder zijn gekomen. Daar is het heel bewust een structureel gegeven. Datzelfde geldt eigenlijk ook voor het verhaal waarover we het eerder hebben gehad. 'De man in de zandloper', dat op precies dezelfde manier eindigt als het begint: met het landen van een reiger in een postzegelalbum. Dat heeft heel duidelijk betrekking op de stilstand van wat er gebeurt en de passiviteit die daar ook deel van uitmaakt. Het heeft in elk geval direct te maken met datgene wat ik wil uitdrukken."

Van Kempen ontkent dat hij dit doet omdat het gemakkelijk is bij het schrijven, omdat hij dan zou weten waar hij uitkomt. "Ik zet geen structuurschema op hoe het moet beginnen en eindigen. Er zijn ook verhalen die ergens eindigen waar ik het nooit gedacht had. In sommige gevallen weet je dat de draden weer bij elkaar getrokken moeten worden, zodat je goed beseft dat de zaak rond is. Dat is natuurlijk ook voor de lezer een steun."

MYSTERIE

Een voorkeur voor het mysterieuze blijkt ook uit de verhalen. In een eerdere versie van een verhaal over een Chinees was er nog een soort rationele verklaring voor het feit dat hij in zijn eigen winkel ging stelen; die is in de bundel 'Landmeten' weggelaten. "Ik denk dat er heel veel elementen in de wereld zitten die je niet zomaar als een keurig lineair rijtje van één tot en met tien kunt verklaren. Zo zit de wereld nu eenmaal niet in elkaar. Ik vind ook dat een lezer deel mag uitmaken van het verhaal. Hij moet zelf een verhaal kunnen invullen door zich te verbeelden wat er gebeurt, maar hij hoeft niet tot in alle uithoeken van het verhaal voorgeschoteld te krijgen hoe het precies in elkaar zit. Laat hem dat zelf maar invullen. Een hele hoop van de mysterie raap je gewoon op van de straat. Dat zei García Márquez ook. Die wereld van ons is nu eenmaal zo fantastisch. Niemand van ons zal geloven dat zijn grootmoeder echt 148 jaar is geworden, maar hij zegt: 'Nee, zo hebben wij het ervaren.' Dat is het belangrijkste."

De verhalen van Winston Leeflang spelen zich in verschillende milieus binnen Suriname af en het taalgebruik weerspiegelt dat. Van Kempen: "Het aardige van een land als Suriname is dat er een ontzettende diversiteit aan talen is, niet alleen doordat er zoveel talen zijn, maar ook binnen het Surinaams-Nederlands. Dat maakt het tot een heel dankbaar land in dat opzicht. Al die verschillende groepen en culturen die daar zijn, hebben hun typische eigenaardigheden. Ik heb geprobeerd dat een beetje vast te leggen, ik weet niet of dat altijd is gelukt. Een belangrijke groep in de stad is de groep die beïnvloed is door het taalgebruik van de Evangelische Broedergemeente en dat heb ik gebrobeerd in een van die verhalen naar voren te laten komen. Al die verhalen samen maken het hele mozaïek uit van wat Suriname is, althans mijn weergave daarvan. Het is een

Vervolg op pag. 8

Na 70 jaar onderdrukking door Sovjet-communisme

Mensen verlangen naar geloof maar willen geen kerk

ST PETERSBURG - In Rusland worden na de val van het communisme meer mensen gedoopt, gaan meer mensen naar de kerk en worden kerken opnieuw geopend na zeventig jaar onderdrukking. De meeste bekeerlingen verlangen naar geloof. Zij voelen zich echter niet aangetrokken tot een institutionele religie.

"De meeste bekeerlingen staan aan het begin van een onzekere spirituele reis", aldus Vladimir Poresj, tot voor kort orthodox dissident, nu woordvoerder van de organisatie Open christendom, gericht op dialoog tussen christenen en atheïsten. "Ze willen niet orthodox, protestant of katholiek zijn, maar christen."

"Ik noem mezelf christen", zegt bosbouw- deskundige Sergei Maroesin (37), die zichzelf omschrijft als een voormalige atheïst en ex-lid van de Communistische partij. Toch bezoekt hij nooit een kerk, omdat hij gelooft dat hij zich kan "verenigen met God zonder tussenkomst van enige organisatie". Maroesin zegt sterk beïnvloed te zijn door het werk van de grote Russische schrijver Leo Tolstoi, die vanwege zijn onorthodoxe ideeën in 1901 uit de kerk werd gezet. Tolstoi stond achter de ethische opvattingen van het christendom, maar loochende niet in de religieuze doctrines, zoals het geloof in een goddelijke Jezus.

BEWUSTE KEUZE

"Ik zie Christus als mijn geweten. Ik volg de lessen van Jezus zoals dat in de bijbel beschreven staat", aldus Maroesin. "Ik streef er niet langer naar om haantje de voorste te zijn, zoals vroeger." Zijn keuze voor het christendom ging niet zonder slag of stoot. Zijn vrouw maakte een einde aan hun huwelijk, zijn familieleden veroordeelden hem en sommigen verklaarden hem voor gek. Ze hebben alle contact met hem afgebroken.

Irena Terletskaya, onderzoekster op een polytechnisch instituut, gaat af en toe naar de kerk. Ze bidt vooral graag voor de ikoon van Jezus in de kerk dicht bij haar moeders woning in Kiev. Maar ze accepteert niet het joods-christelijke idee van een persoonlijke God. "Onze generatie is atheïstisch", zegt de 34-jarige Terletskaya. "Dus wij zullen nooit echt in god geloven. Misschien onze kinderen wel."

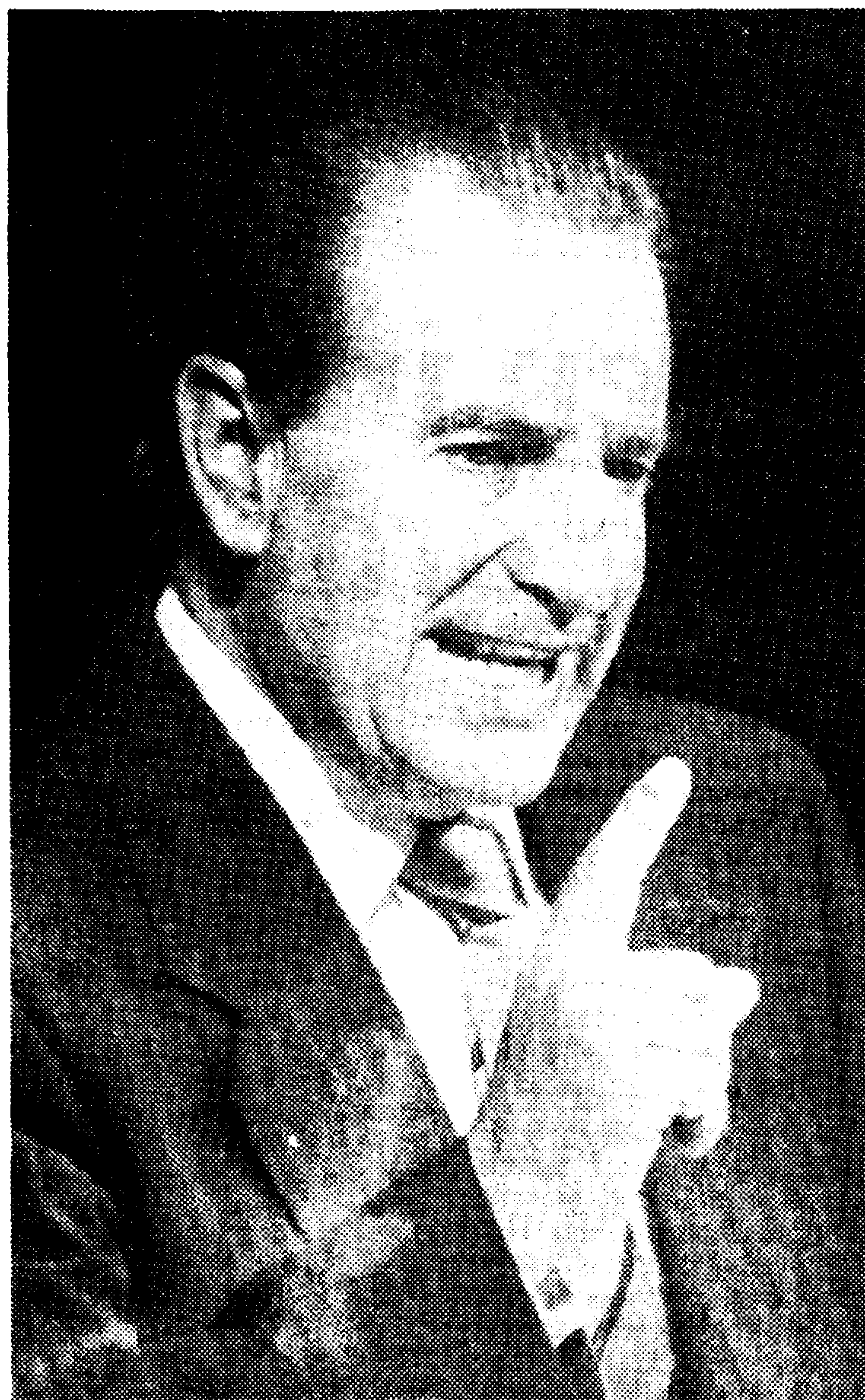
Ze noemt zich wel christen, maar haar idee van het christendom is "een beetje vaag". "Misschien ben ik orthodox", antwoordt ze aarzelend op de vraag bij welke denominatie ze zich het meest thuis voelt. "Ik weet niet zeker of ik geloof dat er leven is na de dood", illustreert ze haar onzekerheid. "Maar in het diepst van mijn hart geloof ik in een geest, die ik God noem. En ik bid tot deze God."

ZOEKTOCHT

Terletskaya komt uit een toegewijde communistische familie. Haar moeder gaat sinds kort ook naar de kerk. Tien jaar geleden, toen haar dochter was geboren, is Terletskaya gedoopt. Pas sinds een jaar toont ze echter interesse in de kerk en in spirituele vragen.

Volgens Poresj hebben mensen als Terletskaya veel vragen over het geloof, maar krijgen ze weinig antwoorden van de orthodoxe kerk. Dat komt omdat de kerk bijna volledig gericht is op liturgie en aanbidding. Dat waren de enige activiteiten die tijdens het communisme waren toegestaan.

Poresj meent dat de zoektocht van atheïsten wel eens een duidelijker teken van spirituele vernieuwing zou kunnen zijn dan het stijgende aantal reguliere kerkgangers. Veel mensen zijn volgens Poresj lid van de Russisch-orthodoxe kerk zoals ze vroeger lid waren van de communistische partij. "Omdat het zo hoort."

President Rodrigo Borga van Ecuador hoopt op een duurzame oplossing voor het grensconflict met buurland Peru.

Pater Radcliffe generale overste Dominicanen

Celibaat moet eigenlijk gedifferentieerd zijn

MEXICOSTAD - De nieuwe generaal-overste van de paters Dominicanen, de 46-jarige Engelsman Timothy Radcliffe, is voorstander van een gedifferentieerd celibaat. Een deel van de geestelijkheid zou de mogelijkheid moeten krijgen om te trouwen, zei hij kortgeleden in de Engelse krant The Independent.

Radcliffe, hoogleraar Nieuwe Testament in Oxford, werd door het generaal kapittel van de orde, dat in juli in Mexico-stad vergaderde gekozen tot opvolger van de Ier Damian Byrne. Zelf beleeft hij zijn celibaat "met hartstocht", zei hij in het vraaggesprek met The Independent. "Het maakt mij vrij van andere mensen te houden zonder hen te willen bezitten."

Hij erkende dat het celibaat niet zonder risico's is. "Bijna elke priester wordt wel eens verliefd. Als daaraan wordt toegegeven, dan hebben wij vergeving en bemoediging nodig." Hij vindt het niet op voorhand goed dat elke priester celibatair leeft. Priesters die in een parochie werkzaam zijn moeten zich vaak verschrikkelijk eenzaam voelen. Ze kennen priesters die in een gemeenschap leven, veel minder.

Boze Berlijners dreigen uit de Kerk te stappen

BERLIJN - Talrijke rooms-katholieken hebben gedreigd de Kerk te verlaten, nadat het bisdom Berlijn had gezegd in principe bereid te zijn de vormalige DDR-president Erich Honecker op te nemen, indien die niet tot een gevangenisstraf wordt veroordeeld.

De boze katholieken verweten het bisdom gebrek aan fijngevoeligheid en verwezen naar de jarenlange onderdrukking van de christenen in de voormalige DDR. Kerk moet zich veeleer over de talrijke hulpbehoevende asielzoekers bekommeren en niet om 'deze misdadiger' was de teneur van vele telefoontjes.

Het bisdom is niet verontrust. Het gaat volgens een woordvoerster om mensen die nog maar een klein duwtje nodig hebben om uit de Kerk te stappen.

Episcopaat Colombia: alleen kerk mag ingrijpen

PG: Staat kan burgerlijk deel huwelijk ontbinden

BOGOTA - Van de kant van het Colombiaanse Openbare Ministerie is duidelijk gemaakt dat men geen behoefte heeft aan een confrontatie met de katholieke kerk over het concordaat tussen Bogotá en het Vaticaan. Eerder had de voorzitter van de Colombiaanse bisschoppen-conferentie, mgr Pedro Rubiano, de procureur generaal Carlos Gustavo Arrieta verweten uit te nodigen tot het schenden van de fundamentele rechten van het individu. Het gaat hierbij om het ontbinden door de staat van een kerkelijk ingezegend huwelijk.

De pittige discussie tussen het episcopaat en het OM gaat vooral over het huwelijk en de burgerlijke rechten welke daaraan gekoppeld zijn. De woordvoerder van de bisschoppen-conferentie was uit zijn slof geschoten na een uitspraak van PG Arrieta. Deze wil, zo voelt de bisschop het ten minste, een artikel uit het concordaat ongrondwettig laten verklaren. Volgens dit artikel mogen alleen kerkelijke rechtbanken een uitspraak doen over de nietigheid al dan niet van een huwelijk. Volgens de PG is dit echter een recht dat aan de souvereine staat toekomt. Dit is volgens Arrieta ook overeenkomstig de nieuwe grondwet van Colombia.

GERATIFICEERD

Het moest mgr Rubiano van het hart dat hij niet kon inzien hoe Colombia via zijn PG zijn verplichtingen zou kunnen negeren welke het is aangegaan volgens het concordaat. Het concordaat is namelijk door Bogotá geratificeerd en dus van kracht. Dat kan men dan via een wijziging van de grondwet niet ongedaan maken, zo meent mgr Rubiano. Arrieta op zijn beurt zegt dat zijn zienswijze niet betekent dat de staat als zodanig de katholieken hindert bij het op basis van hun geweten opzetten van hun gezinsleven.

Inmiddels is het voor het eerst in de geschiedenis van Colombia door een rechtbank een huwelijk ontbonden dat voor de katholieke kerk gesloten was. Voorheen gold het kerkelijk huwelijk ook voor de burgerlijke autoriteiten in Colombia. Dit overeenkomstig het concordaat waarbij de katholieke godsdienst de officiële godsdienst was. De ontbinding van het huwelijk betrof de verbintenis tussen prof. Blas Torres die zich liet scheiden van zijn echtgenote Vilma.

De ontbinding gebeurde door gezinsrechter Maria Anonieta Acosta. Deze stelde vast dat zij zich baseerde op artikel 151 van het Burgerlijk Wetboek. Daarin staat met evenveel woorden dat een echtscheidings- proces begonnen kan worden voor wat de burgerlijke aspecten betreft van een katholiek ingezegend huwelijk. Dit wanneer er sprake is van een scheiding van tafel en bed gedurende een periode van minimaal twee jaar. Volgens het al meer dan honderd jaar oude en regelmatig verlengde concordaat is de nietig verklaring van een kerkelijk ingezegend huwelijk slechts mogelijk door een kerkelijke rechtbank.

GEEN HUWELIJK

De katholieke kerk erkent geen echtscheiding. Wel kent men het principe van de nietig verklaring van een huwelijk. De nietig verklaring houdt de vaststelling in dat er in feite geen sprake is geweest van een vrij gesloten huwelijk, omdat de voorwaarde(n) daarvoor ontbrak(en). Een huwelijk dat tegen de wil van een der echtelieden toch wordt gesloten en kerkelijk wordt ingezegend, is op die grond feitelijk geen huwelijk geweest. Een huwelijk waarbij de genachtigheid ten grondslag ligt is evenmin feitelijk een huwelijk.

Episcopaten van Peru en Ecuador bijeen

Bezinning op vrede en oplossing grensconflict

LIMA/QUITO - Hoge vertegenwoordigers van de katholieke kerken van Perú en Ecuador hebben een gezamenlijk beroep gedaan op hun regeringen en landgenoten vrede te sluiten. De betrekkingen tussen Perú en Ecuador moeten bepaald worden door vrede en vriendschap. Voor het al een eeuw oude grensprobleem moet een vreedzame oplossing worden gevonden.

In de Ecuadoraanse stad Machala kwamen vertegenwoordigers van de bisschoppen- conferenteis uit beide landen bijeen. Machala ligt vlak bij de grens met Perú, Mgr Nestor Herrera zei als bisschop van Machala dat de bijeenkomst van de bisschoppen achter gesloten deuren werd gehouden. Onderwerp van gesprek was het vinden van mechanismen om de bevolking van beide landen te motiveren in de richting van een vreedzame oplossing van de geschillen welke in het verleden aanleiding geven tot strijd en oorlog.

Men denkt hierbij aan het ondersteunen van elke actie waarbij men een sfeer creëert welke gunstig is voor wederzijdse ontmoetingen om na te denken over eventuele oplossingen van de grensproblematiek. Afgesproken is dat het overleg van de bisschoppen- conferenties van Perú en Ecuador periodiek herhaald gaat worden. Op het niveau van de bisschoppen bestaat namelijk werkelijke bereidheid om steeds nauwer de banden aan te halen van vriendschap en broederschap tussen beide landen en om zich in te zetten voor de vrede.

De bijeenkomst in Machala had een openbaar karakter waar het ging om de vieringen in de kathedrale kerk van Machala en de plechtige Eucharistieviering. Daarbij werden provinciale autoriteiten uitgenodigd evenals commandanten van de legerleiding en van de politie evenals de consul van Perú.

PAUS GEVRAAGD

De sociaal-democratische president van Ecuador Rodrigo Borja heeft paus Johannes Paulus II om bemiddeling gevraagd in het al lang slepende grensconflict tssen beide landen. Zijn Peruaanse ambtgenoot heeft bij het Vaticaan het voorstel gedaan een deskundige aan te wijzen voor het afbakenen van de grens over 78 kilometer, welke strook beide landen elkaar betwisten en welke tot heden toe nog niet vastgesteld is.

Bij meer dan een gelegenheid is het tot oorlog gekomen tussen Ecuador en Perú waarbij Perú steeds aan het langste einde trok, omdat dit land over een veel beter geoefend en uitgerust leger beschikt. Om de paar jaar laait het grensconflict hoog op, wat mede te maken kan hebben met het aanwakkeren van de nationalistische gevoelens.

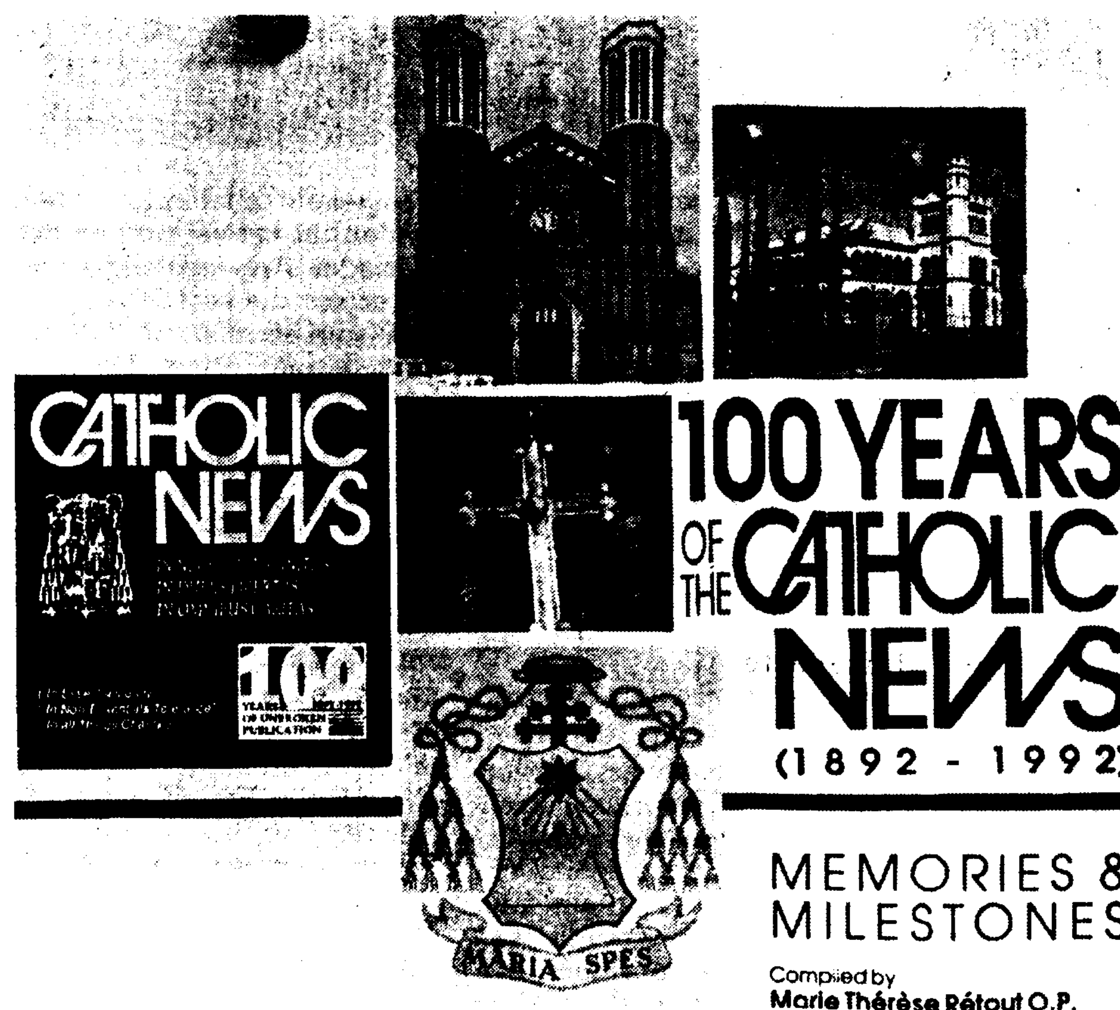
Oudste kerk Israël

ISRAELISCHE en Amerikaanse archeologen zeggen in het dorp Banjas, het oude Caesarea Philippi, de oudste christelijke kerk van Israël te hebben opgegraven. De kerk zou in het begin van de vierde eeuw zijn gebouwd en daarmee duidelijk ouder is dan de geboortekerk in Bethlehem en de grafkerk in Jeruzalem. Dit heeft de krant Jerusalem Post woensdag gemeld.

De archeologen beschouwen Caesarea Philippi als de best bewaarde Romeinse stad in Israël. Behalve de kerk zijn ook een winkelstraat, een Romeins forum en verscheidene tempels opgegraven.

Vooral in de winkelstraat die volgens de archeologen in de vijfde eeuw na Christus door een brand werd verwoest, zijn talrijke gebruiksvoorwerpen en munten gevonden. De stad genoemd naar Philippus, haar in het jaar 3 na Christus tot zijn residentie maakte. In het Nieuwe Testament is het de plaats waar Petrus belijdt dat Jezus Christus is, de zoon van de levende God.

De stad had in haar bloeitijd ongeveer 30.000 inwoners en verloor pas in de na-Byzantijnse tijd aan betekenis.

Van de hand van zuster Marie-Therese Retout OP is het gedenkboek bij het eeuwfeest van Catholic News op Trinidad en Tobago. De schrijfster heeft verschillende boeken op haar naam met een geschiedkundige inhoud. Zij is lange tijd ook verbonden geweest aan de staf van dit katholieke weekblad. De foto toont de omslag van het gedenkboek...

Catholic News honderd jaar

Ten dienste van Trinidad en Tobago

PORT OF SPAIN - Met een studiedag, de uitgifte van een gedenkboek en een plechtige herdenkingsbijeenkomst is op Trinidad en Tobago het feit herdacht dat Catholic News honderd jaar ononderbroken is verschenen als spreekbuis van de Rooms katholieke kerk. Het weekblad klopt zich terecht op de borst voor dit gedenkwaardige feit. Maar weinig periodieken in het Caribisch gebied hebben dit gepresteerd. Een daarvan is de Amigoe, het dagblad waarin deze rubriek Kerk en Wereld al jarenlang verschijnt.

Beide bladen - Catholic News en de Amigoe - hebben met elkaar gemeen dat zij vanuit de kerkelijke hierarchie het leven werden geroepen en onder de kromstaf tot volwassenheid kwamen. Een van de verschillen is dat Catholic News als gevolg van een bewuste keuze onder deze kromstaf is blijven verschijnen en zich ontwikkeld heeft tot een blad dat een goed visitekaartje is voor het huidige aartsbisdom Port of Spain waarop menig bisschop in de Derde en de Eerste wereld jaloers is. De Amigoe heeft zich in de loop van de jaren los gemaakt van de nauwe band met de katholieke kerk welke band soms ook wel eens benauwend kon zijn en probeert heden ten dage een christelijk standpunt tot uiting te brengen.

Bij gelegenheid van het eeuwfeest op Trinidad zette hoofdredacteur fr. Michel de Verteuil uiteen dat Catholic News een blad van de gemeenschap wil zijn. Grote instellingen, van particuliere of publieke aard, beheersen ons leven tegenwoordig om hun stempel te drukken op onze levensstijl. Daarom moet de kerk er naar streven een gemeenschap van vrije mensen te zijn die zichzelf een mening kunnen vormen over allerlei zaken. En een blad van de kerk is daarvan een levend getuigenis, Aldus de Verteuil. Hij maakte daarbij ook duidelijk dat Catholic News, zo gezien, ook zijn opinie moet bekend maken over op de eerste plaats morele kwesties. Dit is een cruciale zaak heden ten dage, vooral waar men er vanuit gaat dat het eigen belang bepalend is bij het nemen van beslissingen. Zo staat Catholic News ten dienste van de gemeenschap van Trinidad en in het bijzonder van de katholieke gemeenschap van dat land.

Maar met computers nu beter te volgen

El Niño: een kerstkind dat rampzalig weer brengt

DE STILLE OCEAAN ging koken in het westen en prompt keerde El Niño terug in december. Maar dit keer niet bij verrassing. Computers waren voorzien van een model van de werking van de oceaan en atmosfeer en konden daarmee al aan het begin van het jaar de komst voorspellen van El Niño.

Die vriendelijke naam voor het kerstkind gaven de bewoners van de Zuidamerikaanse westkust aan weersverschijnselen die af en toe rond Kerstmis optreden. Met rampzalige gevolgen voor vissers en boeren: de regenbuien volgen een ander patroon en de golfstroom die vis brengt verdwijnt. Soms duurde het drie, soms vier of vijf jaar voor de volgende El Niño kwam. Niemand wist het. Maar nu is het lang tevoren bekend.

Tot grote vreugde van de TOGA-raad, die bij de Unesco in Parijs vergadert. TOGA staat voor het tropische oceaan wereldomvattend atmosfeer onderzoek, een onderneming van onder meer WMO, de wereld meteorologische organisatie, en IOC, de internationale oceanografische commissie van de Unesco. Waarover gegevens werden vezameld is hoe de luchtstromen van de dampkring en de waterbewegingen in de tropische oceanen het weer en het klimaat beïnvloeden, ook op grote afstand.

WERKING DOORGROND

"We hebben nu een fundamenteel begrip van de mechanismen die El Niño teweeg brengen", zegt Pierre Morel, die bij de WMO het klimaatonderzoek leidt. De overheersende wind waait bij de evenaar van oost naar west over de Stille Oceaan. Warm water wordt zo naar het westen gestuwd. Een steeds groter gebied van warm water veroorzaakt steeds meer wolken, die een westelijke wind aanzuigen. Die botst tegen de oostelijke luchtstroom, met stormen als gevolg. De oostelijke wind zwakt af en houdt het warme water in het westen niet langer in bedwang; de warme stromingen stormen op Zuid-Amerika af.

Dat gebeurde in december. Voor de kust van Perú en Colombia werd het zeewater twee, drie graden warmer. Veel meer regen dan normaal viel in Mexico en in het Zuidamerikaanse binnenland. Daarentegen kregen de Filipijnen, Indonesië en Noord-Australië veel minder regen dan gewoonlijk. Het hele tropische weersysteem ging overhoop, met gevolgen die waarschijnlijk ook gebieden treffen die ver van de tropen vandaan liggen, tot in Europa toe. Men moet meer weten over de werking van oceaan en atmosfeer om er in de weersverwachtingen rekening mee te kunnen houden. Maar dat El Niño niet meer bij verrassing komt, helpt in elk geval de mensen langs de Zuidamerikaanse oostkust.

"De grote moeilijkheid", zegt Morel, "is de dampkring en de oceaan samen te brengen in een computermodel. Die twee werken totaal verschillend. De dampkring kan een overschot aan warmte kwijt in de ruimte en in de oceaan; of hij pikt warmte op uit de oceaan. De zeeën zijn meer een gesloten systeem, een reservoir. Energie hoopt zich op en als dat lang genoeg duurt ontstaat een reactie, zoals El Niño".

Mojib Latif van het Max Planck Instituut in Hamburg acht de huidige stand van kennis voldoen de om El Niño een jaar tevoren te voorspellen. Edward Sarachik van de universiteit van Washington, die ook met computer modellen werkt, is daarover zelf verbaasd: "Toen het TOGA-programma begon in 1985 had ik niet verwacht dat er zo snel een deugdelijk model zou komen".

Maar het kan nog beter. Om te beginnen is het niet vooruit te zeggen of de komende El Niño sterk of zwak zal zijn. Dus gaat het werk door. Een speciale studie begint deze zomer meer inzicht te krijgen hoe atmosfeer en oceaan op elkaar inwerken. Ook willen de onderzoekers meer weten hoe een verandering van het wereldklimaat - het 'broeikas effect' bij voorbeeld - El Niño beïnvloedt. Komt hij dan elk jaar? Of verdwijnt hij helemaal? "Het is alles in zo'n teer evenwicht", zegt Morel, "dat een kleine verandering in het klimaat de balans gemakkelijk ver kan laten doorslaan".

Prof. Bert Sakmann, die samen met prof. Erwin Neher de Nobelprijs voor medicijnen 1991 heeft gewonnen.

Vogelonderzoek brengt aan het licht:

Windparken vormen geen gevaar voor trekvogels

HET AANTAL vogelslachtoffers rond een windmolenpark is, uitgedrukt per strekkende kilometer windpark, niet hoger dan dat nabij drukke verkeerswegen of hoogspannings- leidingen in vogelrijke gebieden. Vogels zullen windmolen- parken zoveel mogelijk vermijden. Voor de vogelstand op lange termijn is het verlies aan leefgebied in de buurt van windmolenparken dan ook veel ernstiger dan de kans op rechtstreekse slachtoffers die een klap van een wiek hebben opgelopen.

Dat blijkt uit de eindrapportage Vogelhinder onderzoek waarvan het instituut voor Bos- en Natuuronderzoek in Arnhem sinds 1984 heeft gewerkt. Opdrachtgever was de NV Samenwerkende Elektriciteits- produktie bedrijven (SEP). Volgens de SEP is windenergie een schone, hernieuwbare bron van energie die echter een veel groter ruimtebeslag vergt en vanwege het vele op- en afregelwerk ook een langer rendement heeft dan kolen- of gascentrales. Via diverse proef- en demonstratie projekten hoopt de SEP zijn windmolenpark uit te breiden tot een vermogen van 1000 Megawatt in het jaar 2000. Verder wil men voorlopig niet gaan in afwachting van een commerciële windturbine-industrie en rendabele windturbines, intussen blijken milieu- organisaties die windenergie aanvankelijk hoog in het vaandel hadden staan, vaak de grootste dwarsliggers te zijn bij de concrete uitvoering van proefprojekten, vooral vanwege de landschapshinder. Vandaar het vogelonderzoek.

In zes lentes en vier herfsten werden in totaal 76 vogels van 25 soorten gevonden, waarvan 36 procent zeer waarschijnlijk en 22 procent mogelijk het slachtoffer van een botsing was geworden. In de andere gevallen bleef de doodsoorzaak onbekend. Vooral tijdens donkere nachten met nevel, mist of regen vielen naar verhouding veel slachtoffers. Tijdens de herfsttrek bleek 's nachts minder dan 0,1 procent van de passerende vogels te botsen. Van de broedvogels in het voorjaar botste 0,06 procent. Voorspeld wordt, dat een windpark van 1000 Megawatt per jaar 21.000 tot 46.000 vogelslachtoffers zal maken. Een operationele windmolen uit het experimentele park bij Oosterbiersum (Friesland) eiste minder slachtoffers dan een (onverlichte) vuurtoren of een hoge zendmast. trekvogels hebben minder hinder van lijnenvormig geplaatste windmolens, omdat ze die beter kunnen ontwijken, hetgeen pas op het laatste moment blijkt te geschieden.

Voor broedvogels zijn juist groepsgewijs geplaatste molens minder bezwaarlijk omdat ze daarmee naar verhouding minder leefgebied verliezen. Eenden worden tot op 250 meter afstand verstoord, steltlopers tot op 100 meter, meeuwen tot 250-500 meter. Van de dertien onderzochte vogelsoorten waren de wulp en de goudplevier het meest gevoelig voor verstoring.

ECO-NOTEN

De Japanse computerproducent Fujitsu zal in de eerste helft van het op 1 april begonnen boekjaar voor het eerst in zijn bestaan verlies lijden, aldus het gezaghebbende economische dagblad Nihon Keizai Shimbun.

Volgens de krant zal het verlies ongeveer 20 miljard yen (circa f.260 miljoen gulden) bedragen. Fujitsu verwacht over het eerste halfjaar een omzetgroei van zeven procent tot 1,7 biljoen yen (22,3 miljard gulden)

***

De Zweeds-Zwitserse Asea Brown Boveri bouwt voor de Venezolaanse petrochemische onderneming Pequiven voor omgerekend 450 miljoen gulden een fabriek voor de produktie van 150.000 ton lineair polyethyleen per jaar. De produktie moet in het eerste kwartaal van 1993 van start gaan. Polyethyleen wordt gebruikt voor allerlei verpakkingen.

Leverancier van Nobelprijswinnaars

Max Planck instituut zorgde voor opmerkelijke successen

HET MAX PLANCK Gesellschaft heeft met de toekenning van de Nobelprijs voor medicijnen vorig jaar aan de Duitse fysiologen Erwin Neher en Bert Sakmann, opnieuw een onderscheiding toegevoegd aan de lange lijst van wetenschappelijke successen die de onderzoekers van de ruim zestig instituten van de Gesellschaft sinds de oprichting in 1948 hebben geboekt.

Bij de instituten verrichten ongeveer 2.000 geleerden in alle rust wetenschappelijk onderzoek. Hun activiteiten zijn verdeeld over drie secties: natuurwetenschappen (vooral kernfysica, vastestoffenfysica en astronomie), geestes- wetenschappen en medisch-biologische wetenschappen (onder meer biochemisch en celbiologisch onderzoek).

De Duitse celfysiologen krijgen de prijs voor hun ontdekkingen op het gebied van 'de functie van afzonderlijke ionische kanalen in cellen'. Elke levende cel is omgeven door een uiterst dun membraan, een vliesje, dat de cel van de buitenkant scheidt. In dat membraan zitten kanalen door middel waarvan de cel met de buitenkant communiceert. Deze kanalen bestaan elk uiteen molecuul of een complex moleculen die de eigenschap hebben atomen door te laten met verschillende elektrische ladingen, die ionen worden genoemd.

TECHNIEK

Neher eh Sakmann hebben samen een techniek ontwikkeld die het mogelijk maakt onvoorstelbaar kleine stromen te registreren (een duizendste van een miljardste ampère) die door een ionisch kanaal komen. Deze techniek is uniek omdat zij het mogelijk maakt te beluisteren hoe een afzonderlijke molecuul van het kanaal zijn vorm verandert en daarmee binnen enkele miljoenste seconden de stroom beheerst. Met deze techniek hebben de twee onderzoekers aangetoond dat de ionische kanalen bestaan en hoe zij functioneren. Neher (47) is werkzaam bij het Max Planck Instituut voor Biofysische Chemi in Göttingen. Sakmann (49) is verbonden aan het Max Planck Instituut voor Medisch Onderzoek in Heidelberg.

ONAFHANKELIJK

De Max Planck Gesellschaft is een onafhankelijke Duitse wetenschappelijke organisatie, opgericht als voortzetting van het Kaiser Wilhelm Gesellschaft en genoemd naar de Duitse theoretisch fysicus Max Planck (1858-1947). De Gesellschaft telt ruim zestig instituten, waarvan er maar twee buiten Duitsland zijn gevestigd, namelijk in Rome en het Max Planck Institut für Psycholinguistik, dat in 1980 in Nijmegen werd opgericht. Max Planck promoveerde in 1879 in München en was hoogleraar in de theoretische natuurkunde in Kiel en later in Berlijn. Van 1930 tot 1937 was hij president van het eerder genoemde Kaiser Wilhelm Gesellschaft, dat in 1911 te Berlijn werd opgericht ter bevordering van de wetenschap.

THERMODYNAMICA

Planck heeft intensief gewerkt aan de ontwikkeling van de thermodynamica. Door zijn uitstekende leerboeken zijn Plancks definities, afleidingen en symbolen algemeen gebruikelijk geworden. Planck richtte zich vooral op het stralingsonderzoek en vond een stralingsformule die van fundamentele theoretische betekenis is gebleken. In 1900 stelde hij de quatumhypothese op ter verklaring van de energieverdeling in het spectrum van de temperatuur straling en voerde hij een nieuwe natuur constante in die naar hem is genoemd. In 1918 ontving Planck de Nobelprijs voor Natuurkunde.

NAZI'S

In tegenstelling tot zijn wetenschappelijke successen is het privé leven van Planck uiterst tragisch geweest. Zijn zoon werd door de nazi's omgebracht en twee dochters stierven in het kraambed. Door de nazi's kwam het ook tot een breuk met Einstein, die directeur was van het Berlijnse Kaiser Wilhelm Gesellschaft te houden. Daarmee heeft Planck in zoverre succes gehad dat hij wist te voorkomen dat de nazi's de Kaiser Wilhelm Gesellschaft gebruikten om een atoombom te vervaardigen, iets waartoe de Gesellschaft zeker in staat was geweest en van welk gevaar Planck zich terdege bewust was. Maar Einstein heeft Plancks houding nooit kunnen vergeven.

PARADIJZEN

De instituten van de Max Planck Gesellschaft zijn ware paradijzen voor wetenschappelijke onderzoekers. Ze hoeven geen onderwijs te geven, hebben geen begrotingsproblemen, hebben geen last van urenlange vergaderingen of de dwang van constract onderzoek, dat universiteiten wél het broodnodige geld in het laatje brengt maar onderzoek in een bepaalde richting dwingt. Ze hebben de beschikking over een vaste staf personeel en zijn in alle vrijheid uitsluitend bezig met zuiver wetenschappelijk onderzoek.

De directeuren van de instituten bepalen geheel zelfstandig welk onderzoek gebeurt. Daar heeft niemand binnen of buiten de Max Planck Gesellschaft iets mee te maken. Wel wordt de kwaliteit van het onderzoek gecontroleerd. Elk instituut heeft een internationaal samengestelde wetenschappelijke raad, die jaarlijks op bezoek komt en vervolgens verslag doet aan de president van de Gesellschaft in München.

NOBELPRIJZEN

Het op deze wijze en in dit klimaat verrichten van wetenschappelijke arbeid heeft tot een niet aflatende stroom van opmerkelijke successen geleid. De afgelopen acht jaar kwam er gemiddeld een keer per jaar een Nobelprijs bij een van de instituten van de Gesellschaft terecht. Manfred Eigen (chemie), George Köhler (medicijnen) en Huber (natuurkunde) zijn slechts enkele namen van prijswinnaars sinds de stichting in 1948.

Alle onderzoekers worden aangesteld door de directeuren van de instituten. De directeuren beslissen wie wel en wie niet in aanmerking komt. De onderzoekers moeten van hoog niveau zijn en worden voor een beperkte periode aangesteld om in korte tijd opgekweekt te worden tot top-wetenschapper. Vervolgens moeten ze doorstromen, want carrière maken binnen de Max Planck Gesellschaft is zeker niet de bedoeling.

De onderzoekers kennen slechts dwang uit zichzelf, willen publiceren, voordrachten houden op congressen en proberen altijd anderen vóór te zijn. Zaterdags en zondags wordt er door velen doorgewerkt, de lichten op de instituten branden tot diep in de nacht.

OZONLAAG

Dit leidt vaak tot spectaculaire resultaten. Zo leverden prof. dr. Paul Crutzen en dr. C. Bruhl van het Max Planck Instituut te Mainz een belangrijke bijdrage aan het onderzoek naar de aantasting van de ozonlaag, de 'parasol' die de aarde tegen een regen van harde ultraviolette straling beschermt.

Volgens hun alarmerende berekeningen, zal de ozonlaag, als de aantasting onverminderd doorgaat, in het jaar 2010 met dertig procent verminderd zijn met alle dramatische gevolgen van dien.

GELD

Het geld waarmee de Max Planck Gesellschaft zich moet bedruipen is voor het grootste deel afkomstig van de Duitse overheid. Daarnaast werft de Gesellschaft fondsen en heeft zo gemiddeld jaarlijks 1,2 miljard mark ter beschikking. Dat lijkt een enorm bedrag, maar verdeeld over de instituten en medewerkers verdwijnt het als sneeuw voor de zon. De vorige president van de Gesellschaft vertelde eens dat de research afdeling van een grote Duitse farmaceutische industrie het dubbel van dat bedrag beschikbaar heeft.

Er is slechts één Max Planck Institut dat zichzelf door inkomsten uit patenten kan bedruipen. Dat is de Kohlen Forschung in Mülheim waar wetenschappers bij toeval ontdekten hoe je plastic moet maken...

IN HET CAUCA-DAL WONEN DE 'BIG GUYS' VAN CALI

Bolwerk van drugskartel gevaarlijker dan Beirut

"Wolkenkrabbers van Medellín gebouwd met geld van Escobar"

=door Ronald Wersterbeek=

HOOG RIJZEN DE wolkenkrabbers van Medellín op tegen de groene hellingen van de Andes. Moderne kantoorgebouwen met spiegelend glas staan schitterend in de zon. "Dat is allemaal gebouwd met drugsgeld", zegt een man naast me in de bus, en er klinkt trots door in zijn stem. "Pablo Escobar heeft veel goeds gedaan voor deze stad". De banken in Medellín worden zwaar bewaakt. Overal rond de enorme bankgebouwen lopen militairen in volledig gevechtstenue, mitrailleur in de hand, handgranaten aan het kogelvrije vest. Als ik de Banco de la República in wil om Colombiaanse pesos op te nemen, moet ik bij de ingang mijn rugzak gedeeltelijk uitpakken. Drie militairen staan gewapend om me heen en een vierde controleert de inhoud van mijn rugzak. Vervolgens word ik grondig gefouilleerd en moet ik mijn paspoort afgeven. Ervoor in ruil krijg ik een tijdelijk pasje, waarmee ik langs de bewaking verder het gebouw in mag. De lift wordt bewaakt door twee soldaten. "Er is nog steeds veel politieke guerrilla in Colombia", vertelt een van de soldaten als ik hem vraag naar de strenge bewaking. "En ook de cocaïnehandel heeft veel geweld veroorzaakt. Er zijn dagelijks schietpartijen in bepaalde wijken van Medellín".

Medellín werd in de zeventiende eeuw gesticht al basiskamp voor gouddelvers, op 1540 meter hoogte in het woeste berglandschap rond de Rio Cauca. Ook diende het als toevluchtsoord voor joden die uit Spanje waren verdreven, vertelt mijn South American Handbook me. Nu is het een grote moderne stad, die royaal is aangelegd met brede straten en ruime pleinen. Het is Colombia's belangrijkste industriële centrum en het dankt zijn welvarendheid aan de export van koffie, textiel en cocaïne.

Het Medellín-kartel is de meest beruchte organisatie van Colombiaanse cocaïneproducenten en -exporteurs. Het kartel beheerste tot voor kort meer dan de helft van de Colombiaanse cocaïne-export, wat neerkomt op tussen de achthonderd en 1700 ton per jaar. Het kartel is uitgegroeid tot een professionele organisatie met hypermoderne laboratoria en wereldwijde handelscontacten. Uit de inkomsten, die in de miljarden lopen, werden privé-legers gefinancierd en in El Poblado, een chic stadskwartier in Medellín, verrezen de meest luxueuze villa's met zwembanen en tennisbanen. Maar ook investeerden de producenten een aanzienlijk deel van de winsten in legale infrastructurele projecten en ondernemingen die de overheid niet kan betalen. De aanleg en het onderhoud van de wegen, de straatverlichting, voetbalclubs en -stadions grotendeels gefinancierd door de organisatie van Pablo Escobar. Op deze manier is de lokale economie voor een belangrijk deel afhankelijk geworden van de drugsinkomsten van het kartel.

GEWOON PRODUKT

De grote man van het kartel, Pablo Escobar, is dan ook populair onder de lokale bevolking. Vrijwel geen enkele Colombiaan schijnt bezwaar te hebben tegen de manier waarop de drugsbaron aan zijn geld komt. "Er is kennelijk veel vraag naar cocaïne in de Verenigde Staten en Europa. Als dat daar problemen geeft, dan is dat jullie eigen probleem", vindt een man die ik spreek op het Plaza de Bolívar in het stadscentrum.

"Cocaïne is een gewoon produkt en cocaïnehandel is gewoon handel", meent hij. "Het is hier niet wat het bij jullie in Europa is. Hier in Latijns-Amerika hebben we een eeuwenoude coca-traditie. De Cauca-indianen en de Inca's gebruikten de cocabladeren al als pepmiddel en het pruimen van deze bladeren is hier net zo geaccepteerd als het roken van een sigaret. En ook cocaïne is hier een tamelijk geaccepteerd verschijnsel".

DRUGSOORLOG

De drugsoorlog tussen Medellín en Cali dreigt nu heropend te worden. De drugsbaronnen van Medellín hebben onlangs hun collega's uit Cali ervan beschuldigd aanvallen tegen hen uit te voeren en gegevens over het Medellín-kartel te hebben doorgespeeld aan de Amerikaanse autoriteiten. Na Escobars overgave kondigde het Medellín-kartel de ontmanteling aan van hun militaire structuur, maar de rivaliteit is letterlijk moordend. De drugsoorlog heeft al aan honderden mensen het leven gekost en nog steeds is moord de belangrijkste doodsoorzaak onder jonge mannen. In de straten van Cali zijn dagelijks schietpartijen, waarbij het gebruik van zware machinegeweren niet geschuwd wordt.

"Deze stad is gevaarlijker dan Beirut", zegt een kroeghouder in een van de achterbuurten van Cali. "De laatste paar maanden is het iets beter, want nu wordt er telkens overleg gepleegd en er zijn wapenstilstanden, maar daarvoor kon je niet gaan winkelen of je raakte wel betrokken bij een schietpartij, en er reden altijd overvalwagens met gillende sirenes rond. Nu zijn er alleen nog de patrouillerende militairen".

Het centrum van de handelsstad Cali is modern, maar de uitgestrekte achterbuurten zijn verloederd en gevaarlijk. Als ik er een hotelkamer zoek, kom in terecht bij een stinkend pand vol kakkerlakken. Er moet eerst een fors traliehek geopend worden voordat ik naar binnen kan. De hotelbaas bekijkt me onderzoekend vanachter de tralies van zijn balie, voordat hij me een klamme kamer wijst. In mijn kamerdeur zitten twee kogelgaten.

MARIHUANA

De volgende dag neem ik een bus naar Buenaventura, Colombia's grootste havenstad aan de Stille Oceaan. Op het grote en drukke busstation lopen veel militairen rond. Als ik een kaartje koop bij een van de busmaatschappijen, biedt de man achter de balie voor een zacht prijs marihuana aan.

"No, gracias", antwoord ik beslist. Hij kijkt me verongelijkt aan en blijft aanhouden. Plotseling staat er een soldaat naast me, een mitrailleur in zijn handen en ik vrees arrestatie voor de man achter de balie. De militair kijkt me even onderzoekend aan en vraagt dan: "Do you want to buy cocaine from me?"

Buiten de stad voert de weg al snel de heuvels rond het Cauca-dal in. Hier, ver genoeg van de stank en het lawaai van de grote stad, liggen de villa's verborgen rond een bladerdek van palmen. Gazons als voetbalvelden, glimmende nieuwe hekken met automatische camera's en carports met Mercedessen en BMW's. Hier wonen de heren drugsbaronnen vàn Cali, de koele zakenlieden die inmiddels zestig procent van de Colombiaanse cocaïne-export beheersen. "The big guys", zegt een jonge man naast me. Hij lacht: "HIer woont het eigenlijke stadsbestuur van Cali".

De man zegt Jorge te heten en blijkt actief in de drugshandel. "Het kleine spul", bagatelliseert hij, "wat smokkel naar het Caribische gebied en de Verenigde Staten. We doen dat met kleine snelle motorjachten, die we meestal maar een paar keer gebruiken. Daarna brengen we die boten op volle zee tot zinken".

"Een dure aanlegenheid", merk ik op. Jorge grijnst. "Dat valt wel mee, die jachten worden in het Caribisch gebied gestolen van rijke Westerse toeristen. Soms worden ze op volle zee gekaapt". Als ik vraag wat er in dat geval met de opvarenden gebeurt, maakt Jorge een resoluut gebaar met zijn wijsvinger langs zijn keel. "Muerte". Hij grijnst. "Maar dat zijn andere organisaties", haast hij zich dan te zeggen.

Even later liggen de villawijken van Cali achter ons en voert de bochtige weg ons de bergen in van de meest westelijke 'cordillera' van het Andesgebergte. De hellingen zijn dicht begroeid met bamboe en bananenpalmen.

Beneden in het dal stroomt een klein riviertje en ernaast ligt, half overwoekerd, Colombia's tweede spoorbaan. Maar treinen rijden er niet meer. Af en toe komen we door een klein dorpje, waar tientallen straatventers met de bus meerennen en gillend water, bananen en maïsbroodjes aan de passagiers proberen te verkopen. En overal lopen pelotons zwaar bewapende militairen. Want al hebben de meeste guerrillabewegingen de wapens officieel neergelegd, schermutselingen zijn er zo nu en dan nog steeds.

BUENAVENTURA

Buenaventura is een broeierige stad aan de Stille Oceaan, omringd door schier eindeloze mangrovebossen. Hoogbouw is er niet. Een indrukwekkende zeehaven evenmin. Aan de rommelige kade ligt een enkele kustvaarder uit Panama, een eindje verderop in de baai laat een Chileense trawler zijn anker in het bruine water zakken.

Ik zoek een goedkope hotelkamer vlak naast de krottenwijk, waar alleen maar achterdochtige negers wonen. Zij zijn de afstammelingen van de zestiende eeuwse slaven. De Spaanse slavernij werd afgeschaft, maar vrij zijn ze nog steeds niet. "Wij zijn slaven van de armoede", bijt een verbitterde straatverkoper me toe als ik kennelijk te veel wil afdingen op zijn maïsbroodjes.

Vlak voor het hotelletje word ik aangehouden door twee jonge soldaten. Het zijn net twee Rambo's, in hun bezwete T-shirts, met zware mitrailleurs in hun handen en patroonbanden kruiselings over hun borst. Ze willen mijn paspoort zien en controleren mijn rugzak. Onsympathiek zijn ze niet. Als mijn papieren in orde blijken, mag ik doorlopen. Ze wensen me een goede verdere reis toe en waarschuwen me voor overvallers.

M-19

Ik loop zwetend over een overvolle straat ergens midden tussen de bouwvallen van de beklemmende krottenwijk, als plotseling een golf van beweging en gejuich door de straten slaat. Luid toeterend raast een rode bus door de mensenmassa. Uitgelaten jongelui hangen als voetbalfans uit de ramen van de deinende bus en zwaaien joelend met grote rood-witblauwe vlaggen. 'M-19' staat er met grote zwarte letters op de zijkant van de bus.

De voormalige linkse guerrillabeweging van Antonio Navarro Wolff is populair onder de Colombiaanse bevolking. Toen de strijders uit de bergen in oktober 1991 als Alianza Democrática M-19 aan de landelijke verkiezingen deelnamen, behaalden ze tot ieders verrassing 26 procent van de stemmen, waarmee ze de grootste fractie in het parlement vormden. De hele guerrillatop kreeg plotseling een chic kantoor in het peperdure Tequendama hotel in de hoofdstad Bogotá. Het gevechtspak werd verruild voor een maatkostuum, de M-16 voor een fax. De voormalige bandieten schreven vervolgens de nieuwe grondwet van Colombia.

Nieuwsgierig loop ik mee in de stroom mensen die enthousiast achter de bus aanloopt. We komen uit op het grote plein bij de kade, waar een groot podium is opgesteld en keiharde Spaanse muziek uit imposante luidsprekers schalt. Enorme spandoeken maken de politieke doeleinden van M-19 duidelijk. Meer democratie lijkt het belangrijkste streven van de ex-guerrilleros. Volgens de nieuwe grondwet is de democratie niet langer beperkt tot de hogere inkomens.

Ondanks deze idealen, lijken de nieuwbakken politici misschien wel hun wilde haren, maar niet hun strekken kwijt te zijn: op het plein lopen verschillende zwaar bewapende mannen zonder uniform. Als ik een enorm bord met politieke stellingen bestudeer, word ik aandachtig bekeken door twee opgeschoten jongens van hooguit een jaar of zestien. Ze dragen een spijkerbroek en een T-shirt. Voor hun buik bengelt een Uzi.

De volgende mo besluit ik het zweterige naventura te verlaten e vriendelijker oord o zoeken. Als een oude v me aanbiedt mij in bootje naar een klein hu dorpje tussen de mangro bossen te brengen, stem toe. Het kleine houten bo met-buitenboordmotor bl behoorlijk snel; maar de b boort zich telkens in golven en al spoedig ben drijfnat. Erg is dat niet in tropische hitte.

Na drie kwartier va bereiken we het dorpje d Bocana heet. Eenvoudige ru houten hutten staan op pal in het water, in de deuro ningen hangen de negerv sers te suffen in hun ha maten. De visnetten hang aan de hutten te drogen in zon en hun kleine prauw dobberen zachtjes op golven. Achter de paalw ningen verrijzen statig kokospalmen, zachtjes w vend in de zwoele zeewin Het tafereel is zo vredig d ik een vakantiegevoel kr en de spanning va Colombia bijna van afglijdt. Hier zullen geen gu rilleros zitten, hier wordt drugs gehandeld.

Als ons bootje aanme aan de houten steiger v Bocana en ik met mij rugzak van boord klaut rent een donker ventje v een jaar of tien me over planken tegemoet. "Señ señor", roept hij enthousia "Do you want to b cocaine?"

Winston Leeflang

Vervolg van pag. 5

verkenning van alle uithoeken van het land, vandaar de titel 'Landmeten'."

Ook een verkenning van zijn eigen schrijverschap? Van Kempen: "Dat ook natuurlijk. Je kijkt hoever je kunt gaan, wat je stilistische mogelijkheden en beperktheden zijn. Je schrijft meer dan je publiceert. Op een gegeven moment ben je niet tevreden over dingen en je werkt net zolang tot je een resultaat hebt, waarvan je denkt dat het wel acceptabel is. Soms gaan daar wel een paar jaren overheen, omdat je een verhaal vier keer opnieuw moet schrijven. Je hebt natuurlijk wel enig idee of een verhaal erg goed is, of dat het toch maar matig is. In het laatste geval houd je het maar in portefeuille als je verstandig bent. Maar bij een bundel met dertien verhalen blijven de meningen altijd uiteen lopen. Over sommige boeken bestaat consensus over wat het beste is, maar dat is hier niet bij, want de meningen lopen uiteen en dat is wel grappig."

Vaak wordt gezegd dat in Suriname de scheidslijnen tussen de rassen lopen, maar Van Kempen laat in verhalen zien dat ze door de milieus lopen. Van Kempen: "Door de politiek worden de etnische scheidslijnen heel sterk benadrukt, maar of die er in wekelijkheid zo zijn, dat geloof ik niet. Ik heb zoveel voorbeelden gezien, waarvan je zegt dat er helemaal niets aan de hand is.... Zeker de laatste jaren zijn de scheidslijnen komen lopen tussen die mensen die zich in een paar jaar enorm hebben weten te verrijken en de grote massa die nog steeds verpaupert. Dat zijn de belangrijkste scheidslijnen en niet tussen de rassen in Suriname."

In een verhaal komt de Surinaamse dichter Michael Slory voor die een gedicht heeft geschreven dat de ikfiguur niet weet te duiden. "Dat verhaal gaat weer over hetzelfde. Eén figuur zegt tegen hem: 'Dichter, moet jij niet de straat op en moet jij niet protestgedicht schrijven?' Een andere nee het voor hem op en zegt d hij zijn leven lang al zov heeft gedaan en de dicht zegt het zelf ook: 'Ik heb zoveel voor het land geda en moet ik nu alweer mi nek uitsteken?' Het gedi 'Drie mannen op e pleintje' vond ik een he typisch gedicht. De laats regels luiden: 'Leef het land een held tussen lege huiz lege voetstappen/ le harten.' Dat zijn prachti dichtregels van Slory. H komt in dit verhaal na voren zoals het in werkelijk heid ook gaat. Hij is een va de weinigen die toch vr consequent altijd hee gezegd waar het op staat e hij is altijd een beetje mee muilend benaderd.

Winston Leeflang kijkt o niet weg. Vindt hij het e taak van de schrijvers dat meer moeten kijken naar w er in de maatschap gebeurt? "Absoluut. Als schrijvers, de kunstena die mensen die de geest w de mensen in beweg moeten houden, als die la de kant blijven staan en het voortouw nemen, deugen ze voor geen Een van de taken van kunstenaars in de ja tachtig was het aan de o stellen van de dictatuur. van de taken. Het was n zo dat dat het enige w waarover schrijvers zou moeten schrijven, maar is wel zo, dat ze niet kunn zeggen dat ze aan de ka blijven staan. Dat ze buiten stappen en niet m doen, want ik geloof niet d je dan deugt. Er zijn er geweest die het deden. poëzie die toen geschreven, is nu verzam in bundels. Nieuwe bund van Slory en van Sjriiniv en van Frits Wolst. Orlan Emanuels was een van eersten die naar buit kwam. Het is goed om weten dat die mensen w degelijk bezig zijn gewe in die tijd."

Winston Leeflang, Landmeten, Amsterdam, In de Knipscheer.

Jongetje met hoepel achtervolgd door Hermes. De amfoor uit rond 470 vóór Christus is afkomstig uit de Hermitage in St. Petersburg.

Pankratiast poogt tegenstander een oog uit te krabben. Detail van een schaal.

Tentoonstelling over eerste Olympische equipe

Lauwerkrans voor mond vol losgeslagen tanden

'DEELNEMEN is belangrijker dan winnen'. Deze stelregel van de stichter van de moderne Olympische Spelen, Pierre de Coubertin, moet de antieke Griekse equipe als een vloek in de oren klinken. Vanaf de stadionloop waarmee in 776 vóór Christus de eerste Olympische Spelen van start gingen, is er alleen maar gestreden om te winnen. Gedurende de gehele Oudheid, waarin honderden Olympische afleveringen te beleven waren, is er nooit meer dan één erepodium aan de orde geweest. Daarop was enkel plaats voor de enige echte winnaar. De andere deelnemers kozen op het moment dat de huldiging plaats vond, het hazenpad. Door het doornige struikgewas zochten zij, de verliezers, een veilig heenkomen. Bang als ze waren om uitgejouwd of - nog erger - met stenen bekogeld of met stokslagen overladen te worden.

= door Koos Tuitjer, Gelderlanderpers =

Nee, De Coubertin kende zijn klassieken slecht. Was hij bij Homerus, de dichterlijke nieuwsbron uit de Griekse Oudheid te rade

Gouden ring met voorstelling van een man die een radslag op de rug van een rennende stier maakt (Minoische periode, tussen 1700 en 1300 voor Christus)

gegaan, dan had hij beter kunnen weten. De slagzin die Homerus de held Achilles in de mond legde, namelijk: 'Altijd de beste zijn en anderen overtreffen", stond in het vaandel van elke deelnemer aan de klassieke spelen geschreven.

Er waren overigens meer Spelen dan wedstrijden die op de Peleponnesos in Olympia werden gehouden. In Delphi, op het schiereiland Isthmos bij Kortinthe en in Nemea bij Argos, werden identieke spelen georganiseerd. Ook daar kwamen de Hellenen in groten getale op af, voorzover zij geen oorlog met elkaar aan het voeren waren. Want op leven en dood werd er onderling genoeg gestreden.

Het belangrijkste onderscheid met de krijg was dat deze vier spelen - die in Olympia zijn wel de oudste -Heilige Spelen waren. Aan de goden opgedragen: Zeus, de heerser over de goden werd in Olympia vereerd, Apollo in Delphi, Poseidon op Istmos en tenslotte weer Zeus in Nemea.

De vier Heilige Spelen, die eeuwen achtereen plaats hebben gevonden, hadden geen andere inzet dat de bekroning met de lauwerkrans. Wat dat aangaat is Pierre de Coubertin met zijn idealen wel in het voetspoor van de oude Grieken getreden. De winnaars in Olympia en in de drie andere stadions kwamen verder met lege handen thuis. De eer telde. "Wat heb je gewonnen Spartaan?", vroeg iemand een uit Sparta afkomstige Olympische overwinnaar. Hij antwoordde: "Ik zal vlak voor de koning opgesteld worden in de oorlog".

PRIJZENGELD

Een principiële topsporter. De vraag is of hij later toch niet bezweken is voor de verleidingen die andere, niet heilige spelen hem boden. Want de verdwazing rond de sport greep in de Griekse Oudheid al om zich heen. In Athene werd bijvoorbeeld aardig de hand gelicht met prijzengeld, teneinde de atleten en vechtersbazen schadeloos te stellen voor de kosten van hun trainingen. Een beetje sportkenner van vandaag begrijpt inmiddels, dat er niets nieuws onder de zon is. Homerus, de nieuwsverkondiger, gewaagt van nog hogere inzetten bij wedstrijden, die tijdens het tienjarig beleg van Troje voor de muren van de stad georganiseerd werden.

'En uit de schepen bracht Achilles prijzen, bekkens en drievoetige ketels, paarden en muildieren en krachtige stieren en ook sierlijk gegordelde vrouwen en grauw glanzend ijzer'.

Het gesproken nieuwsblad van Homerus, De Illias, vermeldt op de sportpagina hoe de organisator de prijzen dacht te verdelen. 'De snelste in de wagenren ontvangt een vrouw ervaren in kunstig handwerk en een ketel van 23 maten met oren, op drievoet'. En zie: de verliezer in het worstelen - er waren kennelijk prijzen over - ontvangt ook een beloning: 'een vrouw ervaren in veel arbeid, vier runderen waard'.

VERTWIJFELING

Een uitwas. De werkelijke Olympische geest was krachtig en zaaide vertwijfeling op het moment dat de Grieken gezamenlijk tegen een geducht vijand optrokken: de Perzen. '...zie daarop de Pers Tritantaichmes tot Mardonios, de aanvoerder van de Perzen: 'tegen wat voor mannen voert gij ons aan, mannen die niet voor geldprijzen strijden, maar enkel voor mannendeugd?'

Het citaat komt uit een beroemd antiek geschiedenisboek, de 'Historiën', geschreven door Herodotus. Deze schrijver liet zich meermalen zien bij de Spelen. Niet om hard te lopen, te worstelen of een stel vliegende paarden in toom te houden, maar om uit zijn werk voor te dragen. De Spelen, waar zij ook gehouden werden, trokken een massa volk. Rondom het stadion was er van alles te beleven. Er heerste een complete kermis, waarop allerhande artiesten - van verteller tot vuurspuwer - acte de présence gaven.

In Delphi was er zelfs sprake van een aandeel van nietsportlieden in de plaatselijke Pytische Spelen. Declamatie en muziekspel maakten hier eeuwenlang onderdeel uit van de Spelen. Maar de echte sporten voerden toch de boventoon. De Grieken onderscheidden gevechtssporten, lanceersporten, loopsporten en hippische sporten. De bronnen voor de kennis hierover vormen een wereldwijd verspreid geraakt arsenaal aan schotels, vazen en beelden.

Met name de gebakken voorwerpen zijn informatief: schilders legden de sportieve gebeurtenissen met hun pencelen en graveerstiften vast. Soms verloren zij zich in hun artisticiteit: de houding van een afgebeeld lichaam wordt dan eerder bepaald door de vorm van een vaas of schaal dan door een vanuit de sport voorgeschreven houding.

Zo beschaafd als de Grieken waren als het gaat om het vermogen de eigen geschiedenis in beeld en geschrift vast te leggen, zo barbaars waren zij ook in het tentoon spreiden van (sportief) geweld. Maar met dat je dit opschrijft, moet je met een schuine blik op de televisie vaststellen dat er eigenlijk niets nieuws onder de zon is. De gevechtssporten logen er met name niet om. Het 'Moeizame Worstelen' was een gracieus ballet vergeleken bij een combinatie van worstelen en boksen, 'Het Woeste Pankration' en dat onderdeel was weer heel menselijk ten opzichte van 'Het Ledematen Verbrijzelende Boksen'.

DODELIJK ONGEVAL

De meest edele vorm onder de vechtsporten, het worstelen, heeft tijdens de 74ste Olympische Spelen (in 484 vóór Christus) nog tot een dodelijk ongeval geleid. Door een zware val, die het gevolg was van de greep waarin de tegenstander het slachtoffer in bedwang hield, brak de klem gezette worstelaar uiteindelijk zijn nek. Een rode kaart was er niet bij. De tegenpartij werd niet gediskwalificeerd; later werd hij vrijgepleit door een rechtbank.

'Het Woeste Pankration' doorstaat de gelijkenis met het moderne 'catch'. De oorsprong van de sport is mythologisch: de vinding werd door de Grieken toegeschreven aan Herakles in zijn gevecht met een leeuw. Ongeveer alles was toegelaten. Stampen met de voeten en het meppen met handen en vuisten maakten de essentie uit van deze tak van sport. Geslachtsdelen behoefden allerminst ontzien te worden. Er werd een veelheid van technieken toegepast: het trappen in de maag, slagen op het aangezicht, het kraken en ontwrichten van ledematen, kortom je mocht mollen wat er te mollen viel. Twee verbodsbepalingen daargelaten: het bijten en uitkrabben van de ogen en het steken van de vingers in de neus van de tegenstander.

De meest verwoestende onder de vechtsporten was evengoed de bokssport. Dit nummer vormde de afsluiting van het onderdeel vechtsporten. Men ging elkaar met riemen omwonden handen te lijf. Een helm diende ter bescherming van het hoofd. In later eeuwen werden, bij wijze van verfijning, ijzeren banden waaruit pinnen staken, toegelaten.

Een boksring ontbrak. Trainers en scheidsrechters zorgden er voor dat de boksers op gepaste afstand bleven. Wanneer een tegenstander zich teveel uit de voeten maakte, werd hij met een stok in de krijtkring teruggeslagen. Je niet laten kennen was het parool. De keiharde jongens konden op de zege rekenen. Er is een verhaal over een bokser die zijn overwinning behaalde, door voor zijn tegenstander verborgen te houden, hoezeer hij gemold was, op het moment dat de laatste ronde een aanvang nam. Deze tegenstander had hem werkelijk alle tanden uit de kaken geslagen. Door nu de tanden in te slikken, bracht hij de ander in grote verwarring. De man vermoedde dat zijn beslissende stoot effect gemist had. Die onzekerheid maakte dat hij nu zelf tegen de grond gewerkt werd. Bij de wagenrennen - de hippische tak -ging het ook niet zachtzinnig toe. Een tiental wagenspannen richtte zich telkens op een en hetzelfde keerpunt. Daarbij ging het meedogenloos en hard toe. Nee, in ruwheid deed deze tak van sport weinig onder voor de hierboven beschreven vechtsporten.

De koersen met bereden paarden waren in dat opzicht nauwelijks spectaculair te noemen. Zij waren 'slechts' een genot voor werkelijk hippisch ingestelde kenners.

Bij het lopen en gooien ging het ook stukken gecultiveerder toe, hoewel het discuswerpen als een gevaarlijke sport bestempeld werd. Grappig is dat het verspringen ook als een lanceersport aangemerkt werd. De mens, die ten behoeve van zijn sprong even van de aarde losgekomen was, werd ook als een projectiel opgevat.

De mens? Wie moeten we daar in sportief Hellas onder verstaan? De barbaren (dat waren alle niet-Grieken op aarde) in elk geval niet. Alle Griekse mannen en vrouwen dus? Nee, de vrouwen ook niet. De Olympische Sport was puur een mannenzaak. Te verdoezelen viel er in dat opzicht weinig. De atleten en hun verzorgers traden piemel naakt aan.

Want ooit had een vrouw zich, tegen de regels in, als trainster van haar zoon in het stadion onder spelers en

Vervolg op pag. 10

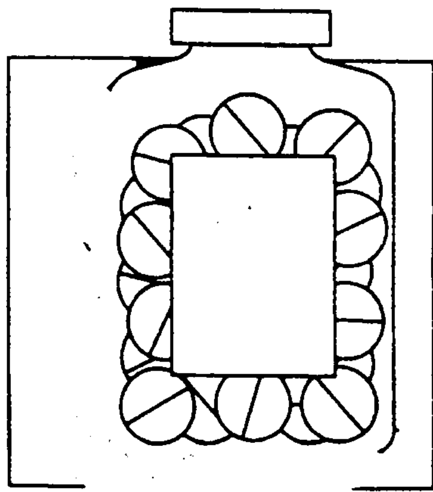
Onder: Halsamfoor met frontale voorstelling van een vierspan (zesde eeuw voor Christus).

'Natuurlijk' beter worden

Foliumzuur activeert met vitamine B lichaamseiwitten

IN DE LAATSTE rubriek vóór de vakantie hebben wij het gehad over vitamine B. Wat de gevolgen zijn van een tekort aan vitamine B12 (cyanocobalamine), kunnen we alleen afleiden uit bloedonderzoek. Het is namelijk niet mogelijk om proefdieren kunstmatig vitamine B12-tekort te bezorgen en het komt maar heel zelden voor dat mensen alleen een tekort hebben aan deze vitamine. Volgens een onderzoek, dat in Japan is gedaan, kan vitamine B12 een regulerende invloed hebben op T-helpercellen en T-supressorcellen. Er zijn ook publicaties waaruit blijkt dat vitamine B12 waarschijnlijk bepaalde functies binnen het afweersysteem stimuleert. Een tekort leidt tot een afname in de aanmaak van nieuwe T- en B-cellen en een afname van het vermogen tot fagocytose en zou remmend werken op de antilichamen. Vitamine B12 is samen met foliumzuur belangrijk voor de aanmaak van hemoglobine in de rode bloedlichaampjes. Deze vitamine verhoogt ook de eetlust, verlengt de levensduur van de cellen, is goed voor het zenuwstelsel en is bevorderlijk voor de vertering van koolhydraten, vetten en eiwitten. Vitamine B12 is te vinden in melk, kaas, kwark en andre zuivelprodukten, orgaanvlees, vis en eieren. Een aanvullende dosering ligt meestal tussen vijftig en honderd microgram. Eén ons runderlever bevat ongeveer negentig microgram.

=door Rudolf de Wit=

Foliumzuur is ook een component van het vitamine B-complex dat de weerstand vergroot. Een tekort aan foliumzuur leidt tot een afname van de cellulaire en humorale afweer. Dat heeft men kunnen vaststellen bij proefdieren en mensen die leden aan een bepaalde vorm van bloedarmoede die voorkomt uit een tekort aan foliumzuur.

Zo'n tekort kan leiden tot een hele reeks verschijnselen, zoals het kleiner worden van de lymfe-organen; een verstoring van de verhouding tussen T- en B-cellen; een afname van de activiteit van cellen in de milt; een afname van de primaire en secundaire reactie van de antilichamen; een vertraging vande gevoeligheidsreactie van de huid; een afname van de fagocytose; een vertraging van de ontstekingsreactie; een afname van het aantal T-cellen in de lymfe-organen; een vermindering van de weerstand tegen infecties en een minder sterke natuurlijke rem op de groei van tumoren.

Foliumzuur activeert samen met vitamine B6 en zink tot de vorming van nucleïnezuur en bevordert de vorming van lichaamseiwitten. De eetlust, het groeiproces van het lichaam, de voortplanting, de produktie van maagzuur en de aanmaak van rode bloedlichaampjes worden er ook door beïnvloed.

Voedingsmiddelen die een behoorlijke hoeveelheid foliumzuur bevatten, zijn bij voorbeeld groene bladgroenten, melk, zuivelprodukten, orgaanvlees, oesters, zalm, biergist, dadels, tonijn en granen. Een aanvullende dosering bevat in het algemeen vierhonderd microgram tot een paar milligram per dag.

Pantotheenzuur zit in zoveel voedingsmiddelen dat een tekort aan deze B-vitamine zelden voorkomt. Het stimuleert de aanmaak van antilichamen. Bij dieren die een kunstmatig opgewerkt tekort aan deze B-vitamine hebben, is een afname te zien van de produktie van antilichamen. Het schijnt dat dit zuur plasmacellen prikkelt om antilichamen te scheiden.

Een tekort aan pantotheenzuur kan leiden tot een kleiner worden van de lymfeorganen; een ongunstiger verhouding tussen T- en B-cellen; een vermindering van de activiteit van de cellen in de milt; een vermindering van het gehalte aan antilichamen in het bloed; een vermindering van de primaire en secundaire reactie van antilichamen en van de natuurlijke rem op de groei van tumoren. Over een schadelijk effect op de cellulaire afweer is niets bekend.

Pantoheenzuur is dus belangrijk voor het afweersysteem. Daarnaast speelt het ook een rol bij de vertering van koolhydraten, vetten en eiwitten. Het bevordert het groeiproces en het zorgt dat andere vitaminen beter benut worden. Deze vitamine vindt men in biergist, peulvruchten, orgaanvlees, zalm, tarwekiemen, granen, eetbare paddestoelen en vlierbessen. Een aanvullende dosering bevat meestal vijftig milligram tot een paar gram per dag.

VITAMINE D

Vitamine D (calciferol) is de enige vitamine die ons lichaam zelf kan maken. Daar is echter wel zonlicht voor nodig en eigenlijk mag ik best stellen dat iedereen op ons eiland wel voldoende zonlicht krijgt. Toch zien we dat mensen vaak extra vitamine D innemen.

Vitamine D lost in vet op en kan dan ook opgeslagen worden in de vetcellen van het lichaam. Men voegt deze vitamine toe aan het voer van koeien en varkens en zo komt vitamine D terecht in het vlees dat wij eten en in de zuivelprodukten. In Nederland worden de vitaminen A en D ook toegevoegd aan alle margarines.

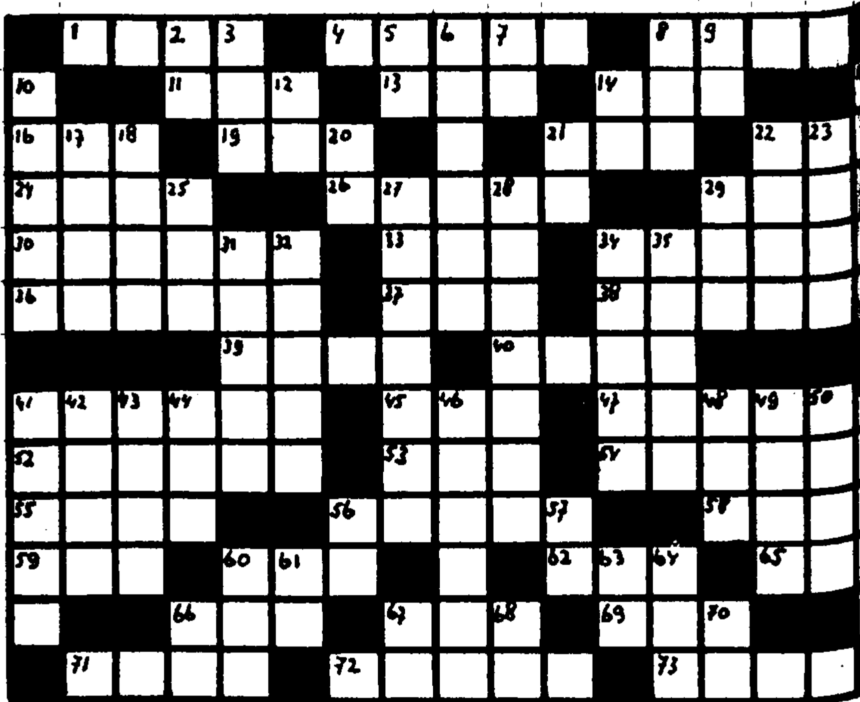
Vitamine D is een onmisbare voedingsstof, maar een overdaad kan toch de weerstand schaden. Uit onderzoek is gebleken dat fagocyten bij een tekort aan deze vitamine zwakker worden. Bij een onderzoek in de Scripps Clinic in Californië bleek dat vitamine D bij mensen ook een negatief effect heeft op de aanmaak van interleukine-2 door witte bloedlichaampjes.

Deze stof stimuleert de aanmaak van T-helercellen, T-supressorcellen en antilichamen. Als vitamine D zorgt voor een afname van de produktie van interleukine-2, dan heeft het dus een afweeronderdrukkende werking. Het is ook mogelijk dat vitamine D alleen de aanmaak van een te grote hoeveelheid witte bloedcellen tegengaat. Men heeft namelijk ontdekt dat woekerende B- en T-cellen en geactiveerde T-cellen receptoren hebben voor deze vitamine. De onderzoekers concludeeren daarom dat mensen die al een lage weerstand hebben, beter geen vitamine D-supplement kunnen nemen.

Het is eigenlijk niet zo verwonderlijk dat vitamine D een afweeronderdrukkende werking heeft. Deze vitamine heeft namelijk dezelfde structuur als een steroïde. En andere steroïden, zoals corticosteroïden of progesteron, remmen ook de afweerreacties van het lichaam. Toch is vitamine D in zoveel opzichten onmisbaar, dat we zeker niet moeten proberen het zonder te doen. Vitamine D reguleert de opname van calcium en fosfor en is daardoor van groot belang voor de vorming van botweefsel. Deze stof helpt ook bij het reguleren van de hartslag; is belangrijk voor een goede conditie van het zenuwstelsel; is bevorderlijk voor een normale bloedstolling, voor een gezonde werking van de spieren en voor de ademhaling van de huid. Samen met calcium kan vitamine D helpen voorkomen dat corticosteroïden het botweefsel kunnen aantasten. Maar een teveel kan leiden tot een gevaarlijke kalkafzetting in de bloedvaten.

Natuurlijke bronnen voor vitamine D zijn behalve zonlicht (waaraan wij op onze eilanden voldoende hebben), eigeel, orgaanvlees, beendermeel en vis. Een aanvullende dosering ligt meestal tussen vijftig en vijfhonderd i.e. per dag. In 2,4 dl. melk zit ongeveer honderd i.e. vitamine D. Maawr denkt u wel aan dat het innemen van een vitamine D-supplement niet aan te raden is voor mensen die weinig weerstand hebben.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. schoeisel; 8. afpersing; 15. aanbedene; 16. voorkant van een gebouw; 18. laten blijken; 19. nobel; 21. plezier; 23. vuurkoord; 24. vogelverblijf; 25. jongensnaam; 27. liefkozing; 29. vod; 30. bijwoord; 31. stijf worden; 35. voorzetsel; 36. vrucht; 37. voorzetsel; 38. plakmiddel; 40. telwoord; 41. droog; 43. meisjesnaam; 45. groente; 48. boom; 50. voegwoord; 52. zelfvevoordeling; 55. persoonlijke voornaamwoord; 56. muzieknoot; 58. cilinder; 59. huisdier; 60. telwoord; 61. vervoermiddel; 63. insect; 65. eten; 66. boomvrucht; 68. tijdsaanduiding; 70. geldstraf; 71. afstraffing geven; 72. slordig bezig zijn.

VERTIKAAL: 1. tooien; 2. slang; 3. middag; 4. roeipin; 5. bijwoord; 6. landbouwwerktuig; 7. troefkaart; 8. kaal kamertje; 9. inhoudsmaat; 10. op dit moment; 11. dierenverblijf; 12. koraaleiland; 13. behagen; 14. ingang; 17. vis; 20. op grote afstand; 22. recht stuk vaarwater; 25. vogeleigenschap; 26. plaats in Noord-Brabant; 27. bijl; 28. mager; 31. rangtelwoord; 32. alleenheerser; 33. rivier in Italië; 34. kwaad; 36. desert; 39. drinkgerei; 42. bouwtekening; 44. houding; 45. moment; 46. bouwsteun; 47. ieder; 48. loot; 49. vruchtbaar maken; 51. ketting zonder einde; 53. opperwezen; 54. voorzetsel; 55. gebaar; 57. traag; 60. zacht; 62. voorzetsel; 63. meertje; 64. soort grond; 65. rund; 67. lage kant van een schip; 68. persoonlijk voornaamwoord; 69. windrichting; 70. zeilboot.

WINNAAR VORIGE WEEK

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

V.A. Williams
Juliana v. Stolberglaan #1
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.

Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Kadaster; 8. pemmikan; 15. laars; 16. romer; 18. terne; 19. Irak; 21. eek; 23. rans; 24. mos; 25. via; 27. dik; 29. met; 30. on; 31. morgenvroeg; 35. ne; 36. ral; 37. Artis; 38. gas; 40. dor; 41. pui; 43. kus; 45. fielt; 48. wel; 50. Am.; 52. medestander; 55. me; 56. rad; 58. tas; 59. tui; 60. pal; 61. tree; 63. Lek; 65. bord; 66. onera; 68. menen; 70. tinne; 71. negatief; 72. register.

VERTIKAAL: 1. klimop; 2. Aaron; 3. daas; 4. ark; 5. s.s.; 6. er; 7. roe; 8. pek; 9. er; 10. mt.; 11. ler; 12. kram; 13. Annen; 14. Nestel; 17. meent; 20. Sir; 22. Rio; 25. vol; 26. aga; 27. drs.; 28. keg; 31. Marum; 32. Ereis; 33. villa; 34, gaper; 36. rok; 39. sul; 42. karton; 44. set; 45. fes; 46. etten; 47. T.N.T.; 48. wei; 49. kelder; 51. Marne; 53. dal; 54. dun; 55. Manse; 57. deeg; 60. pont; 62. era; 63. lef; 64. eer; 65. bis; 67. A.T.; 68. me; 70. t.i.

Schaken

Kasparov onder vuur

TERWIJL JAN TIMMAN en de Engelsman Nigel Short zich in het Spaanse Linares een weg vochten naar de finale van het kandidatentoernooi, was wereldkampioen Gary Kasparov actief in het Duitse Dortmund. Aanvankelijk vermaakte hij zich met het nogal povere spel van zijn potentiële uitdagers, maar hij werd al in de derde ronde tot de orde geroepen door een gevoelige nederlaag tegen zijn exlandgenoot Gata Kamsky (VS). In de zesde ronde kwam daar nog een nederlaag bij tegen de Duitser Robert Hübner en toen moest zelfs de wereldkampioen alle zeilen bij zetten om nog iets van zijn reputatie overeind te houden. Het lukte hem op het nippertje, zij het bepaald niet overtuigend.

= door Jules Welling =

Met de magere score van 6 uit 9 deelde Kasparov tenslotte de hoofdprijs met de Oekraïner Vassily Ivanchuk; 3. Bareev (Rus) $5^1/_2$; 4. Anand (Ind) 5; 5/6. Kamsky (VS); Salov (Spa) $4^1/_2$; 7. Hübner (Dui) 4; 8/9. Adams (Eng), Shirov (Let) $3^1/_2$ en 10. Piket (Ned) $2^1/_2$. Van echte suprematie van Kasparov was geen sprake. Integendeel, de wereldkampioen had het zwaar.

Hier zijn twee verliespartijen: Kamsky - Kasparov: 1. d4, Pf6 2. c4, g6 3. Pc3, Lg7 4. e4, d6 5. Pf3, 0-0 6. Le2, e5 7. 0-0, Pc6 8. d5, Pe7 9. Pd2, a5 10. a3, Pd7 11. Tb1, f5 12. b4, Kl8 13. f3, Pg8 14. Dc2, Pgf6 15. Pb5, axb4 16. axb4, Ph5 17. g3, Pdf6 18. c5, Ld7 19. Tb3, Lh6 20. Tc3, Lf4 21. cxd6, Pxg3 22. Lxg3, Ph5 23. gxf4, Pxf4 24. Lc4. Phs+ 25. Kl1, Dl4 26. Pb3, fxe4 27. Dl2, Tf5 28. f4. Th5 29. Dg3, Dxg3 30. Txg3, exf4 31. Lb2+, Kg8 32. dxc7, lxb5 33. Lxb5, fxg3 34. kg2, Pg5 35. d6, Th2+ 36. kxg3, Txb2 37. Lc4+, kg7 38. d7 en zwart gaf op.

Hübner - Kasparov: 1. d4 Pf6 2. c4 g6 3. g3 Lg7 4. Lg2, 0-0 5. Pc3, d6 6. Pf3, Pbd7 7. 0-0, e5 8. e4, c6 9. h3, Db6 10. c5, dxc5 11. dxe5, Pe8 12. Pa4, Da6 13. Lg5, b5 14. Pc3, Pc7 15. Le7, Te8 16. Ld6, Pe6 17. a4, b4 18. Pe2, Da5 19. Pd2, La6 20. f4, c4 21. Kl2, Tad8 22. Dc2, Pb6 23. Tfd1, lf8 24. Pf3, c3 25. Ped4, Pxd4 26. Pxd4, cxb2 27. Dxb2, Pc4 28. Db3, Db6 29. a5, Db7 30. Lxf8, kxf8 31. e6, c5 32. e5, Dc7 33. exf7, Dxf7 34. Pc6, Txd1 35. Txd1, Pxe5 36. Ld5, Lc4 37. Dc2, Pg4+ 38. hxg4, Te2+ 39. Dxe2, Lxe2 40. Lxf7, Lxd1 41. Lc4, b3 42. Pxa7, b2 43. La2, Le2 44. Kg2, Ld3 45. Kf3, Ke7 46. Le3, b1D 47. Lxb1, Lxb1 48. Pb5, kd7 49, ab, kc6 50. f5! en zwart gaf op.

Twee zeer pijnlijke nederlagen voor de wereldkampioen, wiens vorm duidelijk te wensen overlaat.

Tijdens de laatste vergadering van de Executive Council van de Wereldschaakbond (FIDE) in het Oostenrijkse Graz zijn enkele belangrijke beslissingen genomen met als belangrijkste de erkenning als lidstaat van de Sovjet-republiek en wit-Rusland. Oekraïne, Azerbadzjan, Kazachstan, Turkmenistan, Uzbekistan, Armenië en Kirgiestan.

Georgië werd als voorwaardelijk lid toegelaten. Kroatië en Slovenië werden voorshands nog niet erkend. Zuid-Afrika werd weer toegelaten. Moçambique trad als nieuwe lidstaat toe, waarmee het totaal op 146 kwam (de grootste internationale organisatie na de Verenigde Naties!)

De besluiten zullen grote invloed hebben op de Olympiade (de Baltische staten, Estland, Letland en Litouwen waren al eerder als lidstaat opgenomen). Het Sovjet-team bestaat niet meer en daarmee is er geen automatische favoriet meer. Rusland kan met Kasparov, Yusupov en Bareev op de topborden nog altijd een sterke team op de been brengen, maar andere oud-Sovjetspelers komen nu voor hun eigen land uit of zijn inmiddels geëmigreerd: Salov naar Spanje, Khalifman naar Duitsland, Gurevich naar België, Dorfman naar Frankrijk, Poloegajevski idem, Tsjernni naar Hongarijë. In twee jaar tijd zijn de krachtsverhoudingen totaal verschoven.

Het team van de Oekraïne zou er bij voorbeeld zo kunnen uitzien: 1. Ivanchuk. 2. Beljavski, 3. Romanishni, 4. Eniform, 5. Tukmakov en 6. Lerner. Dat lijkt me een uitzonderlijk goed team. En Letland met Tal, Gipslis, Schirov, Kengis en Schabalov? Dat is ook niet mis. En dan heb ik het nog niet eens over de ploegen van wit-Rusland (Gelfand) en Estland (Ehevest).

Manilla zal duidelijkheid brengen in deze onoverzichtelijke situatie. De traditionele krachtsverhoudingen (1. Sovjet-Unie, 2. Engeland, 3. VS) zullen ongetwijfeld veranderingen ondergaan. De Engelsen (Shout, Adams, Speelman, Nunn, Chandler en Hodgson), een zeer homogeen team, zouden wel eens kunnen profiteren van het uiteenvallen van de Sovjet-Unie. De Amerikanen (Kamsky, Seirawan, Christiansen, Benjamin op de topborden) zitten op het vinkentouw, evenals Nederland (Timman, Piket, Van der Wiel, Sosonko, Van der Sterren en Van Wely) en natuurlijk de altijd verrassende Chinezen.

Helaas was ik er niet bij tijdens de Olympiade in Manilla — sinds 1974 heb ik alleen de Olympiade van 1986 in Dubai gemist — en ik had dus geen gelegenheid om net als in Novi Sad 1990 het Antilliaanse team te ontmoeten. Ik krijg de bulletins uit de Filipijnse hoofdstad, zodat er na de Olympiade weer eens aandacht besteed kan worden aan het Antilliaanse schaak.

Lauwerkrans

Vervolg van pag. 9

begeleiders opgehouden. Haar vermomming was perfect. Na afloop van de strijd haastte zij zich uit de gevarenzone. Helaas, in het struikgewas bleef haar kleed hangen. Het 'bedrog' kwam alsnog uit. De vrouw ging later vrijuit, hoewel er strenge straffen op het vertrijp stonden. Sedertdien moesten de kleren op het veld uit.

NAAKTLOPERIJ

Met de naaktloperij komen ook de sportscholen (de zogenaamde gymnasia) in beeld. Jonge sportlieden ondergingen hier een langdurige training. Oudere heren namen graag de kosten voor hun rekening, voorzover de ouders van veelbelovende topsporters daartoe de middelen niet hadden. Voor wat hoorde vaak wat. Sommige vazen en schalen spreken wat dat betreft boekdelen. Dat onschuld de Grieken niet helemaal vreemd was, blijkt uit het begin van de tentoonstelling in Brussel. Aan de sport gaat het spel vooraf: het kinderspel. Een keur van spelletjes en spelletjes spelende kinderen (meisjes en jongetjes) passeren de revue. Niet alle kindertjes zijn even lief. Een Achilles in de dop houdt een gans in een wurggreep. Die belooft wat voor later!